

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

สารนิพนธ์
ของ
ดวงพร ทองชะอุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
ดวงพร ทองชะอ๋อม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

ดวงพร ทองชะอุ่ม. (2550). *คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (2) เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และ (3) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้คู่มือ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 19 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 และคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพคู่มือตามเกณฑ์ 60/60 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test แบบ dependent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีค่าเท่ากับ 82.68 และ 81.73 ตามลำดับ
2. ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A HANDBOOK FOR RESPONSIBILITY DEVELOPMENT OF THE EARLY
CHILDHOOD

AN ABSTRACT
BY
DUANGPORN THONGCHAAUM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2007

Duangporn Thongchaaum. (2006). *A Handbook for Responsibility Development of the Early Childhood*. Master's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst.Prof.Dr.Tossaporn Prasertsuk.

The purposes of this research were: (1) to construct a handbook for responsibility development of the early childhood, (2) to evaluate the efficiency of the handbook for responsibility development of the early childhood, and (3) to compare the differences in responsibility of the early childhood before and after using the handbook for responsibility development of the early childhood. Forty-four subjects of the study were the early childhood boys and girls with 3-6 years old, studying in the second semester of 2006 academic year of Suanlumpini School in Ampher Pratumwan, Bangkok. These subjects were 19 kindergarten I and 25 kindergarten II. The research instruments were a responsibility inventory of the early childhood test whose reliability was 0.95 and a handbook for responsibility development of the early childhood. The efficiency of each activity of the handbook was analyzed by E_1/E_2 (60/60). The data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of study were as follows:

1. The efficiencies E_1/E_2 of the handbook for responsibility development of the early childhood: kindergarten I and II were 82.68 and 81.73, respectively.
2. Significant differences in responsibility of the early childhood in kindergarten I existed before and after using the handbook for responsibility development of the early childhood at .01 level.
3. Significant differences in responsibility of the early childhood in kindergarten II existed before and after using the handbook for responsibility development of the early childhood at .01 level.

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

สารนิพนธ์

ของ

ดวงพร ทองชะอุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณประการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จีวแหลม อาจารย์พรใจ สารยศ และอาจารย์ปณณพร ไชยชนะ ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนสวนหลุมพินิจ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย และการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีและได้รับความสะดวกอย่างมากในการดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง และอาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวและธีรนุช สุนทรเพื่อนที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่ผู้อ่านได้จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นคุณงามความดีของทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัย ตลอดจนคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ดวงพร ทองชะอุ่ม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	9
ความหมายของความรับผิดชอบ.....	9
ประเภทของความรับผิดชอบ.....	10
ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	13
การพัฒนาความรับผิดชอบ.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	17
เทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบ.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	30
ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม.....	30
ลักษณะทางจริยธรรม.....	31
ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม.....	32
วิธีส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม.....	32
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม.....	36
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	37
ความหมายของพัฒนาการ.....	37

ความสำคัญของพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	39
-------------------------------------	----

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี.....	40
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	41
พัฒนาการกับจริยธรรมของเด็กปฐมวัย.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	43
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	46
คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติพื้นฐาน.....	59
สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	59
สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	71
สมมติฐานในการวิจัย.....	71
ขอบเขตของการวิจัย.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	72

วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
-------------------------	----

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก.....	87
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	207

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	43
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	44
3 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง.....	58
4 ค่าประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแต่ละกิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1.....	64
5 ค่าประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแต่ละกิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2.....	66
6 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนา ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	68
7 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้จากการทำ แบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของ เด็กปฐมวัย.....	69
8 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้จากการทำ แบบวัดความรับผิดชอบก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของ เด็กปฐมวัย.....	70
9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย.....	88
10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	89
11 คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ที่ได้จากการทำ แบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	90
12 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้จากการ ทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก ปฐมวัย.....	91
13 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้จากการ ทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก ปฐมวัย.....	92
14 การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	93

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 กรอบการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	45
3 กรอบการสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก ผลของความเจริญทางด้านวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึงกันมาก เมื่อใดก็ตามที่สภาพสังคมเกิดความวุ่นวายมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการบีบคั้นทางเศรษฐกิจ การยั่วยุบของสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นเหตุให้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น มีความประพฤติผิดนอกกรอบมากขึ้น มักถูกกล่าวว่าเป็นคนขาดจริยธรรมหรือไร้จริยธรรม (สุตาวรรณ เครือพานิช. 2535: 27) และเนื่องจากสภาพสังคม ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนด้านคุณธรรมและกระบวนกรความถูกต้องซึ่งมีผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2542: 6)

สถาบันต่าง ๆ ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาจริยธรรมของเด็กควบคู่กันไปกับการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ดังที่กล่าวใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 11) หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ หมวด 4 มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา ในการพัฒนาคนให้บรรลุเป้าหมายทุกฝ่าย นับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จะต้องให้ความสำคัญส่งเสริมด้านจริยธรรมทัดเทียมกับความรู้ด้านวิชาการความรับผิดชอบ เน้นจริยธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว และ การที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้นได้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-6 ปีไว้ เพื่อให้สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540: 31-32)

1. มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

4. มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองให้เหมาะสมกับสภาพและวัย
6. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
8. ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
9. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ
10. มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความรับผิดชอบ จึงเป็นคุณธรรมหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับทุกคน (กรมการศาสนา. 2525: 2) และควรปลูกฝังให้กับพลเมือง(ชม ภูมิภาค. 2525: 248) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังในช่วงแรกของชีวิต คือช่วงสิบปีแรกเพราะเป็นช่วงแห่งการวางรากฐานทางจริยธรรมและจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงหลังๆ ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษาจะต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังจริยธรรมรองจากครอบครัว (ดวงเดือน พัมมณนาวิน. 2524: 5) ความรับผิดชอบจึงมีความสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้แก่เด็ก เพราะความรับผิดชอบเป็นเสมือนรากฐานที่สำคัญที่ทำให้กิจการต่างสำเร็จลุล่วงช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสงบสุข (จรรยา สุวรรณทัตและดวงเดือน พัมมณนาวิน. 2521: 24) การกระทำจะดีหรือเลวย่อมขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจในหน้าที่การงาน ปล่อยปละละเลยเป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย(สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514: 76) ดังนั้นการที่จะพัฒนาบุคคลให้มีบุคลิกภาพดีและมีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีวิธีหนึ่งคือ การช่วยบุคคลมีความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคล ซึ่งแสดงถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งบุคคลแต่ละคนมีบทบาทที่จะต้องกระทำมากมาย เช่นบทบาทของพลเมืองที่ดี บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน เป็นต้น ถ้าทุกคนรู้จักรับผิดชอบเป็นอย่างดี ก็ย่อมทำให้สังคมนั้นสงบสุขเจริญรุ่งเรืองประเทศชาติก็พัฒนาไปด้วยดี (จรรยา สุวรรณทัต. 2526: 112)

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า จริยธรรมคุณธรรมด้านความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความสำคัญมากในการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศ ซึ่งคุณสมบัตินี้สามารถเสริมสร้างให้มีขึ้นในตัวบุคคลได้ ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบในเด็กปฐมวัยซึ่งถือว่าอยู่ในวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝังลักษณะดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างคู่มือการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้คู่มือ

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้คู่มือการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ และเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เลือกใช้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ถึง 1/3 จำนวน 78 คน เป็นนักเรียนชาย 42 คน เป็นนักเรียนหญิง 36 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ถึง 2/3 จำนวน 72 คน เป็นนักเรียนชาย 38 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน ซึ่งการรับนักเรียนปฐมวัยดำเนินการโดยไม่มี การสอบวัดความสามารถทางวิชาการ รับเด็กแต่ละห้องให้เต็มจำนวนประมาณ 30 คนต่อห้อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้อง ประกอบด้วย นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 จำนวน 19 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน เป็นนักเรียนหญิง 11 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 25 คน เป็นนักเรียนชาย 13 คน เป็นนักเรียนหญิง 12 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย หมายถึง การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเพียรพยายาม ตรงต่อเวลา ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งด้านที่เป็นผลเสียและด้านที่เป็นผลดี สำหรับการวิจัยครั้งนี้กำหนดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ต้องการวิจัย ได้แก่

1.1 การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ หมายถึง การกระทำตามเงื่อนไขเพื่อให้งานสำเร็จ ได้แก่ การนำการบ้านมาส่ง ทำงานได้ครบและการทำงานได้สำเร็จ เป็นต้น

1.2 การยอมรับผลจากการกระทำของตน หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงการยอมรับผลจากการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ได้แก่ การเก็บของเล่นของใช้ที่ตนเองนำมาเล่น การยอมรับผิด เป็นต้น

1.3 การตรงต่อเวลา หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานใดๆให้ตรงกับเวลาที่กำหนด ได้แก่ การส่งงาน การบ้าน ทำกิจกรรมตามกำหนดเวลา เป็นต้น

1.4 ความเพียรพยายาม หมายถึง การกระทำงานใดๆด้วยตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ได้แก่ การทำงานด้วยตนเอง เป็นต้น

2. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้เกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือนี้ประกอบด้วย

2.1 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆต่อไปนี้

2.1.1 การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

2.1.2 การยอมรับผลจากการกระทำของตน

2.1.3 การตรงต่อเวลา

2.1.4 ความเพียรพยายาม

2.2 แนวทางการจัดกิจกรรม

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากกว่าการบรรยาย โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสรุปข้อคิดที่ได้จากการพัฒนาของแต่ละกิจกรรม พร้อมทั้งการดูแลให้คำแนะนำและการสร้างบรรยากาศจากผู้ดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความรับผิดชอบและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน โดยเทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ การเล่านิทาน บทบาทสมมติ และเกม

ส่วนขั้นตอนการพัฒนาแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน(อนุวัณน์ ตั้งสมบุญ. 2526: 76) ได้แก่ ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นสรุป ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา และขั้นประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนพัฒนาความรับผิดชอบ เพื่อให้ทราบว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านที่จะพัฒนามากน้อยเพียงใดก่อนได้รับการพัฒนา

ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยนำเทคนิคที่เลือกไว้เข้ามาใช้ในการทำกิจกรรม คือ เทคนิคการเล่านิทาน บทบาทสมมติ และเกม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยกันสรุปเรื่องที่พัฒนาโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็น โดยเน้นคุณค่าของความรับผิดชอบด้านนั้นๆ ตลอดจนการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา เพื่อให้ทราบว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด หลังจากได้รับการพัฒนาแล้ว

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

2.3 ข้อควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรม

2.3.1 ข้อควรปฏิบัติสำหรับครูในการจัดกิจกรรม

2.3.1.1 เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาเนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและเทคนิคทุกครั้งก่อนจัดกิจกรรม

2.3.1.2 เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนทำกิจกรรม แนะนำกิจกรรมและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบ สนทนาบอกจุดประสงค์ในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

2.3.1.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วครูจึงแสดงความคิดเห็นตาม หรือแสดงความคิดเห็นในกรณีไม่เห็นด้วยพร้อมเหตุผลประกอบ

2.3.1.4 แสดงท่าทีที่เป็นมิตรทั้งคำพูด น้ำเสียงและท่าทาง ยิ้มแย้มแจ่มใส

2.3.1.5 สังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มขณะจัดกิจกรรม

2.3.1.6 กล่าวแสดงความชื่นชม เมื่อนักเรียนกระทำพฤติกรรมเป้าหมายหรือตอบคำถามได้ถูกต้อง ไม่ด่วนตัดสินคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิด

2.3.1.7 ให้นักเรียนทุกคนทราบถึงข้อควรปฏิบัติในการร่วมกิจกรรม

2.3.2 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการร่วมกิจกรรม

2.3.2.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและตอบคำถาม
แสดงความคิดเห็น

2.3.2.2 นักเรียนพูดได้ทีละ 1 คน ไม่แย่งกันพูด

2.4 ตารางการพัฒนาความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยกำหนดการจัดกิจกรรมให้นักเรียน โดยกิจกรรมนั้นสามารถยืดหยุ่นได้ตามพัฒนาการของนักเรียนแต่ละช่วงวัย การกำหนดรูปแบบนำเสนอในตารางพัฒนาความรับผิดชอบประกอบด้วย

2.4.1 ชั้นปีของนักเรียน

2.4.2 ครั้งที่ในการจัดกิจกรรม

2.4.3 การพัฒนาความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมเป้าหมาย

2.4.4 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมเป้าหมาย

2.4.5 ชื่อกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพฤติกรรมเป้าหมาย

2.4.6 เทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

2.4.7 วิธีดำเนินการในการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นทดสอบความรู้ก่อนพัฒนา ขั้นที่ 2 ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล

3. เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

4. เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 60/60 ซึ่งเกณฑ์ 60/60 หมายถึง เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นเกณฑ์ในการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมวิชาการ โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

60 จำนวนแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60

60 จำนวนหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่เด็กทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. สร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

- การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
- การยอมรับผลจากการกระทำของตน
- การตรงต่อเวลา
- ความเพียรพยายาม

2. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

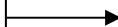
หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

3. พัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ
ของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบและเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน

2. ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

- 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
- 1.2 ประเภทของความรับผิดชอบ
- 1.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
- 1.4 การพัฒนาความรับผิดชอบ
- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
- 1.6 เทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบ
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

- 2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
- 2.2 ลักษณะทางจริยธรรม
- 2.3 ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม
- 2.4 วิธีส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม
- 2.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย

- 3.1 ความหมายพัฒนาการ
- 3.2 ความสำคัญของพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- 3.3 คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-6 ปี
- 3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 3.5 พัฒนาการกับจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 176-191) ระบุว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง อาการยอมตามผลที่ดีหรือไม่ดี ในกิจการที่ได้กระทำไป

พวงทอง ภักดิ์ไทย (2542: 55) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจ เมื่อไม่ได้ในสิ่งอันควร หรือไม่ได้และเว้นในสิ่งอันควรละเว้น เป็นความรู้สึกด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรในเชิงศีลธรรม และคุณธรรมตามสภาพที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้นำที่ดียอมยินดีรับผิดชอบเมื่อพลาด และเต็มใจรับคำตำหนิ ขณะเดียวกันเมื่อรับหน้าที่ใดมาแล้ว จะบากบั่นทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคนานาประการมาเกี่ยวข้อง

พิภพ วังเงิน (2545: 19) กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

อมรรวณ แก้วผ่อง (2542: 64)ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การรักษาสีทริหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสียทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งต่อตนเอง และต่อสังคม

ประภาพรณ เอี่ยมสุภาสิต (2539: 765)ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติภารกิจต่างๆตามหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทันตามเวลาที่กำหนดด้วยตนเองโดยมิต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น

สุพัทธา สุภาพ (2531: 9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงการรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติ ไม่นึกถึงแต่สิทธิเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียนคือ ต้องมาเรียนสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำหรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2530: 6) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความผูกพันต่อหน้าที่ทั้งในด้านการงานและด้านคุณธรรม รวมทั้งผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

กระทรวงศึกษาธิการ (2524: 22) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความรู้สำนึกในจิตใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ และได้ผลดี และจะต้องรับผิดชอบที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ใช้รับแต่ความชอบอย่างเดียว แล้วโยงความผิดให้ผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์เรียกว่า ผู้มีความรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความสนใจและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียร เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ทันเวลาและยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผลดีหรือผลเสีย

1.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

คุณลักษณะตามวัยเด็ก 3-5 ปี จากมาตรฐานที่ ๔ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความรับผิดชอบ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 ปี ทำงานที่ได้รับมอบหมาย เด็กอายุ 4 ปี รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และเด็กอายุ 5 ปี มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: Online)

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2544: 12) ได้สรุปพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกับการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไว้ ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เป็นเนืองนิจ
2. ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
3. ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
4. มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและแก้ปัญหาทั้งปวง
5. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้
7. ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริต
8. รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการทำงาน
9. ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย

ความรับผิดชอบของนักเรียน ควรประกอบด้วย

1.ความรับผิดชอบในการเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด

2.ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น รักษาชื่อเสียงของโรงเรียนและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างเต็มที่

3.ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนเอง และรู้สึกแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว

4.ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มที่ ช่วยสอดส่อง

พฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย และสังคมและยังนำความสามารถ ความรู้ที่ตนมีมาช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

ประภาพรณ เอี่ยมสุภชาติ (2539: 765) แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเองนั้น อาจแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การมีความรับผิดชอบต่อกิจวัตรประจำวันของตนเอง เช่น การตื่นนอนตามเวลาด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีการปลุก การอาบน้ำให้สะอาดตามเวลาด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีการเตือน การแต่งตัวให้เรียบร้อยหลังจากอาบน้ำ การรับประทานอาหารด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีการป้อนและการร้องเรียก การไปโรงเรียนให้ทันเวลาที่จะต้องเข้าแถว

1.2 การมีความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ตนเองได้รับมอบหมาย เช่น รดน้ำต้นไม้ทุกเย็นหลังกลับจากโรงเรียน เก็บที่นอนให้ดูเรียบร้อยก่อนออกจากห้องนอนตอนเช้า จัดโต๊ะอาหารเมื่อถึงเวลาอาหาร คืนของเล่นให้กับเจ้าของหลังจากที่เล่นเสร็จ

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคมที่เด็กเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่มาก แบ่งเป็น 3 สังคมและพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละประเภท ได้แก่

2.1 การมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น การทำความสะอาดบ้าน จัดสิ่งของเครื่องใช้วางให้เป็นระเบียบ ใช้สิ่งของต่างๆในบ้านอย่างทะนุถนอมและประหยัด พับสิ่งของในบ้านชำระดูรีบอบพ่อแม่ทราบทันที

2.2 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน เช่น รักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาโรงเรียน บริจาคสิ่งของทรัพย์สินสมบัติให้กับโรงเรียน ร่วมทำกิจกรรมเพื่อนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

2.3 ความรับผิดชอบต่อชุมชนที่อาศัย เช่น การรักษาความสะอาดบริเวณวัด สนามเด็กเล่น การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา การให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญ

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2526: 16) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ ความรับผิดชอบในการรักษาสุขภาพอนามัย ความรับผิดชอบในการจัดหาเครื่องอุปโภค และบริโภค ความรับผิดชอบด้านสติปัญญาและความสามารถ ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติ ความรับผิดชอบด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจส่วนตัว ความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม ความรับผิดชอบต่อบิดามารดาและครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและครูอาจารย์ ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

กระทรวงศึกษาธิการ (2524: 22-23) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง หน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติต่อตนเอง ดังนี้ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ดูแลรักษาเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ดี ประพฤติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัยและคุณธรรม เอาใจใส่สุขภาพอนามัยของตนเอง

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมว่า ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องกระทำต่อผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน เพื่อความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงของสังคมนักเรียนมีหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคมดังนี้

2.1 หน้าที่ต่อครอบครัว คือ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครองและบิดามารดา ช่วยเหลืองานตามความสามารถและโอกาส ประพฤติตนเป็นคนดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

2.2 หน้าที่ต่อชั้นเรียน และเพื่อนนักเรียน คือ รักเพื่อนเหมือนพี่น้อง ช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร ไม่เอาัดเอาเปรียบเพื่อน ให้อภัยกันเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ใช้ถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ช่วยกิจการงานของห้องเรียน ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีระเบียบวินัย พยายามสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนในทางที่ถูกที่ควร

2.3 หน้าที่ต่อโรงเรียน คือ รักษาความสะอาดของโรงเรียน ถนอมรักษาของใช้ของโรงเรียน ไม่ทำลายสมบัติของโรงเรียน ช่วยกิจการงานของโรงเรียน รักษาชื่อเสียงของโรงเรียน สร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้แก่โรงเรียน

2.4 หน้าที่ต่อชุมชน คือ รักและภูมิใจในชุมชนของตน เคารพและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบข้อบังคับในชุมชนของตน ช่วยกันสร้างสรรค์ชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมสะอาดสวยงามน่าอยู่ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เช่น ช่วยปลูกต้นไม้ ช่วยขุดลอกคูคลอง ช่วยรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน ช่วยรักษาความปลอดภัยสอดส่องช่วยเหลือเมื่อมีเหตุร้าย สามัคคีเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนสมาชิกในชุมชน

2.5 หน้าที่ต่อประเทศชาติ คือ ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่หลีกเลียงการเสียภาษี ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ จงรักภักดี และป้องกันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาซึ่งความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรมและความสามัคคี

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเภทของความรับผิดชอบได้ 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานให้สำเร็จ ขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา สอดคล้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครอบครัว เพื่อน และสังคม ประเทศชาติ

1.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต (2539: 765) กล่าวว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อตัวเด็กเองและต่อสังคมเป็นอย่างมาก เด็กที่มีความรับผิดชอบสูงจะสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเองได้ด้วยตนเอง และสามารถปฏิบัติภารกิจอื่นๆที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกเหนือจากเด็กจะทำให้แก่ตนเองได้แล้ว เด็กก็จะสามารถรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย คือเริ่มจากสังคมภายในครอบครัว สังคมในโรงเรียน รวมทั้งสังคมในชุมชนที่เขาอยู่ ผลจากการวิจัยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศให้ผลสรุปตรงกันว่า เด็กที่มีความรับผิดชอบสูงมักจะเป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความซื่อสัตย์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคนที่มีความรับผิดชอบสูงจะมีลักษณะของความเป็นพลเมืองดีสูงด้วย

ชม ภูมิภาค (2525: 47) กล่าวว่า ความรับผิดชอบนั้นเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ จะต้องปลูกฝังให้เกิดเป็นคุณธรรมประจำใจของมนุษย์ทุกคน หากทุกคนมีความรับผิดชอบในใจของตนเองแล้วปัญหาต่างๆของสังคมก็จะลดน้อยลงไป

กรมการศาสนา (2521: 2) ประเทศชาติจะรุ่งเรืองได้ทุกด้านอยู่ที่ตัวบุคคลถ้าบุคคลดีมีความรู้ความสามารถและคุณธรรมสูงแล้ว ประเทศชาติจะต้องเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่ปัจจุบันมักได้ยินเสมอว่า ศีลธรรม หรือคุณธรรมเสื่อม ความจริงคุณธรรมเป็นนามธรรมมีสภาพเป็นปกติ ไม่ดีขึ้น หรือเลวลงแต่ที่เราเห็นว่าเลวลงนั้น อยู่ที่คนส่วนหนึ่งไม่สนใจประพฤติตนให้มีคุณธรรม ตามหลักของศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามต้องเร่งปลูกฝังความดี และความดีประการหนึ่งก็คือ ให้อุบัติความรับผิดชอบ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 22) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อและความเกรงใจ เนื่องจากความรับผิดชอบนั้นเป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องมือผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นคนที่มีความรับผิดชอบนี้ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนี้ ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย และถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบ จะส่งผลคือ

1. คนที่มีความรับผิดชอบยอมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบยอมเป็นที่นับถือได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎ จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยในสังคม
5. ไม่เป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมและเสียหายของส่วนรวม

1.4 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ประภาพรพรณ เอี่ยมสุภานิต (2539: 766-767) ให้ข้อคิดในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยความรับผิดชอบ มีดังต่อไปนี้

1. การให้ความรัก ความเอาใจใส่ การปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ จะให้ผลดีก็ต่อเมื่อพ่อแม่ทำไปด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ปฏิบัติต่อเด็กอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ลงโทษเด็ก ซึ่งถ้าพ่อแม่ปฏิบัติได้แล้วจะทำให้เด็กยอมรับการอบรมสั่งสอนนั้น

2. การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับเด็กนั้น ควรต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยแต่ละคน และมอบงานให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเขา ถ้าพ่อแม่มอบงานที่เกินความสามารถของเด็ก แล้วเด็กทำไม่ได้จะก่อให้เกิดผลเสียหลายอย่าง เช่น เด็กจะเกิดความท้อถอย เด็กอาจเสียใจและทำให้เขาขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

3. ในระยะเริ่มแรกของการปลูกฝังความรับผิดชอบนั้น ควรหาโอกาสในช่วงเวลาที่เด็กแสดงความสนใจที่จะทำ แล้วจึงมอบหมายงานนั้นให้เขาทำ การทำเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลดีกว่าการบังคับให้เด็กทำ และหลังจากนั้นพ่อแม่ ครู และผู้เกี่ยวข้องต้องคอยหมั่นสังเกตอยู่เสมอว่าเมื่อไรเด็กมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบงานอื่นๆ ได้อีก เพื่อจะมอบหมายให้เขารับผิดชอบต่อสิ่งอื่นมากขึ้น

4. การจัดหาตัวแบบที่แสดงความรับผิดชอบให้เด็กได้พบอยู่เสมอ เพื่อที่เด็กจะเลียนแบบ ตัวแบบ ที่เด็กจะสังเกตเห็นได้ใกล้ชิดกับเขามากคือบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ก็ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อครอบครัว ต่องานบ้านและงานอื่นๆ ให้เด็กได้เห็นในสถานศึกษา ในโทรทัศน์ และสื่อมวลชนอื่นๆ

5. การให้ได้รับผลแห่งการกระทำทันทีที่เขาแสดงพฤติกรรมนั้นๆ เช่น ถ้าเด็กแสดงความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ก็ต้องให้การเสริมแรงทันที เช่น การชมเชย การกอดจูบ การให้รางวัลอื่นๆ และถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีความรับผิดชอบก็ต้องได้รับผลของการกระทำเช่นเดียวกัน เช่น ถ้าเด็กเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ เมื่อของเล่นหายไปเขาก็จะไม่ได้รับของเล่นใหม่อีก

6. การมอบความรับผิดชอบใดๆ ให้กับเด็กควรได้มีการอธิบายถึงบทบาทของ เด็กต่อความรับผิดชอบนั้นๆ ให้ชัดเจน เพื่อเด็กจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง เช่น การให้เด็กรดน้ำต้นไม้ ควรอธิบายให้เด็กทราบถึงอุปกรณ์ที่ควรจะใช้จะเป็นสายยางหรือฝักบัว ปริมาณของน้ำที่ใช้และการจับการถืออุปกรณ์ เป็นต้น ทางที่ดีที่สุดควรปฏิบัติให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อนมอบให้เด็กทำ เพื่อจะทำให้ได้ผลถูกต้องตามที่ต้องการ และจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียภายหลัง

7. การมอบความรับผิดชอบให้เด็กทำ ควรพูดให้สั้น กระชับ ชัดเจน เพื่อให้เด็กจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องและจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งลงได้

8. มอบความไว้วางใจให้กับเด็ก เช่น ให้เด็กรับประทานอาหารด้วยจานกระเบื้อง ดื่มน้ำจากแก้วโดยไม่ต้องกลัวว่าจะทำแตก แต่ควรเตือนให้เขาได้ใช้ความระมัดระวังใน

การถือเท่านั้น วิธีนี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็ก โดยเริ่มต้นที่การให้ความไว้วางใจว่าเขาจะไม่ทำจนและแก้แค้น และถ้ามีเหตุการณ์ที่ผิดที่เขาทำผิด ผู้ใหญ่ก็ไม่ควรร้องไห้อาวหรือลงโทษเด็กแต่อาจจะบอกให้เขาใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้น

9. การจัดตารางเวลาทำกิจกรรมให้แน่นอนจะช่วยให้เด็กปฏิบัติตนได้ถูกต้อง แต่เนื่องจากเด็กเล็ก ๆ ยังดูนาฬิกาไม่เป็น ครูอาจใช้รูปภาพนาฬิกาที่แสดงเวลานั้น ๆ พร้อมทั้งภาพกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลา

ชาเลียง วุฒิจันทร์ (2524: 93-99) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบนั้น สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี และลักษณะที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติจริงหรือการจัดในรูปหลักสูตรแฝงซึ่งการจัดทั้ง 2 ลักษณะนี้จะต้องจัดควบคู่และมีลักษณะเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี

1.1 โดยการอภิปราย เป็นวิธีการที่เริ่มโดยการเล่าเรื่องปัญหาที่ต้องการปลูกฝัง เรื่องที่แต่งขึ้น หรือเรื่องจริงจากหนังสือพิมพ์ แต่เรื่องนั้นต้องมีลักษณะความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมแสดงเหตุผลประกอบ สิ่งที่นักเรียนได้อภิปรายมานั้นจะไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผลมาประกอบความคิดเห็นของตน การอภิปรายเช่นนี้จะทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาความคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การสอนแบบสืบสวนสอบสวน มีวิธีการคล้ายกับการสอนแบบวิทยาศาสตร์ตรงที่ต้องค้นหาเหตุผลมาประกอบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการนี้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การตั้งหรือเสนอปัญหา

1.2.2 การคาดคะเน หาคำตอบหลายๆทางเป็นการยั่วให้นักเรียนอยากค้นคว้า

1.2.3 ทำการสอบสวนแล้วจดบันทึกไว้

1.2.4 นำผลที่ได้จากการสอบสวนมาตรวจสอบอีกครั้ง

1.2.5 สรุปผลแล้วนำไปแก้ปัญหา

1.3 การเล่นเกมบทบาทสมมติ มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น เช่น การเล่นเกม การแสดงแบบทันทีทันใด การแสดงโดยครูกำหนดเรื่องราวให้ เป็นต้น วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรมที่ตนแสดงอย่างลึกซึ้ง ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามัคคีในกลุ่มดีขึ้น

1.4 การเลียนแบบจากตัวแบบ อาศัยแนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยตัวแบบอาจใช้บุคคลที่มีชีวิตจริง บุคคลในอุดมคติ หรือบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว โดยตัวแบบนั้นต้องเป็นบุคคลที่นักเรียนเลื่อมใสศรัทธาจะช่วยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมได้มาก เมื่อทำจนเกิดเป็นนิสัยทำให้เกิดความคิดตามเหตุผลเชิงจริยธรรมกลายเป็นคุณธรรมประจำใจของนักเรียน ทำให้มีพฤติกรรมอย่างนั้นต่อไป

2. ลักษณะที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติจริงหรือการจัดในรูปหลักสูตรแผน

2.1 การจัดปรัชญาของสถานศึกษา โดยเลือกคุณธรรมที่ต้องการเน้นเป็นข้อความที่ง่าย ๆ มีความหมายชัดเจน

2.2 การเรียนการสอนทุกวิชา ต้องสอดแทรกคุณธรรมต่างๆที่โรงเรียนต้องการให้เกิดแก่นักเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส

2.3 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การไหว้ครู กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

2.4 การจัดชุมนุมต่างๆ เช่น ชุมนุมทางด้านวิชาการ การแข่งขันกีฬา แม้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมด้านนั้นๆแต่ขณะเดียวกัน ก็เป็นการปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องการเน้นให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนด้วย

กรมศาสนา (2521: 21) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. หัดไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้วจะได้ไม่ก้าวก่ายงานของผู้อื่น

อเนกกุล กริแสง (ม.ป.ป. : 81) ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆในระยะแรกของชีวิตเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลาแต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆเพิ่มขึ้น และช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

มิตตันและแฮริส (Mitton;&Harris. 1962: 407-416) ได้เสนอแนะในการฝึกอบรมความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่เด็กที่อายุน้อย
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเด็ก
5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่าในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กรับผิดชอบอย่างเต็มที่

8. เจตคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิตต่อพัฒนาการ
ทางด้านความรับผิดชอบของเด็ก

9. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็กได้

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ถวิล จันทรสวาง (2545: 46) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทนและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยทุกด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และที่ส่งผลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความอดทน รองลงมา ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและความมีวินัยในตนเอง

พวงทอง ภักดิ์ไทย (2542: 100) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีผลต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นทั้งด้านการตั้งใจทำงาน การทำงานเสร็จ ส่งงานตามจำนวนและเวลาที่กำหนด การมาเรียนสม่ำเสมอ หลังจากที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้และผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก สามารถแก้ไขปัญหของตนเอง โดยนำประสบการณ์จากการเรียนรู้ในกลุ่มไปใช้ในชีวิตจริงและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนสมาชิกในกลุ่มในการแก้ปัญหาได้

ธาริรัตน์ ยิ่งยง (2542: 264) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการประกอบการประชาสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือของหน่วยนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบโครงการประกอบการประชาสัมพันธ์และกลุ่มเรียนด้วยการสอนตามคู่มือของหน่วยนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ซุนิก (Zunick. 1963: 497) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมต่ำและปานกลาง เพื่อต้องการทราบว่า การรับรู้ของเด็กในด้านการรับผิดชอบนั้นแปรตามระดับชั้นทางสังคมหรือไม่ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางมีความรู้สึกด้านความรับผิดชอบได้เร็วกว่าเด็ก

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974: 2043) ได้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เจตคติต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และเจตคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปสูงจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

1.6 เทคนิคที่ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบ

1.6.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

1.6.1.1 ความหมายของนิทานและการเล่านิทาน

วรรณิ ศิริสุนทร (2542: 6) กล่าวว่า การเล่านิทานมีมาตั้งแต่สมัยโบราณเดิม เป็นการเล่าด้วยปากเปล่า ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการตัวอักษรและการพิมพ์จึงได้มีการนำนิทานมาพิมพ์เป็นเล่ม ผู้เล่านิทานมักได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 448) ให้ความหมายว่า นิทานคือเรื่องที่เล่ากันมา เช่นนิทานชาดก นิทานอีสป

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2540: 6-7) ให้ความหมายว่า นิทานเป็นเรื่องราวทั่วไปที่เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติธรรม

1.6.1.2 จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการเล่านิทาน

สุภักดิ์ อนุกุล (2545: 8) กล่าวว่า การเล่านิทานมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อความบันเทิงให้เกิดความสุขทั้งผู้ฟังและผู้เล่า
2. เพื่ออบรมสั่งสอนด้วยการเอาใจแทนที่เล่าเป็นตัวนำให้ลูกหลานคิดดี ทำดี ปฏิบัติดี และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อให้นิทานที่เล่ามาทางให้เกิดจินตนาการพาฝัน มุ่งให้เกิดความ

เพลิดเพลินและกล่าวถึงประโยชน์ในการนำนิทานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า การเล่านิทานเป็นที่ยอมรับว่านิทานเป็นกิจกรรมที่เด็กหรือผู้เรียนให้ความสนใจมาก เนื่องจากกำลังอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น ขณะฟังนิทานก็จะให้ความสนใจติดตามพฤติกรรมของตัวละครและจะสนใจทราบตอนจบว่าเป็นอย่างไร นอกจากเป็นผู้ฟังแล้วก็ยังเป็นผู้เล่าเองได้

วรรณิ ศิริสุนทร (2542: 2) กล่าวว่า การเล่านิทานมีมาก่อนสมัยประวัติศาสตร์ และมีอยู่ทั่วไปตามแหล่งอารยธรรมต่าง ๆ หรือชนชาติต่าง ๆ เรื่องที่เล่าก็มีแตกต่างกันไปตามสถานที่เล่า จุดมุ่งหมายของการเล่านิทานก็เปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่การเล่านิทานก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่เคยขาดความต้องการขั้นพื้นฐานของสังคมหรือความต้องการส่วนตัวของมนุษย์ให้เต็ม ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวในอดีต อธิบายการเกิดหรือจุดเริ่มต้นของสิ่งต่างๆ เพื่อความบันเทิง นักเล่านิทานจึงเป็นทั้งผู้สื่อข่าว นักประวัติศาสตร์ ผู้เผยแพร่วัฒนธรรม ผู้เผยแพร่ และธำรงศีลธรรมศาสนา และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ให้ความสำราญด้วย

1.6.1.3 ประเภทของนิทาน

นิทานสำหรับเด็กแบ่งออกเป็น 5 ประเภทด้วยกัน คือ (วรรณิ ศิริสุนทร. 2542: 13-19)

1. นิทานพื้นบ้าน ได้แก่ นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ นิทานไม่รู้จบ นิทานตลกขบขัน เทพนิยาย
 2. นิทานสอนคติธรรม
 3. นิทานเทพปกรณัม
 4. มหาकाพย์และนิทานวีรบุรุษ
 5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์
- ไพวรรณ อินทนิล (2534: 27-28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ ดังนี้
1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย เริ่มต้นด้วยกาลครั้งหนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์มาก เช่น ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์ เจ้าชายกบ
 2. นิทานท้องถิ่นหรือเรียกว่าตำนาน มักเป็นเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องพิสดาร เช่น พระยาพาน พระร่วง
 3. เทพปกรณัม ตัวบุคคลในเรื่องมักจะเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เมฆลารามสูตร
 4. นิทานเรื่องสัตว์ มีความประพฤติเช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นิทานประเภทสอนคติธรรม และ นิทานประเภทเล่าขำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ
 5. นิทานตลกขบขัน จุดสำคัญไม่น่าเป็นไปได้ เป็นการแสดงอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบวัฒนธรรมประเพณี

1.6.1.4 รูปแบบของการเล่านิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 37) เสนอรูปแบบของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข(2525: 37) ได้เสนอรูปแบบการเล่านิทาน ดังนี้

1. การเล่าโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใดๆเลย ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ
2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะเล่า
3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละคร
4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่า

1.6.1.5 เทคนิคการเล่านิทาน

การเล่านิทานมีเทคนิควิธีการเล่าหลายรูปแบบ (วรรณิ ศิริสุนทร. 2542: 49) กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลที่จะเล่านิทานให้ดี สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเสียง การเลือกใช้คำพูดคำสนทนาต่างๆ การแสดงท่าทาง การปฏิบัติตัวรวมถึงการใช้หนังสือภาพ เทคนิคในการเล่านิทานควรยึดถือปฏิบัติดังนี้

1. การปรับเสียงให้ดีขึ้น
2. การวางท่าส่งจากการทรงตัวที่ดี
3. การเลือกใช้คำพูด
4. ภาษาถิ่น
5. สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการออกท่าทาง
6. หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ
7. การแสดงสด
8. การขัดจังหวะ
9. การทดสอบกับผู้ฟัง
10. การวิจารณ์การเล่าด้วยตัวของผู้เล่นเอง
11. การเสนอรายการที่ประสบความสำเร็จ

1.6.1. 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทาน

1.6.1.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สุภัก ไหวหากิจ(2543: 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานคติธรรมมีการรับรู้ในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมแบบร่วมมือแต่ไม่แตกต่างกัน

เนื่อน้อง สันบุญ (2541: 71) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี พบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานสูงกว่าก่อนการทดลอง

1.6.1.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสันและชอลซ์ (สุภัก ไหวหากิจ. 2543 :38);(ดิกสัน;จอห์นสัน;และชอลซ์. 1977: 367-379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาล อายุ 3-4 ปีที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์จำนวน 46 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้เด็กแสดงบทบาทประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้เด็กฟังพร้อมกับพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่

เล่าให้ฟังและกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุมพบว่ากลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุดแสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้นและเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาไกลชีวิตเด็ก

1.6.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.6.2.1 ความหมายของบทบาทสมมติ

เยาวพา เตชะคุปต์ (2547: 67) การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้จากกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกันและยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้

ระริน ทองใบ (2545: 16) ได้ให้ความหมายว่า บทบาทสมมติเป็นการเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น ในการแสดงนั้นผู้แสดงต้องคิดคำพูดและท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดหรือบทแสดงมาก่อนและต้องแสดงซ้ำใหม่จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

สนั่น มีชั้นหมาก (2538: 280) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นการแสดงออกของผู้เรียนตามเนื้อหาของสถานการณ์เรียนโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนสัมผัสกับสิ่งที่เรียนรู้ใกล้เคียงความเป็นจริงขณะแสดง มีการปรับปรุงแก้ไขให้สมจริงมากที่สุดและมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ประสานงานกับกลุ่มแสดงของตนได้เป็นอย่างดี

ทิตนา แคมมณี (2536: 27) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งที่มีการกำหนดบทบาทผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก

สมาน ลอยฟ้า (2535: 61) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นกระบวนการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมใหม่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากปกติ เพื่อการแสดงบทบาทสมมติโดยผู้แสดงไม่ได้เล่นในบทบาทที่แท้จริงของตนเอง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531: 67) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่ใช้บทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอน โดยครูสร้างสถานการณ์บทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น มีการแสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนในเรื่องความรู้สึก พฤติกรรม และปัญหาต่างๆ อย่างเหมาะสม

เทเลอร์และวอลฟอร์ด (Tayler;&Walford. 1974: 19) ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับบทบาทของตนเอง เพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

แชฟเฟิล และแชฟเฟิล (Shafteel;&Shafteel. 1967: 83-84) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการที่จะเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมโดยแท้และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยประมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน เช่น การอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ การเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาท ปฏิริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดงและการสรุปนำมาใช้

1.6.2.2 จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติ

ทิสนา แชมมณี (2519:42) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่างๆภายในสถานการณ์ที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขบางประการ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสาเหตุและแรงผลักดันต่างๆที่ทำให้ตนจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมออกมาเช่นนั้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นบุคคลอื่นจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่า ผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนการเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียนกล่าวคือ บางครั้งผู้เรียนอาจเกิดความตึงเครียดและทำให้แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น กลั่นแกล้งเพื่อน ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการเรียน การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้นๆออกมา ทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดได้
4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองและหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่แสดงบทบาทสมมติผู้เรียนจะมีการกระทำหรือการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นค่านิยมของตนโดยไม่รู้ตัว
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้นมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถปรับตัวได้ รู้จักตัดสินใจด้วยตัวเอง กล้าแสดงออกกล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น เมื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้สึกที่เกี่ยวกับตนเองได้ก็นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญทางจิตใจที่ส่งผลให้ผู้นั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลายๆบทบาท เพราะคนๆหนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นครู เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้นเรียน เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่างๆนี้เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นพบพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม

7. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้การประพฤติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยฝึกการปฏิบัติตนในสังคมได้มาก

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมติแทบทุกบทบาทจะมีสภาพการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจึงต้องรู้จักแสวงหาตั้งสมมติฐาน คาดคะเนและคิดในหลายๆแง่ทั้งต้องใช้วิจารณญาณไหวพริบแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นการฝึกฝนในแง่นี้เป็นอย่างดี

9. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มจะมีปัญหาขัดแย้งกัน ซึ่งทำให้เกิดความไม่เข้าใจและแตกแยกกันได้ หากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มลุ่มหลวเย่อมทำให้การเรียนรู้เป็นกลุ่มไม่ได้ผลดีด้วย การแสดงบทบาทสมมติช่วยแก้ปัญหาได้เพราะการฝึกฝนให้ผู้เรียนยอมรับผู้อื่นเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจความสามัคคีในที่สุด

10. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน"รู้สึก คิด กระทำ"โดยปกติแล้วเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาก็จะเกิด "รู้สึกแล้วกระทำ" ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้วจึงหวนกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่าจึงเท่ากับเป็นขั้นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดี คือ "รู้สึก คิด กระทำ" แทน

1.6.2.3 หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

วิลมรตัน ชัยสิทธิ์ (2522: 297-299) เสนอแนะการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นเรื่องยาวเกินไป ควรเป็นเรื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

1.6.2.4 ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา เขมมณี (2519: 42) กล่าวถึง กระบวนการในการใช้บทบาทสมมติว่า บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อมและแบบไม่ได้เตรียมบทไว้พร้อม มีขั้นตอนคล้ายคลึงกันดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้นพร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน

2.1 การอุ่นเครื่อง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกับเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาทหรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ตัวผู้แสดงแล้วจึงจัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจจะเป็นแบบง่าย ๆ หรือหรูหราก็ได้

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย มิฉะนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูต้องช่วยจัดความตื่นตัว ความประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีการต่างๆ

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้งกัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือครูอาจไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดบทการแสดง ควรมีการตัดบทและหยุดการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดงให้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์หรืออภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดการเข้าใจผิดบางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอแนวคิดเห็นก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจหรือมีผู้เสนอแนวคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้วครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่วไปซึ่งอาจมีการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือแนวความคิดรวบยอด

1.6.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1.6.2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ระริน ทองใบ(2545: 63) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาแก้ววิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีพฤติกรรมการสื่อสารดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธณิกานต์ สิริพิเชียร (2543: 93) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบ และกรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการสื่อสารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วรวรรณิ ราชสงฆ์ (2541: 71) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ

1.6.2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ชูด์ท์ (Shoudt. 1976: 2754) ใช้บทบาทสมมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลจำนวน 75 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกใช้บทบาทสมมติมีทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและมีความเอื้อเฟื้อเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โคโนเลย์ (Conoley. 1977: 5977) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาเพื่อวัดพฤติกรรมของเด็กเป็นการพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม โดยการใช้การแสดงละครเข้าช่วยในการสอนทดลองกับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์วันละ 30 นาที ทุกวัน มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการใช้การแสดงบทบาทสมมติเข้าเป็นองค์ประกอบในการเรียน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้เด็กมีสังคมมีดีดีขึ้นและเปลี่ยนจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นๆมากขึ้น

ลอนนอตตี (Lonnotti. 1977: 142) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่เน้นการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยทดลองกับนักเรียนอายุ 6 ปีและ 9 ปี ผลการศึกษาพบว่าบทบาทสมมติสามารถพัฒนาพฤติกรรมการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของนักเรียนได้สูงขึ้น

1.6.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกม

1.6.3.1 ความหมายของเกม

ก่าพล ดำรงค์วงศ์ (2535: 11) ได้ให้คำนิยามของเกมว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียน เพราะเกมเป็นกิจกรรมที่นักเรียนกระทำด้วยตนเอง การใช้เกมจึงเป็นประสบการณ์ตรงที่นักเรียนได้รับการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดมีความคิดริเริ่ม เกิดจินตนาการอันเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าทางระดับสติปัญญาของนักเรียน

สมใจ ทิพย์ชัยเมธาและละออ ชูติกร (2525: 169) ได้กล่าวว่า เกมคือการเล่นของเด็กแต่เป็นการเล่นที่พัฒนาขึ้นจากการเล่นที่ไม่ต้องมีระเบียบข้อบังคับมากมาเป็นการเล่นที่มีกติกามีกฎเกณฑ์ มีการแข่งขัน แพ้ชนะ เป็นการเล่นของเด็กที่อยู่ในระยะที่พัฒนาการทางสังคมของเด็กเริ่มมากขึ้น เด็กสนใจในการเล่นกับผู้อื่นเพิ่มขึ้น ในระยะแรกก็เป็นการเล่นกลุ่มน้อยก่อน กลุ่มละ 2-3 คน การเล่นก็มีกติกาเล็กน้อย โดยมุ่งหวังให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาเมื่อเด็กพัฒนาทางสังคมมากขึ้นสามารถเล่นรวมกลุ่มใหญ่ได้ดี การเล่นของเด็กจะมีระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับเพิ่มขึ้น มีการวางกติกาการเล่นและมีการแข่งขันกับแพ้ชนะ

ประภากร โล่ห์ทองคำและคนอื่นๆ (2522: 57) ได้ให้ความหมายของเกมหรือการเล่นเป็นสถานการณ์ในการสอนอย่างหนึ่งที่กำหนดกติกาการเล่น กำหนดกระบวนการเล่นเพื่อให้ผู้เล่นได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ มีความสนุกสนานและในขณะเดียวกันก็จะนำเอาแรงคิดหรือความเห็นจากการเล่นไปวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

อาร์โนลด์ (Arnold. 1975: 110-113) ได้ให้ความหมายของเกมคือ การเล่นซึ่งอาจมีเครื่องเล่นหรือไม่มีเครื่องเล่นก็ได้ เกมเป็นสื่อที่อาจกล่าวได้ว่ามีความใกล้ชิดกับเด็กมาก มีความสัมพันธ์กับชีวิตและพัฒนาการของเด็กมาตั้งแต่เกิดจนทำให้เกือบลืมไปว่าการเล่นของเด็กนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก

แกรมบส์ คาร์ และฟิทซ์ (Grambs; Carr; & Fitch. 1970: 244) ได้ให้ความหมายของเกมว่า เกมเป็นนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งครูส่วนมากยอมรับว่ากิจกรรมการเล่นหรือเกมสามารถใช้ในการจูงใจนักเรียน ครูสามารถนำเกมไปใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเกมเป็นกิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะและเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน

สรุปได้ว่า เกมเป็นกิจกรรมการเล่นที่สนุกสนานเพลิดเพลินช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและ

สติปัญญา เกมต้องมีกติกาการเล่นกำหนดไว้ว่าจะมีการแข่งขันหรือไม่ก็ได้ และมีการประเมินผลของความสำเร็จของผู้เล่น

1.6.3.2 ประเภทของเกม

สมใจ ทิพย์ชัยเมธาและละออ ชูติกร (2525: 226-236) ได้กล่าวถึงเกมสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถแยกได้ตามประโยชน์ที่ผู้เล่นจะได้รับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. เกมเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเกมประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเล่นเหมือนกับเกมประเภทอื่นๆ แต่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่

2. เกมเสริมทักษะการเคลื่อนไหว เป็นเกมประเภทหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเล่น วิธีการเล่น กติกาการเล่น และสื่อประกอบการเล่นเหมือนเกมประเภทอื่นๆ แต่เน้นวัตถุประสงค์ด้านเสริมทักษะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว

3. เกมเสริมทักษะทางการเรียน เป็นเกมอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมายจำนวนผู้เล่น มีกติกาการเล่นเล็กน้อยและมีสื่อประกอบการเล่นเหมือนกับเกมประเภทอื่นๆ แต่เกมเสริมทักษะบทเรียนส่วนมากจะเป็นการเล่นในร่มและมีจุดมุ่งหมายจะเน้นการแข่งขันหรือการเสริมการเรียนรู้มากกว่าออกกำลังกาย เช่น เกมเสริมทักษะทางภาษา คณิตศาสตร์ และเกมฝึกประสาท

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 78) ได้เสนอเกมสำหรับเด็กฝึกทักษะไว้ 6 ประเภท

1. เกมฝึกทักษะการฟังและระยยะความสนใจ เกมนี้เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเตรียมให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี และมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนานขึ้น

2. เกมฝึกปฏิบัติตามคำสั่ง เกมนี้คล้ายกับเกมฝึกทักษะการฟังคือเด็กจะต้องฟังเสียก่อนแล้วจึงปฏิบัติ เช่น สั่งให้เด็กไปวิ่งแตะเก้าอี้ , โตะแล้วกลับมาที่นั่งที่เดิมแล้วเพิ่มจำนวนสิ่งที่แตะขึ้นตามลำดับจนเด็กสามารถแตะตามคำสั่งได้ถูกต้องตั้งแต่ 6-8 อย่าง เป็นต้น

3. เกมสอนมโนทัศน์เกี่ยวกับจำนวน เป็นการท่องคำคล้องจองเกี่ยวกับจำนวนแต่ไม่ค่อยมีความหมาย

4. เกมฝึกการฟังเสียง เด็กเล็กชอบฟังเสียงและชอบส่งเสียง เด็กจะเรียนรู้ว่ารูปจะต้องมีชื่อ เช่น เมื่อครูเรียก (ก) เด็กที่ขึ้นต้นด้วย (ก) จะต้องลุกขึ้น

5. เกมฝึกการรู้จักอักษร เกมนี้จะช่วยให้เด็กจำได้ว่าชื่อใดใช้อักษรใด เช่น ครูเรียกชื่อเด็ก"ปรีชา"ให้เด็กบอกออกเสียงนำหน้าและหาว่าสิ่งของในห้องมีอะไรที่ขึ้นต้นด้วยอักษรนี้

6. เกมฝึกสมองและร่างกาย เกมประเภทนี้มีขอบเขตกว้างขวางมาก เกมที่ได้กล่าวมาแล้วก็ต้องใช้สมองและร่างกายร่วมด้วยทั้งสิ้น เกมนี้ฝึกจินตนาการและสมองโดยตรงแล้วอาจใช้ร่างกายเข้าร่วมด้วย

โคลัมบัส (Kolumbus. 1979: 141) ได้จำแนกประเภทของเกมต่างๆซึ่งเหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. เกมพัฒนาทักษะโดยการกระทำหรือการเล่นวัสดุต่างๆ(Manipulative Game) เกมชนิดนี้เป็นการที่เด็กนำของเล่นต่างๆมาเล่นอย่างมีกฎเกณฑ์และกติกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็กระหว่างการใช้มือและสายตา เช่น เกมร้อยลูกปัด ดัดรังคุดม กรอกน้ำใส่ขวด

2. เกมการศึกษา (Didactic Game or Cognitive Game) คือ เกมที่พัฒนาการคิดของเด็กซึ่งจากการเล่นเกมของเด็ก ครูสามารถบอกได้ว่าเด็กมีความเข้าใจในความคิดรวบยอดของเรื่องนั้นๆอย่างไร เช่น เกมจับคู่สิ่งของ เกมโดมิโน เกมเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง

3. เกมฝึกทักษะทางร่างกาย(Physical Game) เกมฝึกทักษะทางร่างกายหรือเกมพลศึกษามีมากมายหลายชนิดซึ่งรวมทั้งการฝึกกายบริหารประจำวันง่ายๆแต่นำมาฝึกทักษะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การฝึกวิ่งแข่ง ฝึกทำตามทิศทาง ฝึกการมีส่วนร่วมสำหรับเด็กเล็กๆ กติกาที่กำหนดไว้ควรง่ายไม่ยุ่งยากและซับซ้อน เช่น เกมวิ่งไล่จับ เกมทำตามคำสั่ง เกมซ่อนหา

4. เกมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา (Language Game) เกมฝึกทักษะทางภาษาเป็นเกมที่อาศัยจินตนาการและการใช้คำพูดโดยไม่ต้องใช้วัสดุใดๆ เกมฝึกทักษะทางภาษาบางเกมจะส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับความจำ ฝึกทักษะการฟังหรือเกมการเดา เช่น เกมอะไรเอ่ย เกมตะลือกตุ๊กตัก

5. เกมทายบัตร (Card Game) เป็นบัตรที่ครูทำขึ้น ช่วยให้เด็กสามารถแยกความเหมือนความต่าง ฝึกความจำเสริมทักษะอื่นๆ ซึ่งครูจะต้องพิจารณาว่าจะเลือกเกมอะไรให้เหมาะสมกับความต้องการหรือจุดมุ่งหมายของเด็ก

6. เกมพิเศษ (Special Game) เกมนี้จะเล่นในโอกาสพิเศษ ครูอาจจะจัดให้เด็กเล่นเป็นครั้งคราว เช่น เกมล่าลายแทงชุมชนทรัพย์ เกมโจรสลัด เกมตามรอยเท้า ซึ่งเกมดังกล่าวจะต้องอาศัยความร่วมมือของเด็กเป็นอย่างมาก

1.6.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นเกม

1.6.3.4.1 งานวิจัยในประเทศ

สุภัค ไหวหากิจ (2543: 60) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน จัดเป็น 2 กลุ่มกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมมีการรับรู้ในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือแต่ไม่แตกต่างกัน

วราลี โกศัย (2540: 50-55) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย เด็กอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 32 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มละ 16 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรม การเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกตินอกห้อง ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือนอกห้องเรียนและการจัดกิจกรรมการเล่นแบบปกติมีพฤติกรรมชอบสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 24.50 และกลุ่มควบคุม 16.81

อุษา พึ่งธรรม (2535: 31-42) ศึกษาผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร อายุ 4-5 ปี จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน กลุ่มควบคุม 16 คน โดยกลุ่มทดลองเล่นเกมแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่เล่นเกมแบบร่วมมือมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อหลังการทำการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง 0.93 หลังการทดลอง 1.87 และกลุ่มทดลองที่เล่นเกมแบบร่วมมือมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อสูงกว่ากลุ่มควบคุม ภายหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.12 กลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.31

1.6.3.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คาริสัน (Carison. 1999: 230-236) ได้ทำการศึกษาการเล่นแบบร่วมมือ โดยมีการดำเนินการทั้งหมด 7 ระยะ กับเด็กเกรด 2 จำนวน 24 คน เป็นผู้สาธิตการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา เป้าหมายคือความสนุกสนาน กิจกรรมนี้ใช้เวลา 30 นาทีและเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการทำงานเป็นหมู่คณะ ครูประจำชั้นใช้เกมแบบร่วมมือเข้าไปในตอนเริ่มเรียนในหน่วยที่มีการร่วมมือกันในห้องเรียน การประเมินผลนั้นจะติดตามผลทุกช่วงเวลาโดยใช้คำถาม คำตอบของนักเรียนและครูประจำชั้นให้ข้อคิดเห็นการประเมิน มีการสังเกตโดยตรงจากการเล่นเกมต่าง ๆ ผลพบว่าเด็กมีพฤติกรรมช่วยเหลือเกิดขึ้นมีความร่วมมือ มีการรวมกลุ่มมีความมีส่วนร่วมในเกมเพิ่มขึ้น

ฮิลและรีด (Hill;&Reed. 1990: 11-20) ได้ศึกษาการนำโปรแกรมการเล่นแบบร่วมมือมาใช้กับโรงเรียนอนุบาลโดยติดต่อกับครู 6 คนที่มีความสนใจที่จะเอาโปรแกรมการเล่นแบบร่วมมือรวมเข้าไว้ในหลักสูตรที่มีอยู่และมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ในระยะที่ 1 ของโครงการเป็นการจัดประสบการณ์อย่างเข้มข้นให้กับครู (โดยผู้วิจัย 2 คน) ในโรงเรียนอนุบาล 4 โรงเรียนเป็นเวลา 12 สัปดาห์ ในระยะที่ 2 วิธีการที่พวกครูใช้ในโปรแกรมแบบร่วมมือมีการสังเกตและสัมภาษณ์ข้อมูลโดยการรวบรวมเป็นประจำและมีการอภิปรายกับครูคนอื่นๆและคณะผู้วิจัยในการประชุมกลุ่ม การประเมินผลพวกครูที่อยู่ในโปรแกรมได้ผลดีมาก โดยทั่วไปแล้วพวกเขาบอกว่า เกมเป็นการพัฒนาที่มีความเหมาะสม พวกเขาสนุกไปพร้อมกับเด็กๆและเด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมที่หลากหลายโดยผ่านการมีส่วนร่วม

ออร์ลิก (Orlick. 1978: 20) นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับการเล่นของเด็กทั้งในสภาพการแข่งขันและการร่วมมือจากการศึกษาผลของการเล่นแบบร่วมมือทั้งในเด็กประถมและเด็กอนุบาลพบว่า การเล่นเกมแบบร่วมมือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ เช่น การแบ่งปัน การร่วมมือ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.1 ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระธรรมปิฎก. 2546: 32) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมคือความประพฤติ ธรรมคือการดำเนินชีวิต หลักความประพฤติ หลักการดำเนินชีวิต คำว่าจริยธรรมนี้ นักปราชญ์ประเทศไทยได้บัญญัติให้ใช้คำภาษาอังกฤษ ethics หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม จริยะ(หรือจริยธรรม) อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือ พรหมจรรย์) แปลว่าความประพฤติอันประเสริฐ หมายถึง มรรคมีองค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา เทียบศีลธรรม

ประกาศรี สืห์อำไพ (2540: 18) จริยธรรม มีความหมายถึง ความประพฤติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้จริยศาสตร์ ศึกษาพฤติกรรม ด้านคุณค่า สามารถวิเคราะห์ค่านิยมที่เป็นคู่กัน (Dichotomy) สามารถแยกแยะว่าสิ่งใดดี ควรกระทำและสิ่งใดชั่ว ควรละเว้น ทำให้ตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงงามได้ตามความดีระดับต่าง ๆ มีคำสื่อ ความหมาย เช่น จริยธรรม (Ethic) ศีลธรรม (Morality) คุณธรรม (Virtue)

ประกาศพรณ เอี่ยมสุภานิต (2539: 759) ให้ความหมายของจริยธรรมต่อตนเองของเด็กปฐมวัยว่า ความประพฤติของบุคคลที่ปฏิบัติไปแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองโดยตรงและผู้อื่นโดยอ้อม ประกอบด้วยพฤติกรรมดังนี้ การมีความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเอง การประหยัดรอบคอบ การมีความขยันหมั่นเพียร การมีสมาธิ เป็นต้น

ยนต์ ชุ่มจิต (2531: 139) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่น

สรุปความหมายคุณธรรมและจริยธรรมดังนี้

คุณธรรม (Moral) หมายถึง หลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม จริยธรรม(Ethics) หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยอย่างหนึ่งคือความรับผิดชอบ

2.2 ลักษณะทางจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 2-3) ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดี และการกระทำชนิดเลวควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่ เด็กเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด โดยในช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

2. ทักษะเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆเพียงใด ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของนั้น แต่บุคคลในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคลเพราะทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมคือ เพียเจต์และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนี้การเหตุผลเชิงจริยธรรมยังสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆของบุคคลด้วย คือพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การยอมรับผลการกระทำของตนเอง นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานที่เข้ายวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น โยนความผิดให้ผู้อื่น และกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่รับผิดชอบ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมที่ไม่รับผิดชอบต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคมการศึกษาด้านอื่นๆ

ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆของบุคคลเท่านั้น

2.3 ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต (2539: 756) กล่าวว่า เกี่ยวกับแบบแผนความประพฤติที่ดีงาม เป็นหลักที่ช่วยให้บุคคลมีความสำนึก รู้สึกผิดชอบชั่วดี สามารถตัดสินใจได้ว่า กิริยาใดควรประพฤติปฏิบัติ กิริยาใดควรละเว้นไม่ประพฤติปฏิบัติ การที่เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เป็นต้น ดังนั้นถ้าครูและผู้เกี่ยวข้องได้สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเด็กทุกคนแล้ว เด็กเหล่านี้ก็จะเป็นพลเมืองดีของสังคม ซึ่งจะส่งผลทำให้คนในสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข จะเห็นได้ว่าคุณธรรมและจริยธรรมที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งคือ ความรับผิดชอบ

2.4 วิธีส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 63-67) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมไว้ดังนี้

1. การให้ความรู้ขั้นสูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเล็กตามทฤษฎีของเพียเจท์ นักจิตวิทยาได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือกว่าเด็กที่เด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ในขั้นสูงขึ้นที่เหนือกว่าขั้นที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลใหม่เด็กจะนำไปใช้เปรียบเทียบกับเด็กจะเกิดความรู้ที่ขัดแย้งกันหรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิด ความไม่สมดุลนี้จะ เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตนเพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

2. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านโดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนาโดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก แต่ที่ปฏิบัติกันมากคือ ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน ในระยะเข้าพรรษาคือระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี การได้บวชเรียนนี้ในวัฒนธรรมไทย ถือว่าเป็นการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่สามารถรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว และประเทศชาติ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้วสังคมถือว่าเป็นผู้ที่จะมีเปลี่ยนแปลงทางจิตลักษณะและพฤติกรรมไปในทางที่ลดความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่มนุษยชาติ นอกจากนั้นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนแล้วยังควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในรสนพระธรรมมากกว่าผู้ที่ไม่มีโอกาสใกล้ชิดกับศาสนาอีกด้วย

3. การให้แสดงบทบาท วิธีการนี้เกิดจากการเข้าใจที่ว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้ดีนั้นต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือไปจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งคอลลินส์ (Collins) กล่าวว่าวิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิดหรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ได้ คือ ให้เขาแสดงออกใน

บทบาทที่ต่างไปจากเดิมและบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม โคลเบอร์กได้กล่าวว่าการสวมบทบาทนั้นได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มีความคิดกว้างขวางและเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิมไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้นอาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกันเด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่าย เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด

5. การเลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆให้ผู้ถูกทดลองเห็นจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ทดลองทำพฤติกรรมนั้นๆตามตัวแบบได้ การจัดตัวแบบให้เด็กเห็นเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ทดลองวิธีหนึ่งนอกเหนือจากการเขียนให้อ่านแบบวิธีแรกที่กล่าวมาแล้วหรือการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อนหรือจากการให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันจะทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามาพอสมควรเพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่าจะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุดและเป็นวิธีการเดียวที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกว่าการกระทำนั้นถูกชักจูง ลักษณะการเลียนแบบนี้เป็นลักษณะหนึ่งที่เป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการเลียนแบบ (Imitation) ก็ดี การเทียบเคียง (Identification) ก็ดีล้วนเป็นวิธีที่อาศัยตัวแบบ ลักษณะและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวิธีนี้เพราะตัวแบบจะต้องมีลักษณะดึงดูดและชักชวนให้ผู้อื่นสังเกตเห็นเกิดความเชื่อถือและคล้อยตามได้ ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มากที่สุดได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน ลักษณะอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การเลียนแบบได้มากคือ ความเหมาะสมของตัวแบบ การเชื่อในเรื่องความรู้ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาจะแสดงออกจะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเองก็เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเลียนแบบได้เช่นกัน

กรมสามัญศึกษา(2523: 34) กล่าวว่าวิธีส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม มี 2 กระบวนการ

1. ใช้วิธีบอก แนะนำ สั่งสอน หรือบรรยาย ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในวิธีการนี้คือ ครู หรือผู้สอน
2. ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนสมัยใหม่เข้าช่วยในกระบวนการเรียนการสอนโดยลดบทบาทและความสำคัญของครูลง แต่จะใช้วิธีการอื่นๆเข้ามาสนับสนุน เช่น กิจกรรมกลุ่ม การใช้ตัวแบบ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้การเสริมแรง

2.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เพียเจต์ (Piaget. 1960: 113) มีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะ

ต่างๆทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นและได้แบ่งขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1.1 ขั้นก่อนจริยธรรม พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดแต่มีความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆทั้งสิ้น ยังไม่เกิดจริยธรรมแต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

1.2 ขั้นยึดคำสั่ง พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือ ประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

1.3 ขั้นยึดหลักแห่งตน พัฒนาการขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 8-10 ปี เพียเจต์เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญาและจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคล

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ ทำให้เราทราบว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้จากการเลียนแบบผู้อื่นโดยการเล่น มองอะไรทางเดียวและการเรียนรู้ในตัวแบบเหล่านั้นจะเริ่มพัฒนาเป็นของตัวเองในที่สุดโดยอาศัยจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ดังนั้นครูปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงตัวแบบที่เด็กมีโอกาสจะนำพฤติกรรมของเขามาเลียนแบบได้ เช่น บิดา มารดา พี่เลี้ยง เพื่อน เป็นต้น (ธีราพร กุลนันทน์. 2544: 18)

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 405) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นทั้งเด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ การศึกษาใช้ทั้งวิธีการสัมภาษณ์และการเขียนตอบ โคลเบอร์กได้จัดลำดับเหตุผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็น 6 พวกแล้วทำการตรวจสอบหลายๆครั้งจึงสรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของคนมี 6 ขั้น ขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุและพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์ก กำหนดขั้นของจริยธรรมโดยถือจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ว่าอยู่ในระดับอายุนี้ให้เหตุผลมีลักษณะแบบนี้ แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ขั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการรับรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้งและเป็นนามธรรมมากกว่า การแก้ปัญหาที่มีหลักเกณฑ์มีเหตุผลมากกว่า พัฒนาการทั้ง 6 ขั้น จัดเป็น 3 ระดับแต่ละระดับมี 2 ขั้น ดังนี้

1 ระดับก่อนเกณฑ์หรือระดับเริ่มมีจริยธรรม (Preconventional Level) เป็นระดับที่มีเด็กส่วนมากอายุต่ำกว่า 10 ขวบ การตัดสินใจเลือกการกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองเท่านั้นจะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในระดับนี้รางวัลและการลงโทษเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำหรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ยังเป็น

บุคคลที่พึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่จึงมีความจำเป็นต้องเชื่อฟังคำสั่ง เด็กในวัยนี้เข้าใจคำว่าความดี ไปในความหมายว่าคือ สิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมแปรงฟันหลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่ไม่ถูกลงโทษเป็นเรื่องสำคัญ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กเล็กนั้นจะถูกผู้ใหญ่ดูว่าหรือเชียนดี เพื่อที่จะทำให้เขาทำให้ถูกหรือกระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้นระหว่าง 7-10 ขวบจะมีความรู้สึกว่าเป็นของธรรมดาสำหรับการกระทำของผู้ใหญ่ เด็กจะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีได้มากกว่าการดูดำหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงจะช่วยบิดามารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ก็เพื่อจะได้รับคำชมเชยและเด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนแบบเด็กๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ต้องตอบแทนเขาไป เริ่มมีความเข้าใจความคิดของคนอื่น

2 ระดับตามกฎเกณฑ์หรือระดับทำตามสังคมและประเพณี (Conventional Level) อายุ 10-16 ปี เป็นระดับที่มีในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ส่วนมากในทุกๆ สังคม การดำเนินและการยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or "Good Boy- Nice Girl" Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูงและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามสังคม (The "Law and Order" Orientation) วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่าสังคมประกอบด้วยบุคคลต่างๆ แต่ละกลุ่มมีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วยและเขาเข้าใจในหน้าที่ของตนในกลุ่มต่างๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจบทบาทของคนอื่นด้วยว่าคนนั้นมีตำแหน่งอย่างนั้นจึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อส่วนรวมด้วย

3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์หรือระดับทำตามจริยธรรมของตนเอง (Post Conventional Level) วัยผู้ใหญ่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีจริยธรรมในขั้นนี้และมักจะเป็นอายุ 16 ปีขึ้นไป บุคคลระดับเหนือกฎเกณฑ์จะเป็นผู้ซึ่งแยกตนออกจากกฎเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่นและกำหนดค่าของตัวเองในรูปของจริยธรรมที่ตนเลือก คนในระดับเหนือกฎเกณฑ์บางคนจะเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคม แต่การยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรม โดยทั่วไปที่กำหนดขึ้นอย่างที่เป็นที่ยอมรับและเป็นรากฐานของกฎสังคม (Society Rules) หลักจริยธรรมเหล่านี้ในบางกรณีจะขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งในกรณีเช่นนี้พวกเหนือกฎเกณฑ์จะพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักจริยธรรมมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะมีการกระทำที่หลบหลีกมิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผล เป็นคนไม่แน่นอน ใจโลเล ไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดหมายที่แน่นอน คำว่า หน้า ที่ ของบุคคลในขั้นนี้หมายถึง การทำตามที่ตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่นโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความเคารพตนเองและต้องการให้คนอื่นเคารพตนเองด้วยจริยธรรมขั้นนี้พบมากในผู้ใหญ่หรือวัยรุ่นตอนปลายบางคน

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบมากในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูงมีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและของสังคมอื่นๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้วที่สลายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มหรือสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจเช่น ยึดถือโลกบาลธรรม 2 ประการคือ หิริ ความละอายแก่ใจตนเองในการที่จะกระทำชั่วและมีโอตปปะ คือความเกรงต่อบาปและมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่าความเลวนั้นถ้าบุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษแต่โทษที่ได้รับคือผู้กระทำความเลวนั้นจะมีจิตใจต่ำลง

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางจริยธรรม 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหลีกการถูกลงโทษ ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ พัฒนาการทางจริยธรรมมีใช้การรับรู้ความรู้จากการพำรสอนของบุคคลอื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่นด้วย (ธีราพร กุลนันทน์. 2544: 21)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ธีราพร นวมศิริ (2527: 58) ได้ทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 33 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 17 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองจากข่าวหนังสือพิมพ์ ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2520: 211) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ของวัยรุ่นกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายในกรุงเทพมหานครซึ่งมีฐานะปานกลางและฐานะต่ำจำนวน 300 คนโดยให้เล่นเกมในห้องปฏิบัติการ จากการทดลองพบว่า จิตลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ลักษณะมุ่งอนาคตและเจตคติต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมซื่อสัตย์ และสามารถทำนายพฤติกรรมซื่อสัตย์อย่างเชื่อมั่นได้

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969: 404) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของเหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับอายุ โดยแบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ชั้น พบว่าเด็กอเมริกาอายุ 7 11 13 และ 16 ปี มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูงขึ้นตามระดับอายุ คือ เด็กอายุ 7 ปี เกือบทุกคน(90%) ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 1 และ 2 เด็กอายุ 10 ปี ยังคงใช้เหตุผลในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 อยู่เป็นส่วนใหญ่ (กว่า 50 %) แต่ก็มีพวกที่เริ่มใช้เหตุผลในชั้นที่สูงขึ้น คือชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 บ้างแล้ว(35%) วัยรุ่นอายุ 13 ปี ใช้เหตุผลในชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 เป็นส่วนใหญ่(กว่า 50%) และยังมีผู้ใช้เหตุผลในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 อยู่บ้าง(ประมาณ 20%) ส่วนวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปี แม้จะยังคงใช้เหตุผลในชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 มาก (กว่า 50 %) แต่ก็ปรากฏว่ามีผู้ใช้เหตุผลในชั้นที่ 5 และชั้นที่ 6 มากกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ (23%) ซึ่งแสดงว่าเหตุเชิงจริยธรรมของบุคคลมีพัฒนาการสูงขึ้นตามระดับอายุและความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

3.1 ความหมายของพัฒนาการ

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2545: 27) กล่าวว่า พัฒนาการ(Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ(Maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลาทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ๆ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ผสมผสานก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไปโดยพัฒนาการครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา(Physiological Development) ของระบบอวัยวะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ(Quantitative Change) ได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดเลข การแก้ปัญหา ทักษะการช่วยตนเอง การทรงตัว การเคลื่อนไหว การกระโดด การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ยิ้มแย้ม ซึ่งพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ ถ้าได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการแล้ว พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสมวัย แบ่งพัฒนาการเด็กปฐมวัยออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง ความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว ทรงตัว ยืน วิ่ง รวมทั้งความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส เช่น การหยิบของ การขีดเขียน การพับกระดาษ เป็นต้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกของเด็ก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รักชอบ สนใจ เกลียด โดยที่เด็กรู้จักควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม จึงรวมเป็นพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม (Psycho-social Development)

3. พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนปรับตัวในการเล่นหรืออยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลา มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ การเข้าใจ สิ่งต่างๆ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา ซึ่งแสดงออกโดยการใช้ภาษาในการสื่อความหมายเป็นส่วนใหญ่

พัชรีย์ สวนแก้ว (2545: 19) ให้ความหมายพัฒนาการว่า หมายถึงกระบวนการการเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ในด้านต่างๆของมนุษย์อย่างมีระเบียบแบบแผนสืบเนื่องกันไป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ (Quality) การพัฒนานั้นไม่เพียงแต่เพิ่มในด้านขนาด รูปร่าง หรือ น้ำหนักเท่านั้นแต่รวมถึงการที่จะต้องมียุคสมัยใหม่ๆและมีความสามารถใหม่เกิดขึ้นด้วย

สมศรี ประเสริฐวงศ์ (2533: 158-165) แบ่งพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กในวันนี้ส่วนสตร่างกายเปลี่ยนไปจากวัยทารก ได้แก่อน้ตาเปลี่ยนไป แขนขายาวขึ้น คอยาว ศีรษะได้ขนาดกับลำตัว แก้มกางออก ผมจะมีสีเข้มขึ้น หวีเรียบได้ยาก เท้าใหญ่ ใหญ่กว้าง โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การเคลื่อนไหวเร็วขึ้น คล่องแคล่ว ไม่ชอบอยู่นิ่ง สนุกมาก การใช้มือในการเล่นดีขึ้นตามอายุ ใช้สายตาได้ดี รูปร่างน้ำหนัก ส่วนสูง เหล่านี้ขึ้นกับองค์ประกอบบางอย่าง เช่น น้ำหนักตัวของพ่อแม่ นิสัยการกิน และการช่วยเหลือของพ่อแม่ในเรื่องอาหารการกิน เด็กขณะนี้ ควรฝึกให้มีความช่วยเหลือตนเอง เพราะเด็กทำอะไรเองได้มากก็ลดภาระที่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่น้อยลงเท่านั้น การเล่นจะช่วยให้เด็กพัฒนามาก เด็กที่มีทักษะในการเล่นมากก็ยิ่งช่วยเหลือตนเองได้ดีมากและเข้าสังคมได้ดีขึ้น

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ เด็กช่วงนี้ อารมณ์วุ่นวาย เจ้าอารมณ์ อิจฉาริษยา ไม่มีเหตุผล โมโหง่าย เอาใจตนเองเป็นใหญ่ ไม่ยอมกินอาหารตามต้องการ สนใจการเล่นมาก ไม่ยอมนอนกลางวัน ต่อต้าน เมื่อได้ทำตามต้องการจะมีอารมณ์ดีทันทีที่ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ของเด็กวัยนี้ ได้แก่ อารมณ์โกรธ เด็กวัยนี้มีเหตุการณ์ที่ทำให้โกรธได้ง่าย เช่น การขัดขืนไม่ให้เล่น หรือ ถูกผู้ใหญ่ขัดใจในการเล่น การขบถถ้าว การแต่งตัว การกินอาหาร เมื่อโกรธจะร้องกรี๊ด กระทั่งทำกระโดดทุบตี ลงดินกับพื้น ทำร้ายตนเอง ขว้างปาสิ่งของ พ่อแม่ต้องเข้าใจเด็ก พยายามระงับอารมณ์ตนเอง อย่าโกรธตอบ พยายามแนะนำให้เด็กรู้จักเบนความสนใจไปหาสิ่งอื่นเพราะถ้าไม่ช่วยแล้ว เด็กจะมีพฤติกรรมเช่นนี้จนกระทั่งวัยต่อไป

3. พัฒนาการด้านสังคม เด็กวัยนี้รู้จักทำตนให้เป็นที่รักของครอบครัว ความสำเร็จของประสบการณ์ทางสังคมตอนแรก เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกได้ดีเพียงใด เมื่อเด็กได้เริ่มมีสังคมกว้าง เด็กจะรักพ่อแม่แม่น้อยลง เด็กจะติดเพื่อนมากกว่า เมื่อเริ่มมีเพื่อนใหม่ๆ จะมีความสัมพันธ์เสียบ้างเพราะการยั่วหยากัน เด็กก็จะปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมภายนอกได้ เริ่มจากความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เด็กวัยนี้เริ่มเป็นผู้ใหญ่ จะพยายามเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันและเล่นเป็นกลุ่ม ชอบโอ้อวดตัวเอง จะมีพฤติกรรมแปลกๆ

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านนี้ ได้แก่ การพัฒนาการด้านภาษา ความคิด เป็นต้น ด้านภาษา ภาษาเริ่มตั้งแต่วัยทารก การใช้คำพูดนี้เป็นรากฐานของภาษาพูดในวัยต่อไป และวัยนี้สามารถใช้ภาษาได้ดีพอใช้ เข้าใจตามคำพูดได้จากสีหน้าท่าทางของผู้พูด เมื่อเด็กดูโทรทัศน์เด็กจะได้คำศัพท์มากและดีขึ้น เด็กชอบซักถามชอบพูด ซึ่งขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่เด็กได้รับเป็นการช่วยพัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดความเข้าใจศัพท์ต่างๆ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาอย่างเดียวขึ้นอยู่กับโอกาสและสิ่งจูงใจด้วย เด็กบางคนไม่เข้าใจความหมายของคำพูด เช่น จำคำจากชาวบ้าน คำดำ คำหยาบคายต่างๆ นำมาพูดกันระหว่างเพื่อนฝูงหรือพ่อแม่

3.2 ความสำคัญของพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษาโดยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัย ครูจะต้องเข้าใจพัฒนาการและกระบวนการการเรียนรู้ของเด็กในเรื่องต่อไปนี้ (จันทร์เพ็ญ กาญจนรัตน์. 2528: 15)

1. การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลจากการคิด การกระทำ การที่ได้เห็น ได้ฟัง รู้สึก ได้ชิม ได้อม
2. เด็กที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีพัฒนาการโดยทั่วๆ ไปคล้ายคลึงกัน
3. เด็กแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันบ้างในความสามารถที่ติดตัวมา ความเร็วความช้าของการเจริญเติบโต พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะแตกต่างกันในฐานะทางสังคม ทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาของพ่อแม่
4. เด็กมีความต้องการหลายอย่างที่ครูจะต้องดูแลเอาใจใส่ให้ได้รับความพอใจ ได้แก่
 - 4.1 เด็กต้องการความรักจากพ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิดอื่นๆ
 - 4.2 เด็กต้องการเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับคนหนึ่งในกลุ่มในครอบครัว ในห้องเรียน ในโรงเรียน
 - 4.3 เด็กต้องการความสำเร็จในงานที่กระทำ
 - 4.4 เด็กต้องการความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่พบเห็น
5. เด็กจะเรียนได้ดี เมื่อ
 - 5.1 ร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี ใจคอเบิกบาน
 - 5.2 กิจกรรมการเรียนนั้นเหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก

3.3 คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี

เด็กอายุ 3 ปี พัฒนาการด้านร่างกาย กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม กลัวการพลักพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง พัฒนาการด้านสังคม รู้จักทำงานที่ได้รับมอบหมาย รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาน(เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย พัฒนาการด้านสติปัญญา สำรวจสิ่งต่างๆที่เหมือนกันและต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆได้ สนใจนิทานและเล่าเรื่องต่างๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่ายๆ และแสดงท่าทีเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถามอะไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี พัฒนาการด้านร่างกาย กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ พัฒนาการด้านสังคม มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อนหลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ พัฒนาการด้านสติปัญญา จำแนกสิ่งต่างๆด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่อง รู้จักใช้คำถามทำไม

เด็กอายุ 5 ปี พัฒนาการด้านร่างกาย กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้ำมเนื้อเล็กได้ดี ยึดตัวคล่องแคล่ว พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม พัฒนาการด้านสังคม ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ พัฒนาการด้านสติปัญญา บอกความแตกต่างของกลิ้ง สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ นามสกุลและอายุของตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องเป็นเรื่องราวได้ รู้จักใช้คำถามทำไมอย่างไร เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: Online)

3.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีวุฒิภาวะของกิเซล(Gesell Maturation) กิเซล (Gesell. 1943: 45) เป็นนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อในเรื่องของความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะโดยให้ความหมายของวุฒิภาวะไว้ว่า วุฒิภาวะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างมีระเบียบโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าภายนอกเลย กิเซลเชื่อว่าพฤติกรรมของเด็กจะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาเช่น ความพร้อมของกล้ามเนื้อ ต่อมต่างๆของร่างกาย จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น เช่น เด็กจะพูดได้ก็ต่อเมื่อมีความพร้อมด้านกล้ามเนื้อปาก เป็นต้น ดังนั้นการเรียนรู้จะไม่เกิดหากร่างกายยังไม่มีความพร้อม นอกจากนี้กิเซลเชื่อว่า วุฒิภาวะเพียงประการเดียวที่มีส่วนรับผิดชอบในการเจริญเติบโตและความสามารถในการทำพฤติกรรมต่างๆ การฝึกฝนหรือการเรียนรู้ไม่ว่าในลักษณะใดก็ตามจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์จะเป็นการเสียเวลาโดยใช้เหตุ หากร่างกายไม่พร้อมหรือยังไม่มีวุฒิภาวะ กิเซลจึงได้กำหนดทฤษฎีพัฒนาการไว้ดังนี้

1. ทิศทางของพัฒนาการ(Development Direction) เป็นการพัฒนาอวัยวะเคลื่อนไหวอย่างมีระเบียบตามแนวนอน(Cephalocaudal) และแนวขวาง (Proximal Distal) การพัฒนาตามแนวนอน คือโครงสร้างและส่วนประกอบของร่างกายจะเจริญตามแนวนอน โดยการเคลื่อนไหวของอวัยวะจะเริ่มจากส่วนบน กล่าวคือ จากส่วนศีรษะลงมาด้านล่างของร่างกายและการพัฒนาตามแนวขวาง หมายถึง ความเจริญของร่างกายจะพัฒนาจากส่วนกลางลำตัวออกไปสู่ด้านข้าง ศูนย์บังคับการเคลื่อนไหวจะมีการบังคับการเคลื่อนไหวจะมีการบังคับจากแขน ขา ไปสู่มือและนิ้วเป็นต้น ซึ่งพัฒนาการทั้งสองนี้จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบประสาทที่มีความพร้อมเป็นสำคัญ

2. พัฒนาการมีความสัมพันธ์กัน(Reciprocal Interweaving) ในขณะที่พฤติกรรมชนิดหนึ่งของเด็กกำลังเจริญสูงอยู่ พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งจะชะงัก เช่น ขณะที่ทารกกำลังหัดเดินการหัดพูดจะหยุดชะงักลง เป็นต้น

3. พัฒนาการมีการใช้กิจกรรมร่วมกัน (Functional Asymmetry) วุฒิภาวะของร่างกายนั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากกิจกรรมส่วนรวมมาสู่กิจกรรมเฉพาะตัว เช่น การเคลื่อนไหวของอวัยวะทุกส่วนทั้งมือและขาจะไปพร้อม ๆ กันต่อเมื่อมีวุฒิภาวะจะเคลื่อนไหวเฉพาะส่วนได้ เช่น มือและนิ้ว เป็นต้น

4. การพัฒนาต่างๆ ล้วนเป็นผลมาจากวุฒิภาวะ กิเซลเชื่อว่า แบบแผนการเจริญเติบโตที่ไม่เท่ากันหรือไม่เหมือนกันของแต่ละคนนั้น เนื่องมาจากความแตกต่างกันของวุฒิภาวะ เพราะวุฒิภาวะจะเกิดอย่างมีกฎเกณฑ์แต่อัตราจะแตกต่างกันแล้วแต่บุคคลและวุฒิภาวะจะมีอิทธิพลโดยตรงกับพฤติกรรมของบุคคล โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ประการใด

3.5 พัฒนาการกับจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นพัฒนาการทางขั้นสังคมขั้นพื้นฐานในการที่เด็กปฐมวัยสามารถแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อการเข้าสังคมได้ ทั้งนี้ นักจิตวิทยาหลายท่าน เช่น เพียเจต์และบรูเนอร์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การเรียนรู้ของ

เด็กเกิดจากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การที่เด็กจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถด้านสังคมได้นั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็กเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการจัดโปรแกรมและสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กได้มีการกระทำเพื่อเกิดประสบการณ์ตรงโดยเฉพาะประสบการณ์ทางด้านสังคมในการส่งเสริมลักษณะนิสัยทางจริยธรรมที่ดีให้เกิดขึ้นกับวัยเด็ก ในเด็กเล็กพัฒนาการมโนภาพทางจริยธรรมยังไม่เกิดเพราะเป็นนามธรรมเกินไปต้องรอให้เด็กมีวิสัยสมารถ (Capacity) ทางสมองมากพอสมควร จึงเริ่มฝึกได้ เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังคิดเชิงนามธรรมไม่ได้ เด็กจึงตีความของการประพฤติดีในรูปของการกระทำเฉพาะอย่าง เช่น การเชื่อฟังมารดาเป็นความประพฤติดี ถ้าไม่เชื่อฟังจะเป็นความประพฤติไม่ดี ดังนั้นเด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการอบรมที่ดีและถูกต้องเหมาะสม (ธีราพร กุลนันทน์. 2544: 30)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ซึ่งมีการคัดเลือกนักเรียน คือ รับเด็กเข้าเรียนให้เต็มจำนวน ห้องละ 30 คนโดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 78 คน เป็นนักเรียนชาย 42 คน เป็นนักเรียนหญิง 36 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 72 คน เป็นนักเรียนชาย 38 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ระดับชั้น	ประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม(คน)
อนุบาลปีที่ 1	42	36	78
อนุบาลปีที่ 1/1	18	13	30
อนุบาลปีที่ 1/2	16	12	29
อนุบาลปีที่ 1/3	8	11	19
อนุบาลปีที่ 2	38	34	72
อนุบาลปีที่ 2/1	12	12	24
อนุบาลปีที่ 2/2	13	12	25
อนุบาลปีที่ 2/3	13	10	23
รวม	80	70	150

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 44 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากหมายเลขห้อง ประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/3 จำนวน 19 คน เป็นนักเรียนชาย 8 คน เป็นนักเรียนหญิง 11 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 จำนวน 25 คน เป็นนักเรียนชาย 13 คน เป็นนักเรียนหญิง 12 คน

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ระดับชั้น	กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม(คน)
อนุบาลปีที่ 1/3	8	11	19
อนุบาลปีที่ 2/2	13	12	25
รวม	21	23	44

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

1. แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ภาพประกอบ 2 กรอบการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์เบื้องต้นเพื่อหากรอบและขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบพร้อมกับทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย 1 ชุด สำหรับครู โดยมีข้อคำถาม ดังนี้

1.ท่านคิดว่า พฤติกรรมเหล่านี้เป็นความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (ชั้นอนุบาล1-2) หรือไม่ อย่างไร โปรดอธิบาย

☐ ใช่ ความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล 1-2

... ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

... ยอมรับผลการกระทำของตน

... ยึดมั่นในกฎเกณฑ์

... เพียรพยายาม

... ละเอียดยรอบคอบ

... ตรงต่อเวลา

... ปรับปรุงหน้าที่ให้ดียิ่งต่อตนเองและสังคม

... อื่นๆเพิ่มเติม

☐ ไม่ใช่ ความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล 1-2 ควรมีดังนี้.....

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดนิยามปฏิบัติการของความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

3. ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยสร้างให้มีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ได้แก่ การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การยอมรับผลจากการกระทำของตน การตรงต่อเวลา ความเพียรพยายาม จำนวน 40 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา

4. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ โดยพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดกับจุดประสงค์ พร้อมทั้งตรวจสอบในเรื่องความเหมาะสมของภาษาและรูปภาพที่ใช้ ดังรายชื่อต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จีวแหลม อาจารย์ประจำภาควิชาปฐมวัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

อาจารย์พรใจ สารยศ

อาจารย์โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

อาจารย์ปัทมพร ไชยชนะ

ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสวนลุมพินี

5. แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและพฤติกรรม (Eng:IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ

6. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

7. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการทดลองใช้ (Try-out) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน จากนั้นนำแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกรายข้อ โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2-0.8 รวมทั้งสิ้น 22 ข้อ หลังจากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดเท่ากับ 0.95

8. ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการตรวจหาคุณภาพแล้วไปใช้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เป็นแบบทดสอบไม่ใช้ภาษา (Non-Verbal Test) เป็นแบบรูปภาพสี่ โดยสร้างเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้เด็กตัดสินใจหาคำตอบจากรูปภาพ 2 รูป ซึ่งเป็นตัวเลือกแสดงถึงการกระทำที่แสดงความรับผิดชอบ จำนวน 22 ข้อ โดยแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

- ข้อ 1-5 วัดความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
- ข้อ 6-11 วัดความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
- ข้อ 12-17 วัดความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
- ข้อ 18-22 วัดความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม

เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูก
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กตอบผิด หรือไม่ได้ตอบ

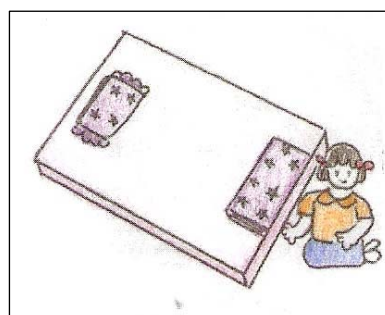
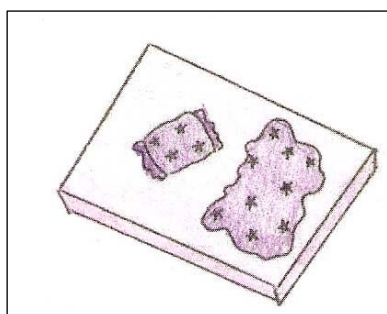
ตัวอย่างแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คุณครูมอบหมายให้นักเรียนเก็บที่นอนให้เรียบร้อยหลังตื่นนอน
นักเรียนจะอย่างไร ?

ภาพที่ 1 ออกจากห้องนอนไป

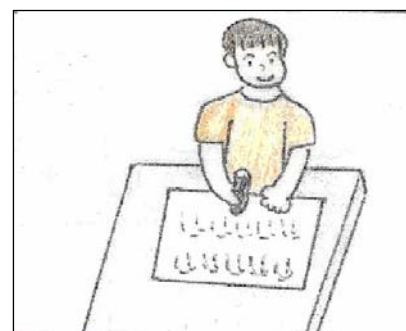
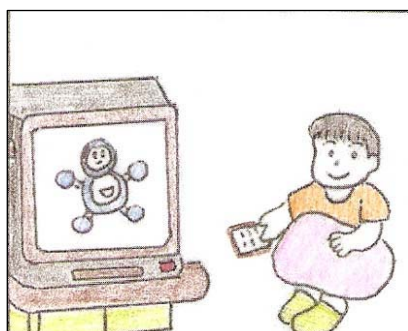
ภาพที่ 2 เก็บที่นอนให้เรียบร้อย

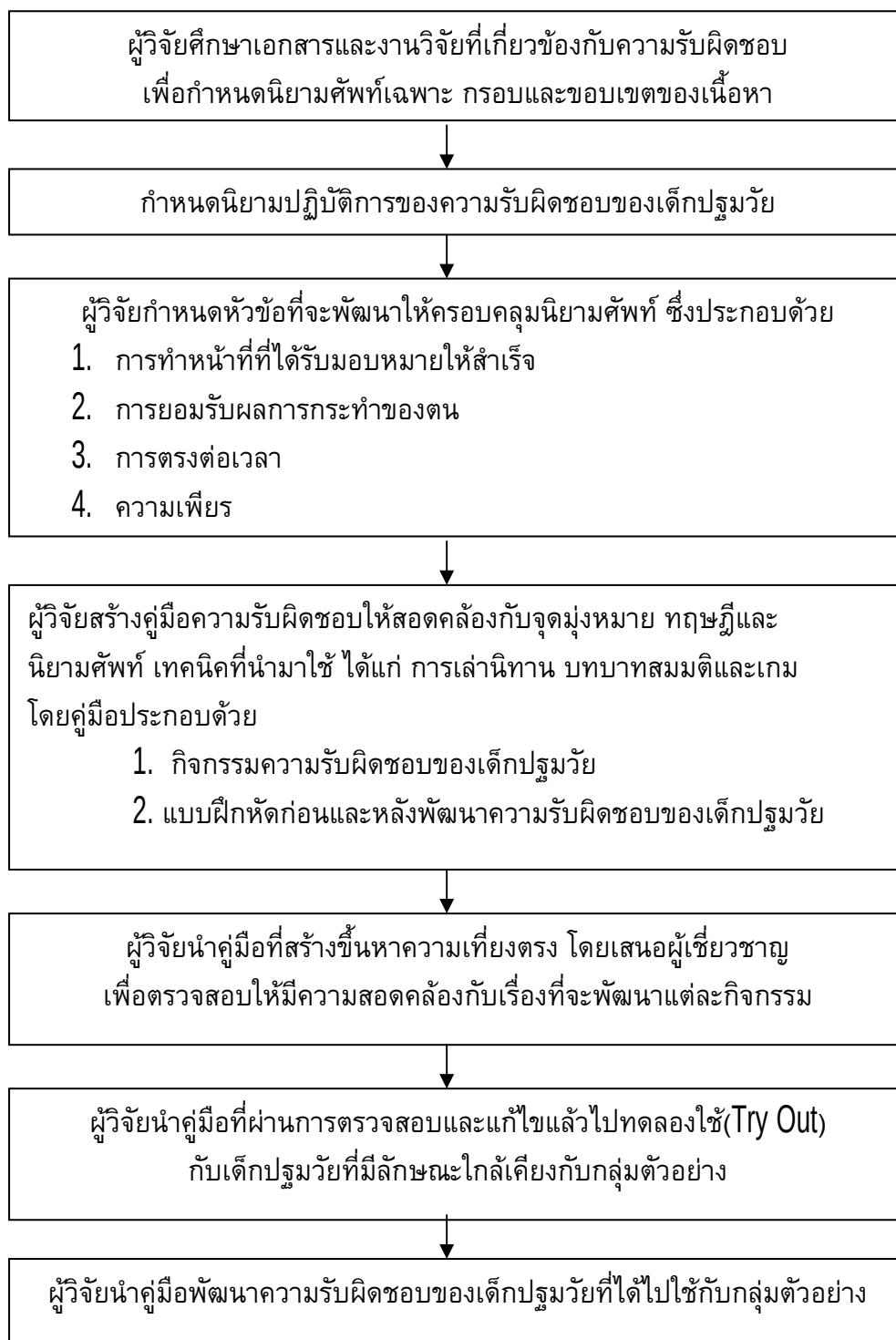
คุณแม่บอกให้นักเรียนทำการบ้านให้เสร็จก่อนดูโทรทัศน์ ตอนนี้มีการ์ตูนที่นักเรียน
ชอบ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 นั่งดูการ์ตูนที่นักเรียนชอบ

ภาพที่ 2 ทำการบ้านให้เสร็จก่อน

2. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ภาพประกอบ 3 กรอบการสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ กรอบและขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

2. ผู้วิจัยกำหนดนิยามปฏิบัติการของความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

3. ผู้วิจัยศึกษาหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยพิจารณาความรู้พื้นฐาน ความสนใจ เพื่อที่จะจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม จากนั้นกำหนดหัวข้อที่จะพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ในหัวข้อเรื่องดังนี้

3.1 การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	จำนวน	60	นาที
3.2 การยอมรับผลจากการกระทำของตน	จำนวน	60	นาที
3.3 การตรงต่อเวลา	จำนวน	60	นาที
3.4 ความเพียรพยายาม	จำนวน	60	นาที

4. ผู้วิจัยสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนิยามศัพท์เฉพาะ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามขั้นตอนที่ 3 โดยใช้เทคนิคการเล่านิทาน เกมและบทบาทสมมติ โดยในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยจะประกอบด้วย

4.1 คู่มือการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

4.2 กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยแต่ละกิจกรรมประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา
- 2) ชื่อกิจกรรม
- 3) เทคนิคที่นำมาใช้
- 4) เวลา
- 5) วัตถุประสงค์
- 6) สื่อการเรียนรู้
- 7) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
- 8) การประเมินผล
- 9) กิจกรรม

4.3 แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

4.3.1 สร้างแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดข้อคำถามและตัวเลือกให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านนั้นมากน้อยเพียงใด มีจำนวน 4 แบบฝึกหัด แต่ละแบบฝึกหัดมีจำนวน 5-6 ข้อ โดยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังทำการพัฒนาความรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม

4.3.2 ลักษณะของแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เป็นแบบทดสอบไม่ใช้ภาษา (Non-Verbal Test) เป็นแบบรูปภาพสี โดยสร้างเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้เด็กตัดสินใจเลือกคำตอบจากรูปภาพ 2 รูป ซึ่งเป็นตัวเลือกแสดงถึงการกระทำที่แสดงความรับผิดชอบ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการตอบ ดังนี้

1	คะแนน	หมายถึง	เด็กตอบได้ถูก
0	คะแนน	หมายถึง	เด็กตอบผิด ไม่ได้ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบ

5. ผู้วิจัยนำคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จีวแหลม อาจารย์ประจำภาควิชาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อาจารย์พรใจ สารยศ อาจารย์โรงเรียนสาริตถะอรรถุทิศ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

อาจารย์ปัทมพร ไชยชนะ ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสวนลุมพินี เพื่อตรวจสอบคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของเรื่องที่จะพัฒนาในแต่ละกิจกรรมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. ผู้วิจัยนำคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยโรงเรียนสวนลุมพินี จำนวน 45 คน

7. ผู้วิจัยนำคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้ตรวจสอบหาคุณภาพแล้วไปใช้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 19 คน และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 25 คน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี รวม 16 ครั้ง ระดับชั้นละ 8 ครั้งๆ ละ 30 นาที ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระหว่างเวลา 09.30-10.00 นาฬิกา และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างเวลา 10.00-10.30 นาฬิกา

ตัวอย่างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

1. ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อกิจกรรม นก หนู และแมว

เทคนิคที่นำมาใช้ บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย

เวลา 30 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

สื่อการเรียนรู้ บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง “นก หนู และแมว” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยขออาสาสมัครจากเด็ก 4 คน เพื่อแสดงเป็นตัวละครแต่ละตัวในบทบาทสมมติ จากนั้นเล่าเหตุการณ์ในบทบาทสมมติให้เด็กทั้ง 4 คนฟังจนเข้าใจและให้เด็กทั้ง 4 คนเลือกว่าใครจะเล่นเป็นอะไร ส่วนเด็กคนอื่นๆที่เหลือให้เป็นผู้ชม เมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติจบแล้วถามความคิดเห็นจากเด็กทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชมในประเด็นต่อไปนี้

1) ผู้แสดง เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกแสดงออกมาแบบนี้

2) ผู้ชม นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงอย่างไรและถ้านักเรียนเป็นตัวละครในบทบาทสมมติจะเลือกทำอะไร เพราะอะไรจึงทำเช่นนั้น

3) ผลดีและผลเสียของการกระทำต่างๆเป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเรื่องในบทบาทสมมติ และข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่างๆพร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติให้เด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
 2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
 3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
- กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”

บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”

นก หนู และแมว เรียนอยู่ห้องเดียวกัน คุณครูมอบหมายให้นักเรียนทั้งสามคนไปรดน้ำต้นไม้ในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน นกหลบไปเล่นกับเพื่อนคนอื่นอยู่หลังโรงเรียน ส่วนแมวแอบไปทานขนมที่โรงอาหาร เหลือหนูดน้ำต้นไม้อยู่คนเดียว (ถ้านักเรียนเป็นเด็กทั้ง 3 คน นักเรียนจะอย่างไร)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา ความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อกิจกรรม โอ้ย !แม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน

เทคนิคที่นำมาใช้ การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย

เวลา 30 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

สื่อการเรียนรู้ หนังสือนิทานพร้อมภาพประกอบเรื่อง “โอ้ย!แม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้นิทานเรื่อง “โอ้ย!แม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน” โดยเปิดภาพประกอบในนิทานให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) เตี้ยลืมนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของเตี้ย
- 3) ถ้านักเรียนเป็นเตี้ย นักเรียนจะทำอย่างเขาหรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “โอ้ย!แม่แล้ว เต้ยลืม ทำการบ้าน” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบต่อ นิทานให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

5. ขั้นตอนทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียด ต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “โอ้ย!แม่แล้ว เต้ยลืมทำการบ้าน”

นิทานเรื่อง “โอ้ย!แม่แล้ว เต้ยลืมทำการบ้าน”

เต้ย เป็นเด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 2 “โอ้ยแม่แล้ว เต้ยลืมทำการบ้านและนี่ก็ใกล้ เวลาต้องเข้าห้องเรียนแล้วชะด้วยสิ คุณครูต้องให้ส่งการบ้านแต่เข้าแน่เลย เอ้อ แล้วจะทำยังไงดีนะ” “เต้ยเป็นอะไรไปจ๊ะ” คุณครูถามด้วยความเป็นห่วง “ผมปวดท้องครับคุณครู” “งั้นเต้ยควรจะพาเต้ย ไปห้องพยาบาลนะจ๊ะ” ตรงกับแผนที่เต้ยคิดว่าว่าคุณครูจะให้เต้ยไปนอนพักที่ห้องพยาบาล เต้ยก็จะ ไม่ต้องส่งการบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้านเต้ยก็มองเห็นโทรทัศน์ในห้องรับแขกเปิดอยู่จึงเดินเข้าไป “นั่น แน่ ใช้การ์ตูนที่ชอบจริงๆ อืม ขอดูแป๊ปปเดียวละกัน เต้ยค่อยไปทำการบ้าน” เต้ยดูการ์ตูนจนง่วง หลับไป “เต้ยตื่นหรือยัง เข้าแล้วนะลูก” เสียงคุณยายเรียกที่หน้าประตูห้อง “เข้าแล้วเหอ แม่แล้ว ยังไม่ได้ทำการบ้านเลย จะทำยังไงดีเนี่ย” ในที่สุด เต้ยก็เดินลงไปหาคุณยายแล้วสารภาพกับคุณ ยายว่าไม่อยากไปโรงเรียน คุณยายเลยอบรมเต้ยว่า “เต้ยเป็นเด็กนักเรียน มีหน้าที่ต้องตั้งใจเรียน หนังสือ การที่คุณครูให้การบ้าน ก็เพราะคุณครูต้องการให้เต้ยได้ทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาในชั้น

เรียน เตี้ยจะได้เก่งๆยังงี้ละและการที่เตี้ยโกหกคุณครูก็เป็นสิ่งไม่ดี ยิ่งคุณครูให้การบ้านมาอีกเตี้ยก็
จะทำได้เพราะขาดเรียน” “เตี้ยขอโทษครับคุณยาย ต่อไปเตี้ยจะทำการบ้านให้เสร็จก่อนที่จะไป
เล่นและจะไม่พูดโกหกอีก” เตี้ยสำนึกผิด

2. ตัวอย่างแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

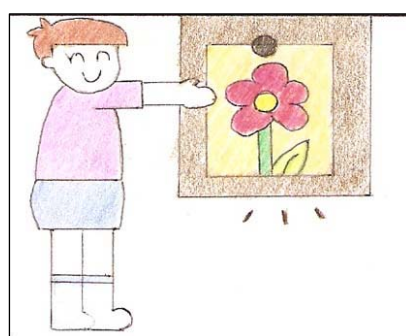
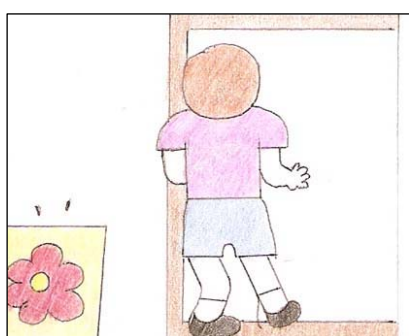
แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

คุณครูบอกให้นักเรียนวาดดอกไม้และติดไว้หน้าห้อง นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 วิ่งกลับบ้าน

✓ ภาพที่ 2 วาดดอกไม้และติดไว้หน้าห้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอ
ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับชั้น เพื่อ
นัดหมาย กำหนดวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีดำเนินการทดลองดังนี้

3.1 ก่อนนำคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยไปใช้ ผู้วิจัยวัดความรับผิดชอบของเด็กโดยใช้แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยในวันที่ 4 มกราคม 2550

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยกับเด็กปฐมวัยโรงเรียนสวนลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวม 16 ครั้ง ระดับชั้นละ 8 ครั้งๆ ละ 60 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง การทดลองเริ่มตั้งแต่ 8 มกราคม 2550 สิ้นสุด 1 กุมภาพันธ์ 2550 ขั้นตอนในการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย มี 6 ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ขั้นทดสอบความรู้ก่อนพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนพัฒนาความรับผิดชอบ เพื่อให้ทราบว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านที่จะพัฒนามากน้อยเพียงใด ก่อนได้รับการพัฒนา

3.2.2 ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาตอบโต้ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน

3.2.3 ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยนำเทคนิคที่เลือกไว้เข้ามาใช้ในการทำกิจกรรม

3.2.4 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยกันสรุปเรื่องที่พัฒนา โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความคิดเห็น โดยเน้นคุณค่าของความรับผิดชอบด้านนั้นๆ ตลอดทั้งการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3.2.5 ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนพัฒนา เพื่อให้ทราบว่าเด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใดหลังจากได้รับการพัฒนาแล้ว

3.2.6 ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

4. หลังจากการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้วัดความรับผิดชอบของเด็กโดยใช้แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ให้เด็กทำก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2550

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

ตาราง 3 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

วัน เดือน ปี	เวลา	การพัฒนาความรับผิดชอบ ต่อพฤติกรรมเป้าหมาย	กิจกรรม	เทคนิค
อนุบาลปีที่ 1				
พ. 4 ม.ค.50	09.00-10.00	ทำแบบวัดความรับผิดชอบ		
จ. 8 ม.ค.50	09.00-10.00	การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	นก หนู และแมว ใครผิด	บทบาทสมมติ การเล่านิทาน
พ. 11 ม.ค.50	09.00-10.00			
จ. 15 ม.ค.50	09.00-10.00	การยอมรับผลการกระทำของตน	กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ ใบไม้แสนสวย	การเล่านิทาน เกม
พ. 18 ม.ค.50	09.00-10.00			
จ. 22 ม.ค.50	09.00-10.00	การตรงต่อเวลา	ลูกเสือ ฉันผิดเอง	การเล่านิทาน บทบาทสมมติ
พ. 25 ม.ค.50	09.00-10.00			
จ. 29 ม.ค.50	09.00-10.00	ความเพียรพยายาม	เปิดน้อย ฉันก็ทำได้	เกม การเล่านิทาน
พ. 1 ก.พ. 50	09.00-10.00			
จ 5 ก.พ. 50	09.00-10.00	ทำแบบวัดความรับผิดชอบ		
อนุบาลปีที่ 2				
พ. 4 ม.ค.50	10.00-11.00	ทำแบบวัดความรับผิดชอบ		
จ. 8 ม.ค.50	10.00-11.00	การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	โอย ! แย่แล้ว เตี้ย หมีและปู	การเล่านิทาน บทบาทสมมติ
พ. 11 ม.ค.50	10.00-11.00			
จ. 15 ม.ค.50	10.00-11.00	การยอมรับผลการกระทำของตน	แอปเปิ้ลผลงาม ใครทำ	เกม การเล่านิทาน
พ. 18 ม.ค.50	10.00-11.00			
จ. 22 ม.ค.50	10.00-11.00	การตรงต่อเวลา	ได้เวลาส่งแล้ว นกกระจาบ	บทบาทสมมติ การเล่านิทาน
พ. 25 ม.ค.50	10.00-11.00			
จ. 29 ม.ค.50	10.00-11.00	ความเพียรพยายาม	พระมหาชนก ร้อยลูกปัด	การเล่านิทาน เกม
พ. 1 ก.พ. 50	10.00-11.00			
จ 5 ก.พ. 50	10.00-11.00	ทำแบบวัดความรับผิดชอบ		

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรม
จำนวน 8 กิจกรรม
2. ศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น
3. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้
กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent
samples
4. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและ
หลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for
dependent samples
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
SPSS for Windows โดยมีสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 คะแนนเฉลี่ย

5.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 5.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและพฤติกรรม (IOC) ของ
แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2527: 69) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบวัดกับ จุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย จากสูตร (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 211) ดังนี้

$$D = \frac{R_u - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_u	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนรวมกัน

5.2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 198) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบวัด
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบวัดทั้งหมด
	p	แทน	สัดส่วนนักเรียนที่ทำได้ในข้อหนึ่งๆ นั่นคือ สัดส่วนของคนทำถูกกับคนทั้งหมด
	q	แทน	สัดส่วนนักเรียนที่ทำผิดในข้อหนึ่งๆ หรือคือ $1-p$
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบวัดฉบับนั้น

5.2.4 หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตรดังนี้ (เสาวณีย์ ศึกษบัณฑิต. 2528: 295)

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในคู่มือคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

$\sum x$ = คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

A = คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

N = จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังจากการใช้คู่มือ) คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

$\sum F$ = คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

B = คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ

N = จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้คู่มือในแต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 104) ดังนี้

$$t = \frac{\frac{\sum D}{N}}{\sqrt{\frac{\sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ ยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หาข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในคู่มือคิดเป็นร้อยละจากการ การทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ
Σx	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรม ในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดก่อนการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนา ความรับผิดชอบ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังจาก การใช้คู่มือ) คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้คู่มือ พัฒนาความรับผิดชอบ
ΣF	แทน	คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมใน คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหลังการใช้กิจกรรมในคู่มือพัฒนา ความรับผิดชอบ
ΣD	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
ΣD^2	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของแต่ละระดับชั้นจากคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณ ประสิทธิภาพ E_1 / E_2

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของแต่ละระดับชั้น ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4, 5

ตาราง 4 ค่าประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแต่ละกิจกรรมและรวมทุกกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ($n = 19$)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1	Σx	A	E_1	ΣF	B	E_2	E_1 / E_2 x 100
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ							
กิจกรรมที่ 1	60	5	63.16	72	5	75.79	83.34
กิจกรรมที่ 2	61	5	64.21	75	5	78.95	81.33
การยอมรับผลการกระทำของตน							
กิจกรรมที่ 3	69	6	60.53	84	6	73.68	82.15
กิจกรรมที่ 4	70	6	61.40	89	6	78.07	78.65
การตรงต่อเวลา							
กิจกรรมที่ 5	63	5	66.32	73	5	76.84	86.31
กิจกรรมที่ 6	69	5	72.63	80	5	84.21	86.25
ความเพียรพยายาม							
กิจกรรมที่ 7	61	5	64.21	75	5	78.95	81.33
กิจกรรมที่ 8	64	5	67.36	78	5	82.11	82.04
รวมทุกกิจกรรม	64.63		64.98	78.25		78.58	82.68

จากตาราง 4 พบว่า ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 รวมทุกกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 82.68 และมีค่าประสิทธิภาพแต่ละกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ กิจกรรมที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.34 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 63.16 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 75.79 และกิจกรรมที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.33 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.21 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 78.95

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน กิจกรรมที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.15 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.53 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 73.68 และกิจกรรมที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.65 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 61.40 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 78.07

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านการตรงต่อเวลา กิจกรรมที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.31 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 66.32 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 76.84 และกิจกรรมที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.25 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 72.63 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 84.21

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านความเพียรพยายาม กิจกรรมที่ 7 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.33 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.21 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 78.95 และกิจกรรมที่ 8 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.04 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 67.36 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 82.11

ตาราง 5 ค่าประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแต่ละกิจกรรมและรวมทุกกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (n = 25)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2	Σx	A	E_1	ΣF	B	E_2	$E_1/E_2 \times 100$
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ							
กิจกรรมที่ 1	82	5	65.60	96	5	76.80	85.40
กิจกรรมที่ 2	80	5	64.00	100	5	80.00	80.00
การยอมรับผลการกระทำของตน							
กิจกรรมที่ 3	96	6	64.00	113	6	75.30	85.00
กิจกรรมที่ 4	90	6	60.00	120	6	80.00	75.00
การตรงต่อเวลา							
กิจกรรมที่ 5	81	5	64.80	98	5	78.40	82.70
กิจกรรมที่ 6	84	5	67.20	103	5	82.40	81.55
ความเพียรพยายาม							
กิจกรรมที่ 7	84	5	67.20	100	5	80.00	84.00
กิจกรรมที่ 8	82	5	65.60	102	5	81.60	80.15
รวมทุกกิจกรรม	84.88		64.80	104		79.31	81.73

จากตาราง 5 พบว่า ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 รวมทุกกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 81.73 และมีค่าประสิทธิภาพแต่ละกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ กิจกรรมที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.40 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 65.60 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 76.80 และกิจกรรมที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 80.00

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน กิจกรรมที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.00 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 75.30 และกิจกรรมที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.00 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 60.00 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 80.00

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้านการตรงต่อเวลา กิจกรรมที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.70 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 64.80 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 78.40 และกิจกรรมที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.55 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 67.20 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 82.40

ประสิทธิภาพของกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้านความเพียรพยายาม กิจกรรมที่ 7 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.00 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 67.20 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 80.00 และกิจกรรมที่ 8 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.15 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 65.60 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 81.60

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6, 7 และ 8

ตาราง 6 คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบ ด้าน	จำนวน ข้อ	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	ก่อนการใช้คู่มือ		หลังการใช้คู่มือ	
				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (n=19)							
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	5	0	5	3.05	1.78	3.84	1.46
การยอมรับผลการกระทำของตนเอง	6	0	6	3.68	2.06	4.47	1.61
การตรงต่อเวลา	6	0	6	3.47	2.27	4.21	1.87
ความเพียรพยายาม	5	0	5	3.00	1.97	3.63	1.61
รวมทุกด้าน	22	0	22	3.30	2.02	4.04	1.64
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (n=25)							
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	5	0	5	3.68	1.60	3.88	1.39
การยอมรับผลการกระทำของตนเอง	6	0	6	4.44	1.80	4.64	1.58
การตรงต่อเวลา	6	0	6	4.32	2.01	4.56	1.64
ความเพียรพยายาม	5	0	5	3.60	1.76	3.80	1.61
รวมทุกด้าน	22	0	22	4.01	1.79	4.04	1.55

จากตาราง 6 พบว่า ภายหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีคะแนนความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ตาราง 7 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบวัด
ความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (n = 19)

ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1		$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
การทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	ก่อนการใช้คู่มือ	3.05	1.84	58	15	27	4.825**
	หลังการใช้คู่มือ	3.84	1.46	73			
การยอมรับผลการกระทำ ของตน	ก่อนการใช้คู่มือ	3.68	2.06	70	15	23	5.457**
	หลังการใช้คู่มือ	4.47	1.61	85			
การตรงต่อเวลา	ก่อนการใช้คู่มือ	3.47	2.27	66	14	77	5.715**
	หลังการใช้คู่มือ	4.21	1.87	80			
ความเพียรพยายาม	ก่อนการใช้คู่มือ	3.30	2.02	57	12	51	6.428**
	หลังการใช้คู่มือ	4.04	1.64	69			
รวม	ก่อนการใช้คู่มือ	3.30	2.02	251	115	975	5.606**
	หลังการใช้คู่มือ	4.04	1.64	307			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

ตาราง 8 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้จากการทำแบบวัด
ความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (n = 25)

ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2		$\bar{X}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
การทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	ก่อนการใช้คู่มือ	3.68	1.60	92	5	45	1.549**
	หลังการใช้คู่มือ	3.88	1.39	97			
การยอมรับผลการกระทำ ของตน	ก่อนการใช้คู่มือ	4.44	1.80	111	21	33	1.732**
	หลังการใช้คู่มือ	4.64	1.68	116			
การตรงต่อเวลา	ก่อนการใช้คู่มือ	4.32	2.01	108	16	34	2.009**
	หลังการใช้คู่มือ	4.56	1.64	114			
ความเพียรพยายาม	ก่อนการใช้คู่มือ	3.60	1.76	90	5	73	2.449**
	หลังการใช้คู่มือ	3.80	1.61	95			
รวม	ก่อนการใช้คู่มือ	4.01	1.79	401	21	761	1.935**
	หลังการใช้คู่มือ	4.04	1.55	422			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่

1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ และเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ โดยกำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน
2. ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 78 คน เป็นนักเรียนชาย 42 คน เป็นนักเรียนหญิง 36 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 72 คน เป็นนักเรียนชาย 38 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 78 คน เป็นนักเรียนชาย 42 คน เป็นนักเรียนหญิง 36 คน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 82 คน เป็นนักเรียนชาย 48 คน เป็นนักเรียนหญิง 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
2. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้เด็กปฐมวัยตอบแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 4 สัปดาห์ๆ ละ 2 วัน ในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี รวม 16 ครั้ง ระดับชั้นละ 8 ครั้งๆ ละ 60 นาที ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระหว่างเวลา 09.00-10.00 นาฬิกา และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างเวลา 10.00-11.00 นาฬิกา
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้เด็กปฐมวัยตอบแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง ซึ่งเป็นชุดเดียวกับกับแบบวัดความวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ให้เด็กทำก่อนการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรม จำนวน 16 กิจกรรมและรวมทุกกิจกรรมของแต่ละระดับชั้นจากคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 60/60 โดยใช้สูตรคำนวณประสิทธิภาพ E1/E2

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples

3. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples (ดูภาคผนวก)

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2-3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละกิจกรรมจำนวน 16 กิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของแต่ละระดับชั้นจากคะแนนแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1 / E_2 พบว่า ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยมีค่าอยู่ระหว่าง 75 ถึง 86.31 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นอนุบาลปีที่ 1

ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 รวมทุกกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 82.68

ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 รวมทุกกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 81.73

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples พบว่า คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร t-test for dependent samples พบว่า คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสดงว่า กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น (ข้อมูลแสดงในภาคผนวก)

อภิปรายผล

1. หาประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแต่ละกิจกรรม จำนวน 16 กิจกรรม และรวมทุกกิจกรรมของแต่ละระดับชั้น ตามเกณฑ์ 60/60 โดยใช้สูตรการคำนวณ ประสิทธิภาพ E_1/E_2 พบว่า ประสิทธิภาพของคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยมีค่าอยู่ระหว่าง 75 ถึง 86.31 แสดงว่า คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกกิจกรรม ซึ่งต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 ถึง 6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเช่น เด็กวัย 3 ปี เล่นสมมติได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม เด็กวัย 4 ปี เก็บของเล่นเข้าที่ได้อ เล่นร่วมกับคนอื่นได้ เด็กวัย 5 ปี ใช้กล่อมเนื้อเล็กได้ดี รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว เล่น สังเกตและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: Online)

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบวัดความรับผิดชอบ ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น พบว่า คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน แสดงว่าคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากก่อนการสร้างคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้ทดลอง นอกจากนั้นคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังประกอบไปด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีเทคนิคการเล่นนิทาน บทบาทสมมติ และเกม ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านต่างๆ รวมทั้งความรับผิดชอบให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ชีราพร กุลนันทน์ (2544: 218) ที่กล่าวว่า ในการสอนและเนื้อหาวิชาหรือสารสนเทศที่เป็นข้อความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต้องผ่านทางการจัดกิจกรรม จึงจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานน่าสนใจมากขึ้น กิจกรรมที่ต้องการคัดเลือกมาใช้นั้น ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับพัฒนาการและวัยของผู้เรียน ความน่าสนใจ ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยความสนุกสนาน มีความหลากหลาย ซึ่งผู้กล่าวได้

แนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมไว้ดังนี้ กิจกรรมการเล่าเรื่อง กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมการสร้างสถานการณ์ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมการใช้เพลง เกมและการละเล่น

3. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น พบว่า คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยซึ่งมีการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการเล่านิทาน บทบาทสมมติ และเกม สามารถนำมาส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในกลุ่มนี้ประกอบด้วยเทคนิคที่หลากหลายและมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แสดงความคิดเห็นซึ่งทำให้เด็กเกิดความสนใจ

การฟังการเล่านิทานนั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กในวัยนี้ชอบมาก การที่เด็กได้ฟังนิทานที่มีการสอดแทรกความรับผิดชอบอยู่ในเนื้อเรื่องและสื่อออกมาทางตัวละครที่อยู่ในนิทาน จะทำให้เด็กเกิดการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบมากขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เล่านิทานโดยมีการใช้หุ่นมือและหนังสือภาพประกอบ ย่อมทำให้เด็กเกิดความสนใจอยากฟังนิทานและติดตามเรื่องราวจนจบด้วยความตั้งใจและเมื่อนิทานจบมีการสรุป สันทนาและตอบคำถามที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบตามเนื้อเรื่องในนิทานนั้น เด็กก็จะสามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้นิทานจึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวละครในเรื่องทำให้เด็กมีความรับผิดชอบสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารัตน์ พลแพงพา (2544: 67-69) ศึกษาผลการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนกโดยสอนแบบโครงการที่มีผลต่อความเพียรของเด็กอนุบาลในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยอนุบาล อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการทดลองเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีระดับความเพียรด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ ศรีออน เนียมนาค (2547: 62) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่านิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จำนวน 19 คน โดยกำหนดแบบเจาะจง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานมีคะแนนพฤติกรรมด้านความช่วยเหลือและแบ่งปันหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เนื้อน้อง สนับบุญ (2541: 73) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี พบว่าความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานสูงกว่าก่อนการทดลอง

เทคนิคบทบาทสมมติที่นำเข้ามาใช้ในกิจกรรมนั้นทำให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ เป็นทั้งผู้แสดงและผู้ชม เด็กได้สมมติตัวเองเป็นตัวแสดงในการแก้ปัญหาจาก

สถานการณ์ที่กำหนดให้ ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นอยากเข้ามามีส่วนร่วม เด็กมีอิสระในการตัดสินใจโดยการเลือกรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย หลังการแสดงจบแล้วมีการสรุป อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการสะท้อนข้อมูลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะโดยธรรมชาติเด็กวัย 3-6 ปีจะมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งใหม่ๆ ที่พบเห็นรอบตัวเอง เด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ด้วยการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ดังที่ นกนเตร ธรรมบวร (2549: 138-139) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นบทบาทสมมติเป็นการเล่นที่ซับซ้อนกว่าการเล่นในเชิงรูปธรรมเพราะเด็กจำเป็นต้องใช้ท่าทาง ภาษาและวิธีการอื่นๆอีกมากมาย ในการสื่อสารบทบาทรวมถึงความตั้งใจของตนเอง การเล่นชนิดนี้ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนรับรู้และมีประสบการณ์ตลอดถึงช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและภาษาแก่เด็กและ ชีราพร กุลนันทน์ (2544: 220-221, 229-230) ได้กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนหนึ่งที่เด็กได้แสดงอารมณ์ท่าทางตามสถานการณ์หรือบทบาทที่สมมติขึ้น โดยให้เด็กได้มีโอกาสเลียนแบบตามความจริง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความรู้สึก อารมณ์ และเหตุผลที่ตนเองได้สวมบทบาท เพื่อพัฒนาสู่การปรับพฤติกรรมของตนเองให้มีประสิทธิภาพเมื่อพบสถานการณ์ต่างๆ และสามารถนำความรู้สึกและพฤติกรรมในการสอนบทบาทมาอภิปรายเพื่อการเรียนรู้ต่อไป ในวงการศึกษายุคปัจจุบัน บทบาทสมมติมานานเพราะเด็กปฐมวัยจะชอบเล่นบทบาทสมมติเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง ตามสื่อมวลชนต่างๆ เป็นต้น ครูควรจะนำบทบาทสมมติซึ่งเด็กชอบเล่นอยู่แล้วเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน โดยกำหนดภาษาและบทบาทต่างๆ โดยครูเป็นคนคอยควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาวดี ไยพิมล (2533: 75) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือกับการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือกับการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบมีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสอดคล้องกับ วรวรรณิณี ราชสงฆ์ (2541: 71) ได้ศึกษาผลของการเปรียบเทียบของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 หลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ และสอดคล้องกับ ระริน ทองใบ (2545: 63) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาแก้ววิทยา อำเภอท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีพฤติกรรมการสื่อสารดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังนั้นเทคนิคการเล่านิทานและบทบาทสมมติจึงสามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความรับผิดชอบให้สูงขึ้นได้

เทคนิคเกมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทำกิจกรรม สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี เป็นประเภทเกมศิลปะ เช่น การตัด ปะ พิมพ์ภาพ ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำศิลปะ อาทิ กรรไกร สีน้ำ กระดาษสีต่างๆ เป็นต้น คุณหญิงเบญจา แสงมล (2545: 62-63) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กสามารถใช้อุปกรณ์เหล่านี้ จะช่วยให้เด็กสร้างสรรค์ได้ตามความสนใจและความต้องการของตนเอง เด็กสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก กิริยามารยาทได้ โดยเลือกเกมที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป ทำให้เด็กเกิดความสนใจ รวมทั้งอยากมีส่วนร่วมในการเล่นเกม จากการวิจัยพบว่าเมื่อเล่นเกมจบแล้ว เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและสรุปได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำเพราะเหตุใด รวมทั้งสามารถตอบได้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะแสดงว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ดังนั้น เกมจึงเป็นเทคนิคที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความรับผิดชอบต่อสูงขึ้นได้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สารภี โชติรัตน์ (2541: 68) ได้ทำศึกษาเรื่องผลของการใช้เกม ตัวแบบ และสถานการณ์จำลองต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนห้วยยอดดงวิทยาลัย จังหวัดตรัง จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนโดยใช้เกม ตัวแบบ สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัยและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ อุษา พิงธรรม (2535: 31-42) ได้ศึกษาผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย กรุงเทพมหานคร อายุ 4-5 ปี จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน กลุ่มควบคุม 16 คน โดยกลุ่มทดลองเล่นเกมแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองที่เล่นเกมแบบร่วมมือมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อหลังการทำการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุภักดิ์ ไหวหากิจ (2543: 60) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน จัดเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมมีการรับรู้ในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือแต่ไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสูงขึ้น ทั้งนี้ เนื่องมาจากการใช้เทคนิคที่หลากหลายและเทคนิคต่างๆ มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบและเด็กได้ฝึกทักษะการฟัง การคิด การแก้ปัญหา การติดตามเรื่องราว แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการทำงานร่วมกัน ทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย รวมทั้งบทบาทของผู้วิจัยที่มีการสอดแทรกความรู้ตามวัตถุประสงค์ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมและจะให้การเสริมแรงทันทีโดยใช้การให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อ จึงทำให้เด็กเกิดการ

เรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบ สามารถสรุปได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำเพราะเหตุใดและควรปฏิบัติตนอย่างไรให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีผลทำให้เด็กมีความรับผิดชอบสูงก่อนและหลังการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรระมัดระวังในการใช้แบบวัดโดยให้เด็กทำแบบวัดครั้งละไม่เกิน 15 นาที เพราะความสนใจของเด็กปฐมวัยอยู่ในระยะสั้น
2. ในการตอบแบบวัดหรือแบบฝึกหัดควรจัดให้เด็กนั่งห่างกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กดูคำตอบของเด็กคนอื่น
3. การดำเนินกิจกรรม ควรต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กยอมรับ เห็นคุณค่าของกิจกรรม และต้องการกิจกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยนำเทคนิคอื่นมาใช้ในการกิจกรรม เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การใช้เพลง และการละเล่น
2. ควรมีการพัฒนาคู่มือพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมของเด็ก เช่น เด็กปฐมวัยที่มีระดับสติปัญญา สภาพแวดล้อม หรือสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน
3. ควรมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วเป็นระยะๆ เพื่อศึกษาความคงทนของความรับผิดชอบในตัวเด็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: กองวัฒนธรรม.
-(2525). *คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษาตอนที่2*. กรุงเทพฯ: กองวัฒนธรรม.
- กรมสามัญศึกษา. (2523). *คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
-(2533). *คู่มือเตรียมความพร้อมด้านจริยศึกษาระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
-(2524). *คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา*.
ปราณบุรี: กระทรวง.
- กำพล ดำรงค์วงศ์. (2535, 5 กุมภาพันธ์). *เกม*. วารสารกองทุนสงเคราะห์. 7(39): 11.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2544). *เค้าโครงคู่มือปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม*. กรุงเทพฯ: กองวิจัยและวางแผนกระทรวงศึกษาธิการ.
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2540,กรกฎาคม-กันยายน). *นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน*. สารพัฒนาหลักสูตร. 16(130): 6-7.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2526). *การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุวรรณทัตและดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1: พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จันทร์เพ็ญ กาญจนรัตน์. (2528). *การอนุบาลศึกษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาการอนุบาลศึกษา วิทยาลัยครูพิษณุโลก.
- ชม ภูมิภาค. (2525). *บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). *นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- ชำเรือง วุฒิจันทร์. (2524). *หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2520). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย. สถาบัน
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจฉินัก. (2520). รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของ
เยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ถวิล จันทรสว่าง. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การวัดผล
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แคมมณี. (2536). ช่วยครูฝึกประชิปใตยใ้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
.....(2519, กรกฎาคม-สิงหาคม). การใ้ช้ทบาทสมมติใ้การเรียนการสอน.
คุรุศาสตร์. 6(2): 41-48.
- ธณิกานต์ สิริพิเชียย. (2543). การเปรียบเทียบผลของการใ้ช้ทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบ และ
กรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
เซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธารีรัตน์ ยิ่งยง. (2542). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความสามารถในการ
คิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
เรียนด้วยการสอนแบบโครงการประกอบการประชาสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการ
สอนตามคู่มือของหน่วยนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การ
มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ธีราพร กุลนันทน์. (2544). การพัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.
พิมพ์ครั้งที่ 2. นครสวรรค์: โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ธำรงค์ น่วมศิริ. (2527). การทดลองใ้ช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองใ้การสอน
จริยศึกษาเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนื่อน้อง สนับบุญ. (2541). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ใ้ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่านิทาน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คุณหญิงเบญญา แสงมล. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ประภากร โล่ห์ทองคำและคนอื่นๆ. (2522). *กลุ่มการสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียนนครราชสีมา*. นครราชสีมา: สำนักพิมพ์นานมี.
- ประภาพรณ เอี่ยมสุภชาติ. (2539). *การเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัย*. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 21499 ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. หน้า 759-767.
- ประกาศรี สีสอไฟ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. (2525). *การศึกษารูปแบบการเล่านิทานที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังและความคงทนในการจำวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปรินทิพย์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พวงทอง ภักดิ์ไทย. (2542). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พัชรี สวนแก้ว. (2545). *เอกสารประกอบการสอนประกอบการสอนวิชา 2173107: จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2526). *การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินทิพย์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พิภพ วังเงิน. (2545). *จริยธรรมวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: อมรภาสการพิมพ์
- ไพวรรณ อินทนิล. (2534). *การส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2547). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ระริน ทองใบ. (2545). *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขาแก้ววิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรวรรณีนี ราชสงฆ์. (2541). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วรวรรณีนี ศิริสุนทร. (2542). เอกสารคำสอนวิชาบร620:การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราลี โกศัย. (2540). ผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. (2522). เอกสารการสอนชุดวิชา 20202 : วิทยาการการสอน เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: ศึกษาศาสตร် มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช.
- ศรีออน เนียมนาค. (2547). การพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่านิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ คบ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2530). การพัฒนาแบบวัดแวววัดบุคลิกภาพของนักวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สนั่น มีชันหมาก. (2538). ระเบียบวิธีแห่งการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาน ลอยฟ้า. (2535,ตุลาคม-ธันวาคม). บทบาทสมมติกับการเรียนการสอน. วารสารพัฒนาหลักสูตร. 12(112): 61-65.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธาและละออ ชูติกร. (2525). การเล่นเกมสำหรับเด็กปฐมวัย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยศึกษา เล่มที่ 1 หน่วยที่ 4. กรุงเทพฯ: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราช.
- สมศรี ประเสริฐวงศ์. (2533). การอบรมและการเลี้ยงดูเด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่:เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สารภี โชติรัตน์. (2541). ผลของการใช้เกม ตัวแบบ และสถานการณ์จำลองต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุดาวดี ไยพิมล. (2533). ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย
ที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาวรรณ เครือพานิช. (2535, มกราคม). บทบาทของกรมวิชาการในการส่งเสริมจริยธรรม.
วิจัยสนเทศ. 12(136): 27-29.
- สุดารัตน์ พลแพงพา. (2544). ผลของการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนกโดยการสอนแบบ
โครงการที่มีผลต่อความเพียรของเด็กอนุบาล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ นัยเจริญ. (2539). ผลของการใช้สัญญาณการเรียนในศูนย์การเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความ
รับผิดชอบของเด็กอนุบาล. ปริญญานิพนธ์ คบ.ม.(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2531). หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาคหลักสูตรการสอน
วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- สุภักดิ์ อนุกุล. (2545). การละเล่นพื้นบ้าน:ภาคกลาง ภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- สุภักดิ์ ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภักดิ์ ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่า
นิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. หน้า38.
(อ้างอิงจาก Dixon; Johnson;&Salts. (1977). Game.)
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.
พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพของประชากรไทย. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช
2546. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2550, จาก <http://www.academic.obec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2542). แผนพัฒนาเด็กและ
เยาวชนฉบับที่ 8ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์
เทคโนโลยีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- อนุวัฒน์ ตั้งสมบุญ. (2526). *การสร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรรรณ แก้วฟอง. (2542). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร*. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- อุษา พิงธรรม. (2535). *ผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เอนกกุล กรี่แสง. (ม.ป.ป). *เอกสารประกอบคำบรรยายจิตวิทยาพัฒนาการ*. ม.ป.พ.
- Arnold, A. (1975). *Your Child's Play*, in Child Development Series. New York: McGraw-Hill.
- Arnold, Gesell Lucius. (1943). *Infant and Child the Culture of Today: The Guidance of Development in Home and Nursery School*. New York: Harper.
- Butterworth, T.W. (1974, October). The Relationship of Different Methods of Reporting Pupil Progress to the Reading Achievement School Attitude and Self Responsibility of a Sample of a Six Grade Pupil. *Dissertation Abstracts International*. 30(6): 2043.
- Carison, J. (1999, January). Cooperative Games : A Pathway to Improving Health. *Professional School Counseling*. 2(3): 230-236.
- Conoley, Jane Close. (1977, February). The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Meagres and Behavior in Elementary Classroom. *Dissertation Abstracts International*. 37(5): 5977.
- Grambs, D.D.; Carr, I.C.; & Fitch, R.M. (1970). *Modern Method in Secondary Education*. 3rd ed. U.S.A.: Holt Rinehart and Winston Inc.
- Hill, T.; & Reed, K. (1990, January). Promoting Social Competence at Preschool: The Implementation of a Cooperative Games Program, *Early Childhood Development & Care*. 26(59): 20.
- Kohlberg, L. (1969). *Education for Justice: a Modern Statement of the Platonic View*. Moral Education: Five Lecture. Massachusetts: Harvard University Press.
- Kolumbus, Elinor Schulman. (1979). *Is it Tomorrow Yet?*. Haifa, Israel: Mount Carmel International Training Center for Community Services.

- Lonnotti, Ronald J. (1977, August). *A longitudinal Investigation of Role-Taking, Altruism and Empathy. Resources in Education(ERIC). 37(12): 142.*
- Mitton, Betty L.; & Dala B. Harris. (1962, August). The Development of Responsibility in Children. *The Child: A Book of Reading. 46(6): 407 – 416.*
- Orlick, T. (1978). *The Cooperative Sports and Games Book.* New York: Pantheon.
- Piaget, Jean. (1960). *The Moral Judgment of Child.* Illinois: The Free Press.
- Shoudt, John Thomas. (1976, November). The Effect of Varying levels of Role-Taking Skills on the Efficacy of Role Playing Training with Kindergarten Children. *Dissertation Abstracts International. 28(37): 2754.*
- Shafel, Fannie R.; & George Shafel. (1967). *Role Playing for Social Value: Decision Making in the Social Studies.* New Jersey: Prentice – Hall.
- Taylor, John L.; & Rex Walford. (1974). *Simulation in the Classroom.* Middlesex: Penguin Book.
- Zunick, Michael. (1963, May – June). Developmental Responsibility Perception of Lower and Middle Class Children. *The Journal of Educational Research. 56(5): 497.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรม
 - ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
 - ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
- คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย แต่ละระดับชั้น

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและพฤติกรรมของแบบวัด
ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบ ด้าน	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การทำหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	1	+1	+1	+1	3	1.00
	2	+1	+1	+1	3	1.00
	3	+1	+1	+1	3	1.00
	4	+1	+1	+1	3	1.00
	5	+1	+1	+1	3	1.00
การยอมรับผลของการ กระทำของตน ทั้งผิดและชอบ	1	+1	+1	+1	3	1.00
	2	+1	+1	+1	3	1.00
	3	+1	+1	+1	3	1.00
	4	+1	+1	+1	3	1.00
	5	+1	+1	+1	3	1.00
	6	+1	+1	+1	3	1.00
การตรงต่อเวลา	1	+1	+1	+1	3	1.00
	2	+1	+1	+1	3	1.00
	3	+1	+1	+1	3	1.00
	4	+1	+1	+1	3	1.00
	5	+1	+1	+1	3	1.00
	6	+1	+1	+1	3	1.00
ความเพียรพยายาม	1	+1	+1	+1	3	1.00
	2	+1	+1	+1	3	1.00
	3	+1	+1	+1	3	1.00
	4	+1	+1	+1	3	1.00
	5	+1	+1	+1	3	1.00

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ความรับผิดชอบ	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	การแปลความหมาย
การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	1	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	2	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	3	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	4	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	5	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
การยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งผิดและชอบ	6	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	7	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	8	0.20	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	9	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	10	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	11	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
การตรงต่อเวลา	12	0.80	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	13	0.80	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	14	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	15	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	16	0.80	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	17	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
ความเพียรพยายาม	18	0.80	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	19	0.80	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	20	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	21	0.60	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้
	22	0.40	เป็นข้อแบบวัดที่ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 0.95

ตาราง 11 คะแนนความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ที่ได้จากการ
ทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

แบบฝึกหัดก่อนและหลัง การใช้กิจกรรม พัฒนาความรับผิดชอบ	จำนวน ข้อ	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	ก่อนการใช้ กิจกรรม		หลังการใช้ กิจกรรม	
				$\overline{x}$	S.D.	$\overline{x}$	S.D.
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 (n=19)							
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ							
กิจกรรมที่ 1	5	1	5	3.16	0.38	3.79	0.29
กิจกรรมที่ 2	5	0	5	2.21	1.61	3.26	1.37
การยอมรับผลการกระทำของตน							
กิจกรรมที่ 3	6	1	6	3.63	0.51	4.42	0.38
กิจกรรมที่ 4	6	0	6	2.74	2.08	3.68	1.97
การตรงต่อเวลา							
กิจกรรมที่ 5	5	1	5	3.32	1.80	3.84	1.34
กิจกรรมที่ 6	5	1	5	2.74	1.33	3.63	1.01
ความเพียรพยายาม							
กิจกรรมที่ 7	5	1	5	3.21	1.75	3.79	1.40
กิจกรรมที่ 8	5	0	5	2.37	1.64	3.37	1.54
รวม	-	-	-	2.92	1.39	3.72	1.16
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (n=25)							
การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ							
กิจกรรมที่ 1	5	1	5	3.28	0.32	3.84	0.23
กิจกรรมที่ 2	5	0	5	2.48	1.58	3.48	1.39
การยอมรับผลการกระทำของตน							
กิจกรรมที่ 3	6	1	6	3.84	1.89	4.52	1.53
กิจกรรมที่ 4	6	0	6	2.88	1.94	3.92	1.85
การตรงต่อเวลา							
กิจกรรมที่ 5	5	1	5	3.24	1.64	3.92	1.19
กิจกรรมที่ 6	5	0	5	2.56	1.47	3.56	1.33
ความเพียรพยายาม							
กิจกรรมที่ 7	5	1	5	3.36	1.52	4.00	1.04
กิจกรรมที่ 8	5	0	5	2.36	1.63	3.40	1.47
รวม	-	-	-	3.00	1.50	3.83	1.25

ตาราง 12 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (n = 19)

ความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1		$\bar{x}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
การทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 1	3.16	0.38	60	12	20	3.314**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 1	3.79	0.29	72			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 2	2.21	1.61	42	20	28	7.385**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 2	3.26	1.37	62			
การยอมรับผลการ กระทำของตนทั้งผิด และชอบ	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 3	3.63	0.51	69	15	23	4.371**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 3	4.42	0.38	84			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 4	2.74	2.08	52	18	20	10.205**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 4	3.68	1.97	70			
การตรงต่อเวลา	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 5	3.32	1.80	63	10	10	4.472**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 5	3.84	1.34	73			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 6	2.74	1.33	52	17	19	8.500**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 6	3.63	1.01	69			
ความเพียรพยายาม	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 7	3.21	1.75	61	11	13	4.158**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 7	3.79	1.40	72			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 8	2.37	1.64	45	19	21	13.077**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 8	3.37	1.54	64			
รวม	ก่อนการใช้กิจกรรม	2.92	1.39	444	122	154	16.238**
	หลังการใช้กิจกรรม	3.72	1.16	566			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (n = 25)

ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2		$\bar{x}$	S.D.	Σx	ΣD	ΣD^2	t
การทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 1	3.28	1.62	82	14	14	5.527**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 1	3.84	0.23	96			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 2	2.48	1.58	62	25	29	12.247**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 2	3.84	1.39	87			
การยอมรับผลการ กระทำของตนทั้งผิด และชอบ	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 3	3.84	1.89	96	17	19	6.107**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 3	4.52	1.53	113			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 4	2.88	1.94	72	26	32	11.438**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 4	3.92	1.85	98			
การตรงต่อเวลา	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 5	3.24	1.64	81	17	21	5.421**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 5	3.92	1.19	98			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 6	2.56	1.47	64	25	29	12.247**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 6	3.56	1.33	89			
ความเพียรพยายาม	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 7	3.36	1.52	84	16	18	5.628**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 7	4.00	1.04	100			
	ก่อนการใช้กิจกรรมที่ 8	2.36	1.63	59	26	32	11.438**
	หลังการใช้กิจกรรมที่ 8	3.40	1.47	85			
รวม	ก่อนการใช้กิจกรรม	3.00	1.50	603	163	194	22.084**
	หลังการใช้กิจกรรม	3.83	1.25	766			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

ชั้น	ครั้งที่	การพัฒนาความรับผิดชอบต่อ พฤติกรรมเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีการดำเนินการ
อนุบาล ปีที่1		การพัฒนาความรับผิดชอบด้าน	การพัฒนาความรับผิดชอบด้าน			
	1	1.การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ	1.การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ	นก หนู และ แมว	บทบาทสมมุติ	1.ขั้นทดสอบความรู้ก่อนพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา 2.ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบ จากนั้นชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของ การพัฒนาเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน 3.ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยนำเทคนิคที่เลือกไว้เข้ามาใช้ในการทำ กิจกรรม 4.ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุปเรื่อง ที่พัฒนา 5.ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังการพัฒนา 6.ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมของเด็กโดยการ สังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก
	2			ใครผิด	การเล่นิทาน	
	3	2.การยอมรับผลการกระทำ ของตน	2.การยอมรับผลการกระทำ ของตน	กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ	การเล่นิทาน	
	4			ใบไม้แสนสวย	เกม	
	5	3.การตรงต่อเวลา	3.การตรงต่อเวลา	ลูกเสือ ฉันทัดเอง	การเล่นิทาน	
	6				บทบาทสมมุติ	
	7	4.ความเพียรพยายาม	4.ความเพียรพยายาม	เปิดน้อย ฉันทัดทำได้	เกม	
	8				การเล่นิทาน	

ตาราง 14 (ต่อ)

ชั้น	ครั้งที่	การพัฒนาความรับผิดชอบต่อ พฤติกรรมเป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ชื่อกิจกรรม	เทคนิค	วิธีการดำเนินการ
อนุบาล ปีที่ 2		การพัฒนาความรับผิดชอบด้าน	การพัฒนาความรับผิดชอบด้าน			1.ขั้นทดสอบความรู้ก่อนพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา
	1	1.การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ	1.การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ	โอ้อย่ายแล้วเตี้ยล้มทำการบ้าน	การเล่านิทาน	2.ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
	2			หมีและ ปู	บทบาทสมมุติ	จากนั้นชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน
	3	2.การยอมรับผลการกระทำ ของตน	2.การยอมรับผลการกระทำ ของตน	แอปเปิ้ลผลงาม	เกม	3.ขั้นดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยนำเทคนิคที่เลือกไว้เข้ามาใช้ในการทำกิจกรรม
	4			ใครทำ	การเล่านิทาน	4.ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสรุปเรื่องที่พัฒนา
	5	3.การตรงต่อเวลา	3.การตรงต่อเวลา	ได้เวลาส่งแล้ว	บทบาทสมมุติ	5.ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังการพัฒนา
	6			นกกระจาบ	การเล่านิทาน	6.ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมของเด็กโดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก
	7	4.ความเพียรพยายาม	4.ความเพียรพยายาม	พระมหาชนก	การเล่านิทาน	
	8			ร้อยลูกปัด	เกม	

ภาคผนวก ข

- คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
- แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย คู่มือการใช้คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. คู่มือนี้เป็นคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ใช้วัดความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2
2. คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
2. การยอมรับผลการกระทำของตน
3. การตรงต่อเวลา
4. ความเพียรพยายาม

วิธีการดำเนินการใช้คู่มือ

1. ศึกษาคู่มือการใช้และรายละเอียดในคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ทั้งในส่วนที่เป็นกิจกรรมและแบบฝึกหัดจนเข้าใจกระบวนการทั้งหมด
2. จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
 - 2.1 สถานที่และอุปกรณ์ในการทำแบบฝึกหัด
 - 2.1.1 จัดที่ในการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังการทำกิจกรรมให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะและเก้าอี้เว้นระยะห่างกันพอสมควร
 - 2.1.2 เตรียมแบบฝึกหัดให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก กรอกข้อมูลบนหัวกระดาษแบบฝึกหัดของ เด็กทุกคนให้เรียบร้อย
 - 2.1.3 เตรียมดินสอหรือสีไม้ให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก
 - 2.1.4 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน
 - 2.2 สถานที่และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
 - 2.2.1 เตรียมสถานที่ให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
 - 2.2.2 เตรียมอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้พร้อม

3. สร้างความเป็นกันเองโดยการสนทนากับเด็ก เพื่อให้เด็กลดความวิตกกังวลและให้ความร่วมมือในการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมเป็นอย่างดี
4. ก่อนการดำเนินการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมให้เด็กดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย
5. อธิบายขั้นตอนและวิธีทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมให้เด็กเข้าใจโดยทำตัวอย่างให้เด็กดูเมื่อเด็กทุกคนเข้าใจดีแล้วจึงดำเนินการทำแบบวัดตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 1 ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
ชื่อกิจกรรม	นก หนู และแมว
เทคนิคที่นำมาใช้	บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
สื่อการเรียนรู้	บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีบทบาทสมมติเรื่องนก หนู และแมวมาเล่าให้นักเรียนแสดงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง “นก หนู และแมว” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยขออาสาสมัครจากเด็ก 4 คน เพื่อแสดงเป็นตัวละครแต่ละตัวในบทบาทสมมติ จากนั้นเล่าเหตุการณ์ในบทบาทสมมติให้เด็กทั้ง 4 คนฟังจนเข้าใจและให้เด็กทั้ง 4 คนเลือกว่าใครจะเล่นเป็นอะไร ส่วนเด็กคนอื่นๆที่เหลือให้เป็นผู้ชม เมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติจบแล้วถามความคิดเห็นจากเด็กทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชมในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ผู้แสดง เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกแสดงออกมาแบบนี้
- 2) ผู้ชม นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงอย่างไรและถ้านักเรียนเป็นตัวละครในบทบาทสมมติจะเลือกทำอะไร เพราะอะไร จึงทำเช่นนั้น
- 3) ผลดีและผลเสียของการกระทำต่างๆเป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเรื่องในบทบาทสมมติ และข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่างๆพร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติให้เด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) บทบาทสมมติเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) บทบาทสมมติเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าทุกคนมีหน้าที่ของตนเองต้องรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายแล้วต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เช่น เมื่อคุณพ่อคุณแม่มอบหมายงานบ้าน คร่อมอบหมายงานการบ้านนักเรียนควรทำให้เสร็จเรียบร้อย ถ้าเราไม่รับผิดชอบอย่างหนัก และหนูไม่ได้รดน้ำต้นไม้แมวก็กินต้องเดือนร้อนมาทำงานแทน

5. ขั้นตอนทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”

บทบาทสมมติเรื่อง “นก หนู และแมว”

นก หนู และแมว เรียนอยู่ห้องเดียวกัน คุณครูมอบหมายให้นักเรียนทั้งสามคนไปรดน้ำต้นไม้ในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน นกกลับไปเล่นกับเพื่อนคนอื่นอยู่หลังโรงเรียน ส่วนแมวแอบไปทานขนมที่โรงอาหาร เหลือhurstน้ำต้นไม้อยู่คนเดียว (ถ้านักเรียนเป็นเด็กทั้ง 3 คน นักเรียนจะทำอย่างไร)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 2 การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
ชื่อกิจกรรม	ใครผิด
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน(ตัวแบบ) การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมหุ่นมือ เรื่อง “ใครผิด”
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องใครผิดมาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้นิทานเรื่อง “ใครผิด” ประกอบหุ่นมือให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่องจากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) เปิดน้อยมีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของเปิดน้อย

- 3) ถ้านักเรียนเป็นเปิดน้อย นักเรียนจะอย่างไรหรือไม
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทาน เรื่อง “ใครผิด” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบจากนิทานให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนี้

- 1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าทุกคนมีหน้าที่ของตนเองต้องรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายแล้วต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เช่น นักเรียนมีหน้าที่เรียนหนังสือ เมื่อครูมอบหมายงานการบ้าน นักเรียนควรทำให้เสร็จ ช่วยงานบ้านตามที่คุณพ่อคุณแม่บอก ถ้าเราไม่รับผิดชอบอาจเป็นอย่างเปิดน้อยได้

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “ใครผิด”

นิทานเรื่อง “ใครผิด”

บ้านน้อยหลังหนึ่ง มีแมวน้อย กระต่ายน้อย และเปิดน้อยอยู่ด้วยกัน ทั้งสามคนมีหน้าที่ต่างๆที่ต้องรับผิดชอบภายในบ้าน แมวน้อยมีหน้าที่ทำความสะอาดบ้าน กระต่ายน้อยมีหน้าที่ล้างจาน เปิดน้อยมีหน้าที่ทำอาหาร วันหนึ่งมีการจัดงานเลี้ยงที่บ้านและมีเพื่อนมาหลายคน ทั้งสามคนสนุกสนานกันมาก ดึกแล้ว เมื่อเพื่อนๆกลับบ้านกันหมด แมวน้อยแบ่งหน้าที่ให้กระต่ายน้อยล้างจานให้เรียบร้อย เปิดน้อยมีหน้าที่เก็บของในบ้านและปิดประตูบ้านให้เรียบร้อย แต่เปิดน้อยง่วงนอนมากจึงเผลอหลับไปก่อนโดยไม่ได้อะไรของและปิดประตู เมื่อแมวน้อยและกระต่ายทำงานเสร็จเรียบร้อยก็แยกย้ายกันไปนอน ขณะที่ทุกคนกำลังนอนหลับอย่างสบาย แมวน้อยก็ได้ยินเสียงโครมครามจึงตื่นและวิ่งลงไปดู แมวน้อยสะดุดเก้าอี้ที่เปิดน้อยไม่ได้เก็บหกล้ม และเห็นขโมยกำลังหยิบของจึงร้องให้คนช่วย ขโมยตกใจวิ่งหนีไป กระต่ายน้อยและเปิดน้อยตกใจตื่นรีบวิ่งลงมาช่วยแมวน้อย พอวิ่งไปดูที่ประตูพบว่าประตูไม่ได้ปิด เปิดน้อยจึงขอโทษเพื่อนๆที่ทำให้เดือดร้อน เพราะไม่ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 3 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน
ชื่อกิจกรรม กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ
เทคนิคที่นำมาใช้ การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา 30 นาที
วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน

สื่อการเรียนรู้ หนังสือนิทานพร้อมภาพประกอบเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้นักเรียนมีนิทานเรื่องใดเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง โดยใช้นิทานเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ” โดยเปิดภาพประกอบในนิทานให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) กระรอกน้อยมีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของกระรอกน้อย
- 3) ถ้านักเรียนเป็นกระรอกน้อย นักเรียนจะทำอย่างเขาหรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการ

ยอมรับผลจากการกระทำของตน

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบจากนิทานให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองโดยยอมรับผลการกระทำ เช่น นักเรียนทำผิดควรยอมรับผิด เมื่อนำอุปกรณ์หรือของเล่นมาเล่นเมื่อใช้เสร็จควรเก็บให้เรียบร้อย ถ้านักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองก็จะเป็นอย่างกระรอกน้อยที่ไม่เก็บของเล่นเข้าที่จนตัวเองเหยียบหกล้ม

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลที่เกิด ขึ้น ทั้งผิดและชอบ โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ”

นิทานเรื่อง “กระรอกน้อยไม่มีระเบียบ”

กระรอกน้อยมีของเล่นเยอะแยะและชอบเอามาเล่นจนเต็มบ้าน ก๊อ ก๊อ “เสียงใครมาเคาะประตูนะ อ้อ เพื่อนๆ นั่นเอง” “ไปว่ายน้ำด้วยกันไหม กระรอกน้อย” เพื่อนๆ ชวน “ไปสิ ไป รวดเดียวนะ” กระรอกน้อยรีบเข้าไปหยิบห่วยยาง “เอ๋ ไม่เก็บของเล่นก่อนหรือ” กระต่ายถามกระรอกน้อย เมื่อเข้ามาเห็นของเล่นวางกระจัดกระจาย “ไม่เป็นไรหรอก เดี่ยวค่อยกลับมาเก็บก็ได้” กระรอกน้อยตอบแล้ววิ่งออกไปทันที กระรอกน้อยเล่นน้ำกับเพื่อนๆ อย่างสนุกสนาน “ถึงเวลาเย็นแล้วนะ พวกเรา กลับกันเถอะ” หมูน้อยบอกเพื่อนๆ “บ้าย บาย แล้วมาเล่นกันใหม่นะ” กระรอกน้อยโบกมือลาเพื่อนๆ แล้ววิ่งเข้าไปในบ้าน โครม! โอ๊ย! “กระรอกน้อยไม่เก็บของเล่นนี่นา ไม่เป็นไร เดี่ยวพวกเราช่วยกันเก็บให้แต่คราวหน้า กระรอกน้อยต้องเก็บของเล่นเองแล้วนะ” เพื่อนๆ บอก ตั้งแต่นั้นมาเวลาที่กระรอกน้อยจะออกไปไหนก็เก็บของเล่นให้เรียบร้อยก่อนทุกครั้ง

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 4 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
ชื่อกิจกรรม	เกม “ไปไม้แสนสวย”
เทคนิคที่นำมาใช้	เกม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
สื่อการเรียนรู้	1. ไปไม้ 1-2 ใบ 2. กระดาษ A 4 ตามจำนวนนักเรียน 3. สีน้ำ 3 สี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผิดและชอบ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้ว让孩子เลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผิดและชอบ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนหรือไม่
อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีเกม “ไปไม้แสนสวย” มาให้นักเรียนเล่นเพื่อพัฒนา
ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคเกม “ไปไม้แสนสวย” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผิดและชอบ โดยผู้วิจัยบอกให้เด็กนำไปไม้มาจากบ้านคนละ 1-2 ใบ ก่อนวันที่ทำกิจกรรม จากนั้นวันที่ทำกิจกรรม แบ่งกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มๆละ 4-6 คน และแจกกระดาษ A 4 เท่ากับจำนวนนักเรียนในกลุ่ม และสีน้ำ 3 สี จากนั้น ให้เด็กนำไปไม้จุ่มสีและวางลงบนกระดาษ

ของตัวเองเป็นรูปดอกไม้ให้สำเร็จ เรียบร้อย สวยงาม จากนั้นเก็บเศษวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆให้เรียบร้อย แล้วนำผลงานมาส่งคุณครู เมื่อเด็กส่งเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยถามความคิดเห็นจากเด็กในประเด็นต่อไปนี้

1) มีใครไม่ได้นำไปไม้มาบ้าง ถ้าเด็กไม่ได้นำไปไม้และคุณครูจะทำโทษเด็กๆจะอย่างไร

2) ถ้านักเรียนเล่นเกมเสร็จแล้วไม่เก็บของจะเป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเกมและข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อเกมให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) เกมนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) เกมนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบต่อ การกระทำ

ของตนเองโดยยอมรับผลการกระทำ เช่น นักเรียนทำผิดควรยอมรับผิด เมื่อคุณครูให้นำอุปกรณ์มาทำงาน นักเรียนควรเตรียมมาให้ครบสามารถจะทำงานตามที่คุณครูบอกได้สำเร็จ ถ้านักเรียนลืมไม่ได้นำมาควรยอมรับและบอกกับคุณครู แม้ว่าจะถูกทำโทษ

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อด้านการยอมรับผลการกระทำของตน โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยใช้ชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 5 ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
ชื่อกิจกรรม	ลูกเสือรุ่นพี่
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมภาพประกอบเรื่อง “ลูกเสือรุ่นพี่”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลาหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องลูกเสือรุ่นพี่มาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยใช้นิทานเรื่อง “ลูกเสือรุ่นพี่” โดยเปิดภาพประกอบในนิทานให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ลูกเสือรุ่นพี่มีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของลูกเสือรุ่นพี่
- 3) ถ้านักเรียนเป็นลูกเสือรุ่นพี่ นักเรียนจะ怎样做หรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “ลูกเสือรุ่นพี่” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบต่อเด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรมีความรับผิดชอบต่อเวลาตรงต่อเวลา เช่น ได้เวลาตื่นนอน กินข้าว ทำงาน การบ้านหรือส่งงานต้องตรงเวลา ถ้าไม่ตรงต่อเวลาจะเป็นเหมือนลูกเสือในนิทานที่กลับฝั่งไม่ตรงเวลา ทำให้น้ำทะเลขึ้นกลับฝั่งไม่ได้ต้องพายเรือกลับและเกือบเอาเสียชีวิตไม่รอด

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อเวลาตรงต่อเวลา โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อเวลา

กิจกรรม นิทานเรื่อง “ลูกเสือรุ่นพี่”

นิทานเรื่อง “ลูกเสือรุ่นพี่”

ครูเคยเล่าว่าครั้งหนึ่ง โรงเรียนได้จัดการเข้าค่ายพักแรม การเข้าค่ายพักแรมมีฐานต่างๆ เช่น การผูกเงื่อน สะกดรอย ส่งสัญญาณ มีฐานหนึ่งบรรยายถึงเรื่องการเดินทางไกล คุณครูเล่าให้ลูกเสือฟังถึงเรื่องการตรงต่อเวลา ผู้บังคับบัญชาได้ปล่อยลูกเสือหมู่หนึ่งเดินทางไกล กำหนดเส้นทางให้เดินทางข้ามไปเกาะซึ่งขณะนั้นเป็นเวลาน้ำลงเดินข้ามได้ มีคำสั่งว่าให้อยู่ที่เกาะได้เพียง 2 ชั่วโมงแล้วให้รีบเดินทางกลับ แต่ปรากฏว่าเมื่อถึงมัวเพลินสำรวจป่า ลูกเสือหมู่นั้นมาตรงที่จะข้ามก็ไม่สามารถข้ามมาได้เพราะเป็นเวลาน้ำขึ้น พวกเขาจึงออกไปหาขี้มเรือจากชาวบ้านแถวเกาะนั้น เพื่อใช้เดินทางกลับจุดนัดหมาย แต่ด้วยความไม่ชำนาญในการพาย ทำให้เรือโคลงเคลงและล่ม ลูกเสือเหล่านั้นได้พยายามว่ายน้ำเข้าฝั่งจนได้ เมื่อลูกเสือเหล่านั้นรอดตายจากการตกน้ำก็รู้ตัวว่าผิดที่ทำให้ผู้อื่นต้องเป็นห่วง เพราะการไม่ตรงต่อเวลานั่นเอง

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 6 ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
ชื่อกิจกรรม	ฉันผิดเอง
เทคนิคที่นำมาใช้	บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
สื่อการเรียนรู้	บทบาทสมมติเรื่อง “ฉันผิดเอง”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลาโดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) ใครดูนาฬิกาเป็นบ้าง หรือรู้จักเวลาเช้า กลางวัน เย็นบ้าง
- 2) นักเรียนรู้จักการตรงต่อเวลาหรือไม่ อย่างไร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง “ฉันผิดเอง” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยขออาสาสมัครจากเด็ก 3 คน เพื่อแสดงเป็นตัวละครแต่ละตัวในบทบาทสมมติ จากนั้นเล่าเหตุการณ์ในบทบาทสมมติให้เด็กทั้ง 3 คนฟังจนเข้าใจถึงบทบาทของแต่ละคน ส่วนเด็กคนอื่น ๆ ที่เหลือให้เป็นผู้ชม เมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติจบแล้วถามความคิดเห็นจากเด็กทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชมในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ผู้แสดง เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกแสดงออกมาแบบนั้น
- 2) ผู้ชม นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงอย่างไรและถ้านักเรียนเป็นตัวละครในบทบาทสมมติจะเลือกทำอะไร เพราะอะไร

3) ผลดีและผลเสียของการกระทำต่าง ๆ เป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเรื่องในบทบาทสมมติ และข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติให้เด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) บทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงสอนอะไร

2) ข้อเสียของบทบาทสมมติเรื่องนี้คือ มด ไม่ตรงต่อเวลา เข้านอนดึก ตื่นสาย ไปแข่งไม่ทันเวลา ข้อดี คือ ลิง เป็นคนที่มีความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา รีบเข้านอนและตื่นไปโรงเรียนแต่เช้า ไปแข่งทันเวลา ดังนั้น นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา คือ ได้เวลาตื่นนอน กินข้าว อาบน้ำ มาโรงเรียน ทำงานหรือการบ้านต้องทำตามเวลา

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
 2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
 3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
- กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “ฉันผิดเอง”

บทบาทสมมติเรื่อง “ฉันผิดเอง”

มดและลิง เป็นนักวิ่งของโรงเรียน พุธนี้เป็นวันแข่งขันคุณครูบอกให้รีบมาโรงเรียนแต่เช้า คินนี่มีการ์ตูนที่เด็กทั้ง 2 คน ชอบ แต่ลิงไม่ดูการ์ตูน เตรียมรองเท้าวิ่งและเสื้อผ้าไว้ก่อนและรีบเข้านอน มดนั่งดูการ์ตูนที่ชอบเพลิน จนเข้านอนดึก ตอนเช้าลิ่งรีบตื่นมาอาบน้ำ แต่งตัวและออกไปโรงเรียนแต่เช้า ส่วนมดตื่นสาย ไปแข่งไม่ทัน (ถ้านักเรียนเป็นเด็กทั้ง 2 คน นักเรียนจะอย่างไร)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 7 ความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา ความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม

ชื่อกิจกรรม เกม “เปิดน้อย”

เทคนิคที่นำมาใช้ เกม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย

เวลา 30 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษรูปเปิด ขนาด A 4 เท่าจำนวนเด็ก
2. กระดาษสีเหลือง 1 แผ่น
3. กาว 1 กระปุก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านความเพียรหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีเกมเปิดน้อยมาให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคเกม “เปิดน้อย” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มๆละ 4-6 คน และแจกกระดาษรูปเปิดเท่ากับจำนวนนักเรียนในกลุ่ม และกระดาษสีเหลือง จากนั้นให้เด็กที่ฉีกกระดาษสีเป็นชิ้นเล็กๆ ปะติดรูปเปิดของตัวเองให้สำเร็จ เรียบร้อย สวยงาม จากนั้นเก็บเศษวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆให้เรียบร้อย แล้วนำผลงานของทั้งกลุ่มมาส่งคุณครู เมื่อเด็กส่งเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยถามความคิดเห็นจากเด็กในประเด็นต่อไปนี้

1) ใครพยายามปะติดเปิดด้วยตัวเองบ้าง และมีใครให้เพื่อนช่วยทำบ้าง

2) ใครคิดว่าปะติดเปิดยาก แต่พยายามทำให้ได้ เพราะอะไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเกมและข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อเกมให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) เกมนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) เกมนี้สอนให้รู้ว่านักเรียนรู้จักความรับผิดชอบต่อความเพียร เช่น นักเรียนพยายามปะติดเปิดน้อยให้เสร็จด้วยตนเอง เพื่อนไม่ต้องช่วยติด แม้ว่าจะเหนื่อย เมื่อย หรือคุณครูมอบหมายให้นักเรียนทำงาน การบ้านแล้วนักเรียนตั้งใจ พยายามทำงานด้วยตนเองให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

5. ขั้นตอนทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อความเพียรพยายามโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

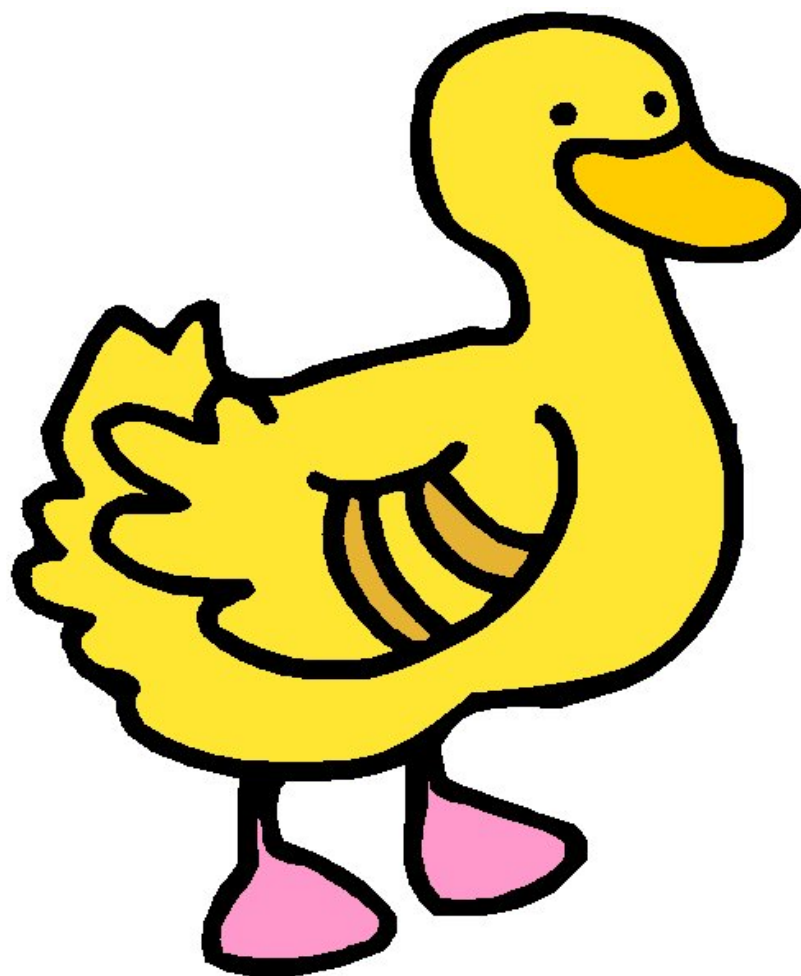
6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อความเพียร

กิจกรรม เกม “เป็ดน้อย”

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1

ครั้งที่ 8 ความรับผิดชอบด้านความเพียร

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านความเพียร
ชื่อกิจกรรม	ฉันก็ทำได้
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมหุ่นนิ้วเรื่อง “ฉันก็ทำได้”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาได้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านความเพียรหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องฉันก็ทำได้มาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยใช้นิทานเรื่อง “ฉันก็ทำได้” ประกอบหุ่นนิ้วให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) อี๊ดมีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของอี๊ด
- 3) ถ้านักเรียนเป็นอี๊ด นักเรียนจะทำอย่างเขาหรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านความเพียร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทาน พร้อมทั้งยกตัวอย่างการ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อเกมให้เด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าคุณเรียนรู้จักความรับผิดชอบต่อความเพียร เช่น คุณครู มอบหมายให้นักเรียนทำงาน การบ้านแล้วนักเรียนตั้งใจ พยายามทำงานด้วยตนเองให้สำเร็จโดยไม่ ย่อท้อต่อความยากลำบาก ยกตัวอย่างในนิทานคืออ้อดและก้อย

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อความเพียรโดยใช้ แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัด ให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “ฉันก็ทำได้”

นิทานเรื่อง “ฉันก็ทำได้”

อ้อดและก้อย เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ทั้งสองคนเป็นเพื่อนรักกัน ไปไหนมาไหนด้วยกันตลอดวันหนึ่ง ครูสอนให้นักเรียนพับดอกไม้จากกระดาษสี ครูอธิบายพร้อมทั้งพับให้ดูก่อน 1 ดอก หลังจากนั้นครูบอกให้นักเรียนพับมาส่งคนละ 1 ดอก ทั้งอ้อดและก้อยทำไม่ได้ เมื่อพับไปได้เล็กน้อย อ้อดก็รู้สึกเบื่อที่ทำไม่ได้จึงปากระดาษทิ้งและหยิบนิทานขึ้นมาดู ส่วนก้อยทำไม่ได้เหมือนกันจึงให้เพื่อนช่วยสอนและค่อยๆ ทำดู ตอนแรกก้อยก็ทำไม่ได้ แต่หลังจากที่พยายามทำใหม่หลายๆ ครั้งก็ทำได้เหมือนเพื่อน ใกล้เคียงเวลา ครูเรียกให้นักเรียนที่ทำเสร็จแล้วนำดอกไม้มาส่ง นักเรียนทุกคนนำดอกไม้ของตนเองมาส่ง มีเพียงอ้อดคนเดียวที่ไม่ส่ง บอกคุณครูว่าทำไม่ได้ ครูจึงให้เรียกก้อยขึ้นมาถามว่าก้อยทำได้อย่างไร ให้เล่าเพื่อนฟัง เมื่อก้อยเล่าจบครูชมเชยว่าก้อยมีความเพียรพยายามดีมาก แล้วครูจึงบอกให้ก้อยสอนอ้อดพับดอกไม้มาส่ง อ้อดขอโทษคุณครูและบอกว่าจะพยายามพับดอกไม้มาส่งให้ได้ ในที่สุดอ้อดก็ทำได้ถึงแม้จะไม่สวยเท่าใคร

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 1 ความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
ชื่อกิจกรรม	โอ๊ย !แม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมภาพประกอบเรื่อง “โอ๊ยแม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน”
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จหรือไม่ อย่างไร

2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องโอ๊ยแม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้านมาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้นิทานเรื่อง “โอ๊ยแม่แล้ว เตี้ยลืมทำการบ้าน” โดยเปิดภาพประกอบในนิทานให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

1) เตี้ยมีนิสัยอย่างไร

2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของเตี้ย

3) ถ้านักเรียนเป็นเตี้ย นักเรียนจะทำอย่างเขาหรือไม่

4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “โอ๊ย! แอ้แล้ว เตี้ยลืม ทำการบ้าน” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบจากนิทานให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าทุกคนมีหน้าที่ๆตนเองต้องรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายแล้วต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เช่น นักเรียนมีหน้าที่เรียนหนังสือ เมื่อครูมอบหมายงานการบ้าน นักเรียนควรทำให้เสร็จ ช่วยงานบ้านตามที่คุณพ่อคุณแม่บอก ถ้าเราไม่รับผิดชอบอย่างเตี้ย ไม่ทำการบ้าน ตามที่คุณครูบอกแสดงว่าเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “โอย!แม่แล้ว เต๋ยลืมทำการบ้าน”

นิทานเรื่อง “โอย!แม่แล้ว เต๋ยลืมทำการบ้าน”

เต๋ย เป็นเด็กผู้ชายตัวเล็ก ๆ กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 2 “โอยแม่แล้ว เต๋ยลืมทำการบ้านและนี่ก็ใกล้เวลาต้องเข้าห้องเรียนแล้วชะด้วยสิ คุณครูต้องให้ส่งการบ้านแต่เข้าแน่เลย เอ้อ แล้วจะทำยังไงดีนะ” “เต๋ยเป็นอะไรไปจะ” คุณครูถามด้วยความเป็นห่วง “ผมปวดท้องครับคุณครู” “จั้นเดี๋ยวกูจะพาเต๋ยไปห้องพยาบาลนะจ๊ะ” ตรงกับแผนที่เต๋ยคิดไว้ว่าคุณครูจะให้เต๋ยไปนอนพักที่ห้องพยาบาล เต๋ยก็จะไม่ต้องส่งการบ้าน เมื่อกลับมาถึงบ้าน เต๋ยก็มองเห็นโทรทัศน์ในห้องรับแขกเปิดอยู่จึงเดินเข้าไป “นั่นแน่ ไซการ์ตูนที่ชอบจริง ๆ อืม ขอดูแป๊บเดี๋ยวละกัน เดี๋ยวก้อยไปทำการบ้าน” เต๋ยดูการ์ตูนจนง่วงหลับไป “เต๋ยตื่นหรือยัง เข้าแล้วนะลูก” เสียงคุณยายเรียกที่หน้าประตูห้อง “เข้าแล้วเหอ แม่แล้ว ยังไม่ได้ทำการบ้านเลย จะทำยังไงดีเนี่ย” ในที่สุด เต๋ยก็เดินลงไปหาคุณยายแล้วสารภาพกับคุณยายว่าไม่อยากไปโรงเรียน คุณยายเลยอบรมเต๋ยว่า “เต๋ยเป็นเด็กนักเรียน มีหน้าที่ต้องตั้งใจเรียนหนังสือ การที่คุณครูให้การบ้าน ก็เพราะคุณครูต้องการให้เต๋ยได้ทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาในชั้นเรียน เต๋ยควรรีบทำให้เสร็จและการที่เต๋ยโกหกคุณครูก็เป็นสิ่งไม่ดี ยิ่งคุณครูให้การบ้านมาอีก เต๋ยก็จะทำไม่ได้เพราะขาดเรียน” “เต๋ยขอโทษครับคุณยาย ต่อไปเต๋ยจะทำการบ้านให้เสร็จก่อนที่จะไปเล่นและจะไม่พูดโกหกอีก” เต๋ยสำนึกผิด

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 2 ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
ชื่อกิจกรรม	หุ้และปู
เทคนิคที่นำมาใช้	บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
สื่อการเรียนรู้	บทบาทสมมติเรื่อง “หุ้และปู”
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีบทบาทสมมติเรื่องหุ้และปูมาเล่าให้นักเรียนแสดงเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง “หุ้และปู” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยขออาสาสมัครจากเด็ก 3 คน เพื่อแสดงเป็นตัวละครแต่ละตัวในบทบาทสมมติ จากนั้นเล่าเหตุการณ์ในบทบาทสมมติให้เด็กทั้ง 3 คนฟังจนเข้าใจบทบาทของแต่ละคน ส่วนเด็กคนอื่นๆที่เหลือให้เป็นผู้ชม เมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติจบแล้วถามความคิดเห็นจากเด็กทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชมในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ผู้แสดง เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกแสดงออกมาแบบนี้
- 2) ผู้ชม นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงอย่างไรและถ้านักเรียนเป็นตัวละครในบทบาทสมมติจะเลือกทำอะไร เพราะอะไร จึงทำเช่นนั้น
- 3) ผลดีและผลเสียของการกระทำต่างๆเป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเรื่องในบทบาทสมมติ และข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่างๆพร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติให้เด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) บทบาทสมมติเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) บทบาทสมมติเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าทุกคนมีหน้าที่ๆตนเองต้องรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายแล้วต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เช่น นักเรียนมีหน้าที่เรียนหนังสือ เมื่อครูมอบหมายงานการบ้านนักเรียนควรทำให้เสร็จ ช่วยงานบ้านตามที่คุณพ่อคุณแม่บอก ถ้าเราไม่รับผิดชอบอย่างปู้ไม่ได้ให้อาหารปลา หมูก็ต้องเดือนร้อนมาทำงานแทน

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “หมูและปู”

บทบาทสมมติเรื่อง “หมูและปู”

หมู และปู เป็นพี่น้องกัน หมู เรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ส่วนปูอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้งสองคน เวลาอยู่บ้านจะช่วยคุณพ่อและคุณแม่ทำงานบ้านเสมอ วันนี้ คุณแม่จะออกไปซื้อของ จึงมอบหมายทั้งสองคนให้อาหารปลาทั้งตอนเช้าและตอนเย็น ตอนเช้าหมูและปูให้อาหารปลาเรียบร้อย พอตอนเย็น เพื่อนๆ ออกมาเล่นกัน ปูจึงวิ่งไปเล่นกับเพื่อน เหลือหมูให้อาหารปลาอยู่คนเดียว (ถ้านักเรียนเป็นเด็กทั้ง 2 คน นักเรียนจะอย่างไร)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 3 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการยอมรับการกระทำของตน
ชื่อกิจกรรม	เกม “แอปเปิ้ลผลงาม”
เทคนิคที่นำมาใช้	เกม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
สื่อการเรียนรู้	1. ภาพแอปเปิ้ล ขนาดครึ่งกระดาษ A 4 2. กระดาษ A 4 วาดรูปต้นไม้ กลุ่มละ 1 แผ่น 3. กาว กลุ่มละ 1 กระปุก 4. กรรไกร เท่ากับจำนวนเด็ก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) ใครรู้จักความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน อย่างไร
- 2) ถ้านักเรียนเล่นเกมหรือของเล่นเสร็จแล้วไม่เก็บของจะเป็นอย่างไร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคเกม “แอปเปิ้ลผลงาม” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มๆละ 4-6 คน และแจกภาพแอปเปิ้ลเท่ากับจำนวนนักเรียนในกลุ่ม พร้อมด้วยกระดาษ A 4 วาดรูปต้นไม้กลุ่มละ 1 แผ่น จากนั้นให้เด็กตัดภาพแอปเปิ้ลให้สำเร็จ แล้วหากาวติดลงบนกระดาษที่วาดรูปต้นไม้ของกลุ่มให้เรียบร้อย

สวยงาม เก็บเศษวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้วนำผลงานของกลุ่มวางหน้าห้อง เมื่อเด็กส่งรูปแล้ว ผู้วิจัยถามความคิดเห็นจากเด็กในประเด็นต่อไปนี้

- 1) กลุ่มนี้ช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องหรือไม่
- 2) มีใครยังไม่เก็บกรรไกร กาว และเศษวัสดุให้เรียบร้อยบ้าง

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเกมและข้อดีข้อเสียจากการกระทำ รูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญ เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อเกมให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) เกมนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) เกมนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบต่อด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน เช่น นักเรียนนำอุปกรณ์มาใช้ หรือหยิบของเล่นมาเล่นเสร็จแล้วควรเก็บเข้าที่และ รักษาความสะอาด เรียบร้อย ถ้านักเรียนไม่ได้เก็บของแล้วของหาย ชำรุดควรยอมรับและบอกกับ คุณครู หรือคุณพ่อคุณแม่

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยใช้แจ้งรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

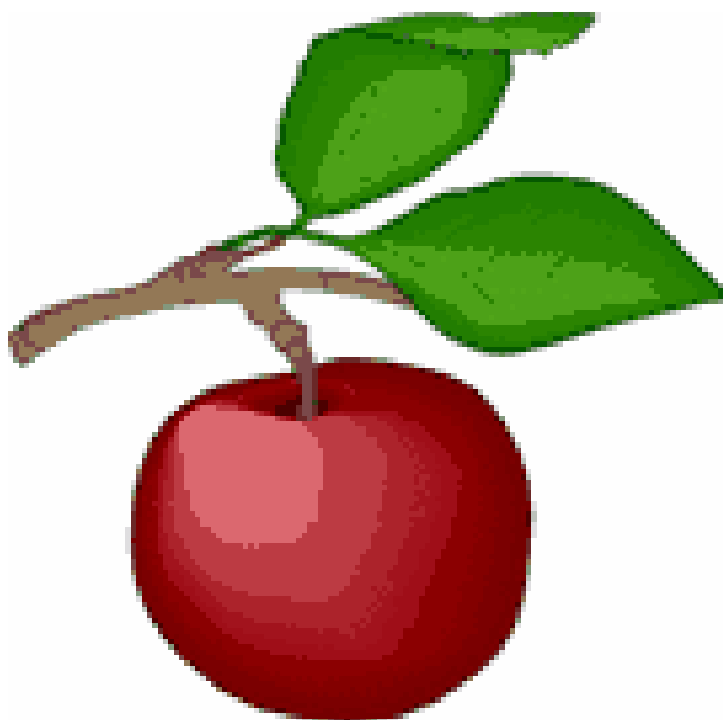
6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรม เกม “แอปเปิ้ลผลงาม”

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 4 ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
ชื่อกิจกรรม	ใครทำ
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมหุ่นมือเรื่อง “ใครทำ”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตนหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องใครทำมาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลการกระทำของตน โดยใช้นิทานเรื่อง “ใครทำ” ประกอบหุ่นมือให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) พระอาทิตย์มีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของพระอาทิตย์
- 3) ถ้านักเรียนเป็นพระอาทิตย์ นักเรียนจะ怎样做หรือไม

- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้าน
การยอมรับผลการกระทำของตน

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ
การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ
และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “ใครทำ” จากนั้น
ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบต่อเด็กฟังและเน้น
ให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบต่อ การกระทำ
ของตนเองโดยยอมรับผลการกระทำ เช่น นักเรียนทำผิดควรยอมรับผิด เมื่อนำอุปกรณ์หรือของเล่น
มาเล่นเมื่อใช้เสร็จควรเก็บให้เรียบร้อย ถ้านักเรียนไม่มีความรับผิดชอบด้านการยอมรับผล
การกระทำของตนเองก็จะเป็นอย่างพระอาทิตย์ ที่ไม่บอกคุณครูว่าตนเองเป็นคนฟุ้งซันแฉกแฉก

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ การยอมรับผลการ
กระทำของตน โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ
ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้น
ผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย
โดยการสังเกตจากพฤติกรรม การแสดงออก
การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “ใครทำ”

นิทานเรื่อง “ใครทำ”

พระอาทิตย์และพระจันทร์ เป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ห้องคุณครูดาว วันนี้คุณครูดาวเอาแจกันใบใหม่มาวางบนโต๊ะครูและปักดอกไม้สวยๆหลายดอก พระอาทิตย์มองแจกันใบสวยและคิด “ดีจริงมีดอกไม้สวยๆอยู่ในห้องเราด้วยละ” ถึงเวลาพักกลางวัน หลังจากที่พระอาทิตย์และเพื่อนๆกินข้าวเสร็จแล้ว ก็ขึ้นมาวิ่งเล่นไล่จับกันอย่างสนุกสนานในห้องเรียน ถึงคราวที่พระอาทิตย์ต้องเป็นคนวิ่งจับเพื่อนบ้าง เพื่อนๆทุกคนต่างวิ่งหนีอย่างรวดเร็ว พระอาทิตย์วิ่งไล่คนนั้นที คนนี้ที แต่ยังจับใครไม่ได้ “อ้อ คราวนี้แหละ จับได้แน่นอน” พระอาทิตย์คิดและพุ่งไปจับพระจันทร์ที่ยืนพักเหนื่อยตรงโต๊ะครูดาวพอดี แต่แล้วเกิดเรื่องที่ไม่คาดฝัน เพล้ง! แจกันบนโต๊ะคุณครูดาวหล่นแตกกระจายทั่วห้อง ทั้งน้ำและดอกไม้หกเต็มพื้น “ตายแล้ว เกิดอะไรขึ้นเนี่ย ระวังเศษแก้วจะบาดนะจ๊ะ ทุกคนยืนอยู่ห่างๆ เดี่ยวครูจะเก็บแจกันไปที่ีก่อน” จากนั้นคุณครูดาวก็ทำความสะอาดพื้น เก็บแจกันดอกไม้ไปที่ทิ้งและเช็ดน้ำที่หกอยู่ “อืม ไหนบอกครูมาสิ ว่าใครเป็นคนทำ” คุณครูดาวถาม เพื่อนๆบอกว่าไม่รู้เพราะกำลังวิ่งอยู่ ส่วนพระอาทิตย์นั่งเฉยไม่บอกกับคุณครูดาวว่าตนเองเป็นคนทำ พระจันทร์จึงยกมือบอกคุณครูดาวว่าเป็นความผิดของตนเองที่ไปยืนอยู่ตรงโต๊ะคุณครู ทำให้แจกันตกลงมาแตก

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 5 ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
ชื่อกิจกรรม	ได้เวลาส่งแล้ว
เทคนิคที่นำมาใช้	บทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา
สื่อการเรียนรู้	บทบาทสมมติเรื่อง “ได้เวลาส่งแล้ว”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) ใครดูนาฬิกาเป็นบ้าง หรือรู้จักเวลาเช้า กลางวัน เย็นบ้าง
- 2) นักเรียนรู้จักการตรงต่อเวลาหรือไม่ อย่างไร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคบทบาทสมมติ เรื่อง “ได้เวลาส่งแล้ว” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยขออาสาสมัครจากเด็ก 3 คนเพื่อแสดงเป็นตัวละครแต่ละตัวในบทบาทสมมติ จากนั้นเล่าเหตุการณ์ในบทบาทสมมติให้เด็กทั้ง 3 คนฟังจนเข้าใจและให้เด็กทั้ง 3 คนเลือกว่าใครจะเล่นเป็นอะไร ส่วนเด็กคนอื่น ๆ ที่เหลือให้เป็นผู้ชม เมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติจบแล้วถามความคิดเห็นจากเด็กทั้งที่เป็นผู้แสดงและผู้ชมในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ผู้แสดง เพราะอะไรนักเรียนจึงเลือกแสดงออกมาแบบนั้น
- 2) ผู้ชม นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับบทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงอย่างไรและถ้านักเรียนเป็นตัวละครในบทบาทสมมติจะเลือกทำอะไร เพราะอะไร

3) ผลดีและผลเสียของการกระทำต่าง ๆ เป็นอย่างไร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเรื่องในบทบาทสมมติและข้อดีข้อเสียจากการกระทำรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากบทบาทสมมติให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) บทบาทสมมติที่เพื่อนแสดงสอนอะไร

2) ข้อเสียของบทบาทสมมติเรื่องนี้คือ หมุนน้อย วาดรูปไม่เสร็จและไม่ส่งตรงเวลา ข้อดี คือ หมุนน้อย เป็นคนที่มีความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา รีบวาดรูปให้เสร็จและนำมาส่งตรงเวลา ดังนั้น นักเรียนควรจะมี ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา คือ ทำงานหรือการบ้านต้องทำให้เสร็จและส่งตามเวลา

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลาโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาโดยชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม บทบาทสมมติเรื่อง “ได้เวลาส่งแล้ว”

บทบาทสมมติเรื่อง “ได้เวลาส่งแล้ว”

วันนี้ คุณครูกำหนดให้นักเรียนส่งรูปสัตว์ตอนเช้าก่อนเข้าแถว หนูน้อยยังวาดไม่เสร็จคิดว่า จะทำต่อที่โรงเรียน เมื่อไปถึงโรงเรียนปรากฏว่าคุณครูลาป่วยจะมาโรงเรียนวันพรุ่งนี้ หนูน้อยจึงคิดว่ายังไม่ส่งวันนี้ จะกลับไปทำที่บ้านและมาส่งพรุ่งนี้ ส่วนนกน้อยวาดรูปเสร็จเรียบร้อยแล้วและเตรียมส่งก่อนเข้าแถว (ถ้านักเรียนเป็นเด็กทั้ง 2 คน นักเรียนจะอย่างไร)

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 6 ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา ความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ชื่อกิจกรรม นกกระจาบ

เทคนิคที่นำมาใช้ การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย

เวลา 30 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

สื่อการเรียนรู้ หนังสือนิทานพร้อมหุ่นมือเรื่อง “นกกระจาบ”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลาหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องนกกระจาบมาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา โดยใช้นิทานเรื่อง “นกกระจาบ” ประกอบหุ่นมือให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ฟ่อนกมีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของฟ่อนก
- 3) ถ้านักเรียนเป็นฟ่อนก นักเรียนจะ怎样做เขาหรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทานเรื่อง “นกกระจาบ” จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญจากนิทานรวมทั้งความสำคัญของความรับผิดชอบต่อเด็กฟัง และเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

- 1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า นักเรียนควรมีความรับผิดชอบต่อเวลาตรงต่อเวลา เช่น ได้เวลาตื่นนอน กินข้าว ทำงาน การบ้านหรือส่งงานตรงต่อเวลา ถ้าไม่ตรงต่อเวลาจะเป็นเหมือน พ่อแม่ในนิทานที่กลับรังไม่ตรงเวลา ทำให้ลูกนกหิวอาหาร แม่นกก็ร้อง

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อเวลา ตรงต่อเวลา โดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัด ให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน และสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อเวลา

กิจกรรม นิทานเรื่อง “นกกระจาบ”

นิทานเรื่อง “นกกระจาบ”

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีนกกระจาบครอบครัวหนึ่ง มีพ่อนก แม่นก และลูกนก อาศัยอยู่ในรังบนยอดไม้ แม่นกคอยดูแลลูกน้อยอยู่ในรัง ส่วนพ่อนกมีหน้าที่บินออกไปหาอาหารมาเลี้ยงลูกนกและแม่นก 3 มื้อเป็นประจำทุกวัน คือ มื้อเช้า กลางวัน และเย็น จนกระทั่งอยู่มาวันหนึ่ง พ่อนกบินออกจากรังไปหาเหยื่อตั้งแต่เช้าแล้วมีว่พลัดพลินกับการเที่ยวชมทุ่งดอกบัวและกินเม็ดบัวอย่างเอร็ดอร่อย จนลืมนึกถึงลูกนกและแม่นกว่ากำลังหิวอยู่ พอพ่อนกกลับรังไม่ตรงเวลา ลูกนกทั้งสองต่างก็ซุกคอ อ้าปาก ส่งเสียงร้องด้วยความหิวเพราะเลยเวลากินอาหารมานานแล้ว แม่นกก็รอคอยด้วยความกระวนกระวายใจ ไม่รู้จะทำอย่างไรจึงปลอบลูกๆว่าอีกไม่นานพ่อนกคงกลับมา

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 7 ความรับผิดชอบด้านความเพียร

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านความเพียร
ชื่อกิจกรรม	พระมหาชนก
เทคนิคที่นำมาใช้	การเล่านิทาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร
สื่อการเรียนรู้	หนังสือนิทานพร้อมภาพประกอบเรื่อง “พระมหาชนก”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นตอนทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาได้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านความเพียรหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีนิทานเรื่องพระมหาชนกมาเล่าให้นักเรียนฟังเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคการเล่านิทานมาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยใช้นิทานเรื่อง “พระมหาชนก” โดยเปิดภาพประกอบในนิทานให้เด็กดู ขณะเล่าเรื่อง จากนั้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) พระมหาชนกมีนิสัยอย่างไร
- 2) นักเรียนคิดอย่างไรกับการกระทำของพระมหาชนก
- 3) ถ้านักเรียนเป็นพระมหาชนก นักเรียนจะทำอย่างเขาหรือไม่
- 4) นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เคยพบเห็น เรื่องความรับผิดชอบด้านความเพียร

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับและคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากนิทาน พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- 1) นิทานเรื่องนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง
- 2) นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าคุณนักเรียนรู้จักความรับผิดชอบต่อความเพียร เช่น คุณครูมอบหมายให้นักเรียนทำงาน การบ้านแล้วนักเรียนตั้งใจ พยายามทำงานด้วยตนเองให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เช่นเดียวกับพระมหาชนกที่พยายามว่ายน้ำข้ามทะเลถึง 7 วัน

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อความเพียรโดยใช้แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบต่อ

กิจกรรม นิทานเรื่อง “พระมหาชนก”

นิทานเรื่อง “พระมหาชนก”

พระมหาชนกอาศัยอยู่กับแม่สองคน เด็กแถมนี้มักจะล้อเลียนพระมหาชนกว่า “ลูกแม่ม่าย” พระมหาชนกจึงถามแม่ว่า “แม่จำพ่อของหนูเป็นใคร” แม่บอกว่า “พ่อของหนูเป็นพระราชาเมืองมิลินดา ซึ่งถูกฆ่าตายในสงคราม แม่จึงพาลูกหนีมา” พ่อพระมหาชนกโตเป็นหนุ่ม อยากไปค้าขายเพื่อเอาเงินไปกอบกู้บ้านเมืองคืนจึงเข้าไปลาแม่ แม่ไม่อยากให้พระมหาชนกไป แต่ไม่สามารถห้ามพระมหาชนกที่มีจิตใจแน่วแน่ได้ พระมหาชนกจึงออกเดินทางไปเมืองสุวรรณภูมิ ระหว่างเดินทางมีพายุกะหน่ำจนเรือสินค้าของพระมหาชนกแตกและจมลงกลางท้องทะเลลึก ลูกเรือจมน้ำตายหมดเหลือแต่เพียงพระมหาชนกที่ตัดสินใจว่ายน้ำมุ่งหน้าไปเมืองมิลินดา พระมหาชนกว่ายน้ำด้วยความอดทน ไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อยและหมดกำลังใจ พระมหาชนกว่ายน้ำได้ 7 วัน 7 คืน นางมณีนีเมขลาเห็นใจในความเพียรพยายามของพระมหาชนก จึงอุ้มพระมหาชนกไปส่งที่เมืองมิลินดา พอถึงฝั่งพระมหาชนกก็เป็นลม ที่เมืองมิลินดา พระราชาได้เสียชีวิตลง เหลือเพียงพระธิดาปกครองบ้านเมืองแทน ชุณหางจึงปรึกษากันเพื่อหาผู้ที่เหมาะสมขึ้นมาเป็นพระราชาแทนจึงทำพิธีปล่อยรถม้า รถม้าไปหยุดที่พระมหาชนกนอนสลบอยู่ เหล่าชุณหางจึงเชิญพระมหาชนกขึ้นปกครองบ้านเมือง พระมหาชนกแต่งงานกับพระธิดาปกครองบ้านเมืองอย่างสงบสุขสืบไป

กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ครั้งที่ 8 ความรับผิดชอบด้านความเพียร

ชื่อเรื่องที่จะพัฒนา	ความรับผิดชอบด้านความเพียร
ชื่อกิจกรรม	เกม “ร้อยลูกปัด”
เทคนิคที่นำมาใช้	เกม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกล่าวคำชมเชย
เวลา	30 นาที
วัตถุประสงค์	เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร
สื่อการเรียนรู้	1. ลูกปัดคละสี 1 ถุง 2. เชือก ยาว 12 นิ้ว เท่าจำนวนเด็ก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นทดสอบความรู้ก่อนการพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการทำแบบฝึกหัดให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

2. ขั้นนำเข้าสู่การพัฒนา

ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการสนทนาโต้ตอบ จากนั้นผู้วิจัยจึงชี้แจงและทบทวนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาความรับผิดชอบเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

- 1) นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านความเพียรหรือไม่ อย่างไร
- 2) วันนี้คุณครูมีเกมร้อยลูกปัดมาให้ให้นักเรียนทำเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร

3. ขั้นดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำเทคนิคเกม “ร้อยลูกปัด” มาใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มๆละ 4-6 คน และแจกเชือกเท่ากับจำนวนนักเรียนในกลุ่ม พร้อมด้วยลูกปัดกลุ่มละ 1 ถุง จากนั้นให้เด็กร้อยลูกปัดให้สำเร็จ แล้วนำของทุกคนในกลุ่มมาผูกติดเป็นเส้นเดียวกันให้เรียบร้อย สวยงาม เก็บเศษวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆให้เรียบร้อย เมื่อเด็กส่งงานแล้ว ผู้วิจัยถามความคิดเห็นจากเด็กในประเด็นต่อไปนี้

- 1) มีใครร้อยลูกปัดด้วยตนเองบ้าง และมีใครให้เพื่อนร้อยให้บ้าง
- 2) มีใครคิดว่าร้อยลูกปัดยาก แต่พยายามร้อยให้เสร็จด้วยตนเองบ้าง

ในกรณีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยมีการแสดงความคิดเห็นหรือ การแสดงออกที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจะให้การเสริมแรงทันทีโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ และคำชมเชย

4. ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้เด็กทุกคนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากเกมและข้อดีข้อเสียจากการกระทำ รูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญ เกี่ยวกับความรับผิดชอบจากเกมให้เด็กฟังและเน้นให้เด็กนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1) เกมนี้สอนอะไรนักเรียนบ้าง

2) เกมนี้สอนให้รู้ว่านักเรียนรู้จักความรับผิดชอบด้านความเพียร เช่น นักเรียน พยายามร้อยลูกปัดให้เสร็จด้วยตนเอง เพื่อนไม่ต้องร้อยให้ หรือคุณครูมอบหมายให้นักเรียนทำงาน การบ้านแล้วนักเรียนตั้งใจ พยายามทำงานด้วยตนเองให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

5. ขั้นทดสอบความรู้หลังพัฒนา

ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบฝึกหัดหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียร โดยใช้ แบบฝึกหัดชุดเดียวกับแบบฝึกหัดก่อนการพัฒนา โดยชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการทำแบบฝึกหัด ให้เด็กฟังเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถปฏิบัติได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้อ่านโจทย์ ให้เด็กฟังทีละข้อแล้วให้เด็กเลือกคำตอบในแต่ละข้อจนครบทุกข้อ

6. ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยการสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออก

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่เด็กมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการแสดงความคิดเห็นของเด็ก
3. ดูจากผลของการทำแบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ

กิจกรรม เกม “ร้อยลูกปัด”

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
กิจกรรมที่ 1 (สำหรับครู)

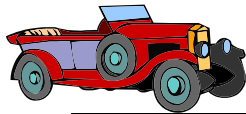
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1. รถ

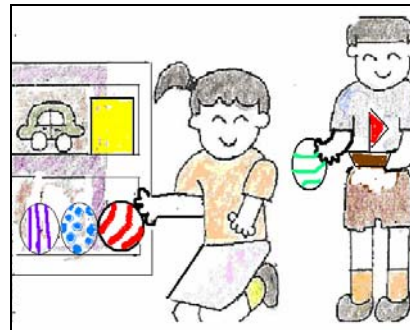
คุณครูให้นักเรียนและเพื่อนช่วยกันทำความสะอาดห้อง นักเรียนควรทำอะไร

ภาพที่ 1 เล่นกับเพื่อน

✓ ภาพที่ 2 ทำความสะอาดห้องให้เสร็จ

1

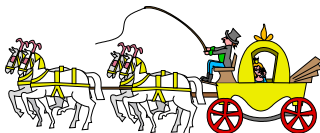
2

2. รถม้า

คุณครูให้นำต้นไม้มาปลูกคนละ 1 ต้น นักเรียนต้องถือกระเป๋ากับกระตักน้ำด้วย นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ไม่เอาต้นไม้มา

✓ ภาพที่ 2 เอาต้นไม้มาด้วย

1

2

3. แกะ

คุณครูมอบหมายให้นักเรียนเก็บใบไม้รอบโรงเรียน นักเรียนอยากเล่น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 เดินเล่น

✓ ภาพที่ 2 เก็บใบไม้ให้เสร็จ

1

2

4. กวาง

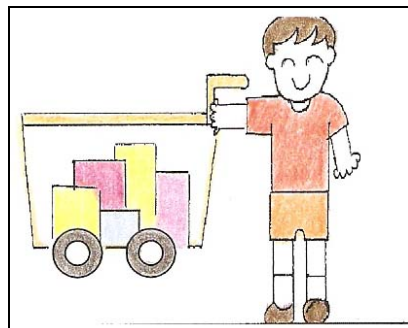
คุณแม่พานักเรียนไปซื้อของและบอกให้นักเรียนยืนรออยู่ข้างรถเข็น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 เดินไปเล่นของเล่น

✓ ภาพที่ 2 ยืนรอคุณแม่ตามที่ตกลงไว้

1

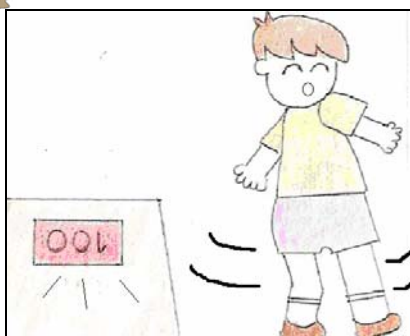
2

5. กระต่าย

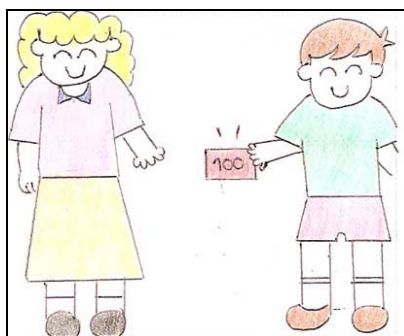
คุณแม่ฝากเงินทำบุญมาให้คุณครูที่โรงเรียน 100 บาท นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ลืม วางเงินไว้ที่บ้าน

✓ ภาพที่ 2 นำเงินมาให้คุณครู

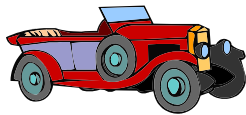
1

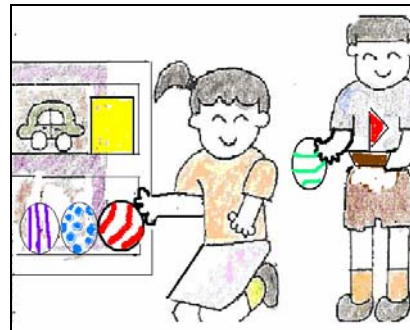
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
 กิจกรรมที่ 1 (สำหรับนักเรียน)

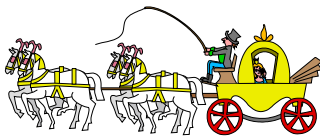
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

2

1

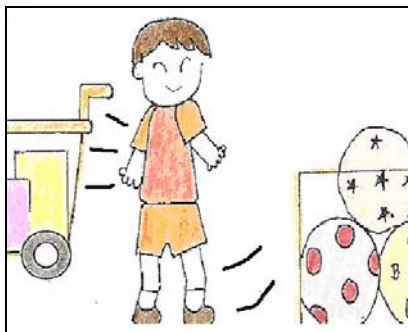
2

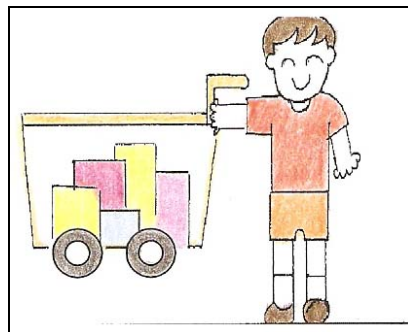
1

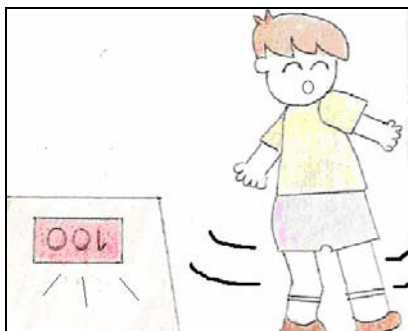
2

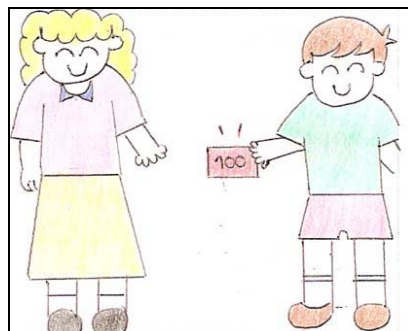
1

2

1

2

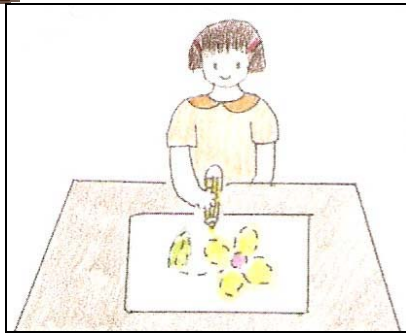
แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
กิจกรรมที่ 2 (สำหรับครู)

ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

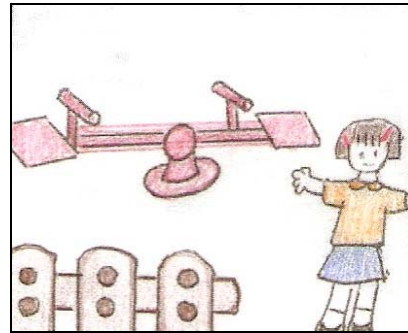
1. หมี

คุณครูบอกให้นักเรียนวาดรูปดอกไม้ให้เสร็จแล้วครูเดินไปข้างนอก นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 นั่งวาดรูปดอกไม้ให้เสร็จ
 ภาพที่ 2 ออกไปเล่น

1

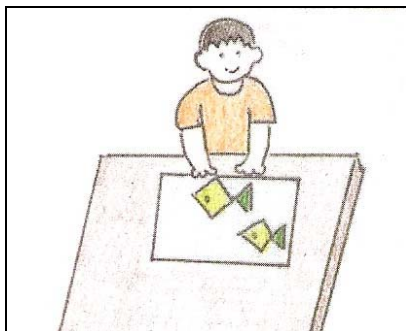

2

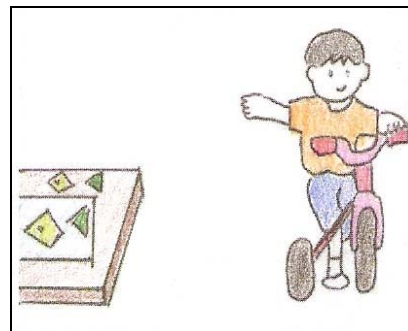
2. นกเหยี่ยว

คุณครูบอกนักเรียนว่าติดรูปปลาให้ครบ 2 ตัว นักเรียนอยากออกไปเล่น นักเรียนควรอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 ติดรูปปลาให้เสร็จตามที่ได้รับมอบหมายก่อน
 ภาพที่ 2 ออกไปเล่น

1

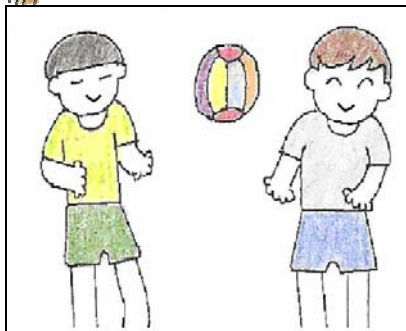
2

3. สุนัข

คุณแม่ให้นักเรียนไปซื้อของให้คุณแม่นักเรียนอยากเล่นกับเพื่อน นักเรียนควรทำอะไร

ภาพที่ 1 เล่นกับเพื่อน

✓ ภาพที่ 2 ไปซื้อของให้คุณแม่ตามที่ได้รับมอบหมาย

1

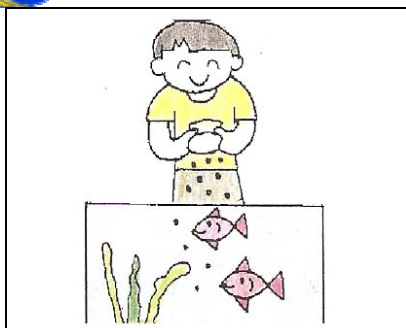
2

4. ปลาโลมา

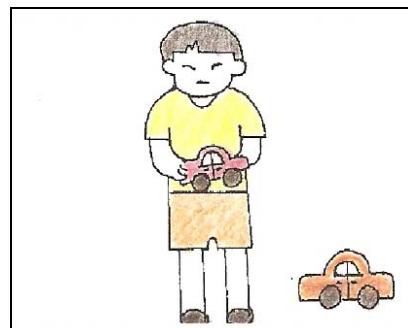
คุณแม่บอกให้นักเรียนให้อาหารปลาแล้วคุณแม่ออกไปซื้อของ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 ให้อาหารปลาตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพที่ 2 เล่นของเล่น

1

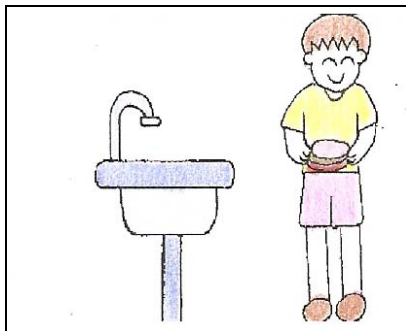
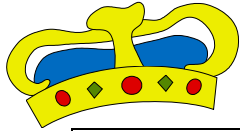
2

5. มงกุฏ

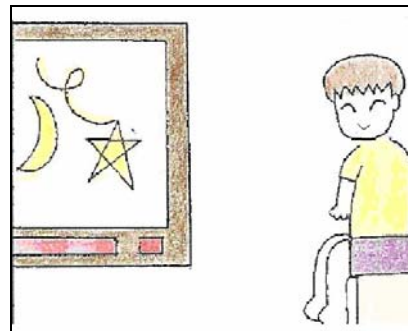
หลังรับประทานอาหาร คุณแม่มอบหมายให้นักเรียนเก็บจานไปใส่ในอ่าง นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 เก็บจานใส่อ่างตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพที่ 2 นั่งดูโทรทัศน์

1

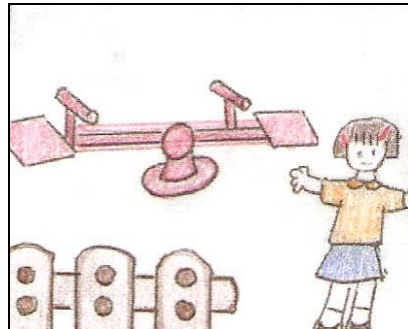

2

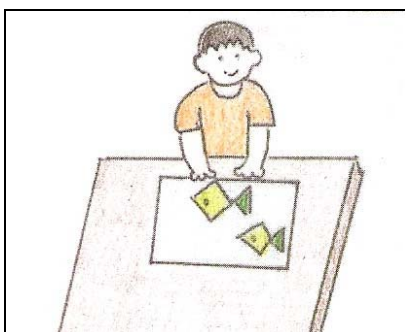
แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
 กิจกรรมที่ 2 (สำหรับนักเรียน)

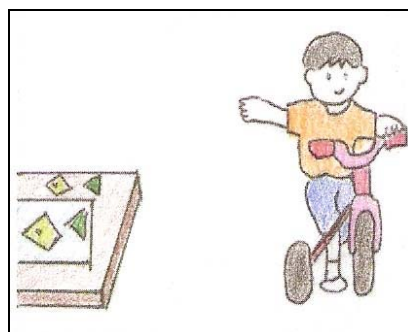
1

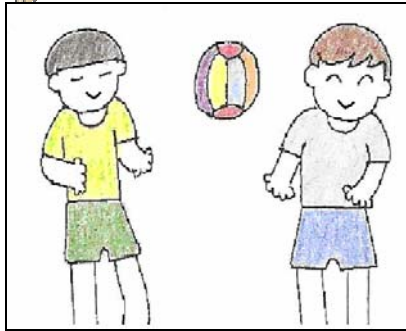
2

1

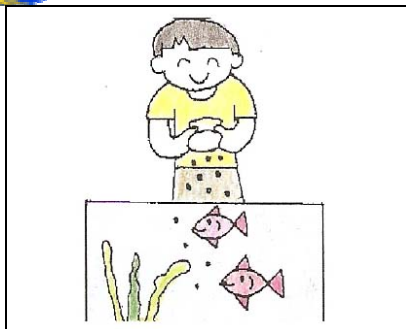
2

1

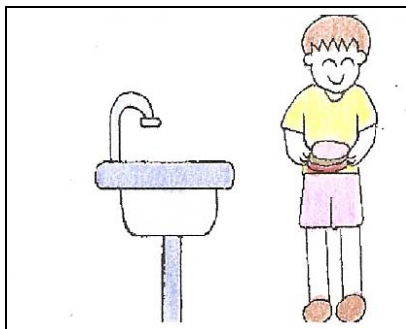
2

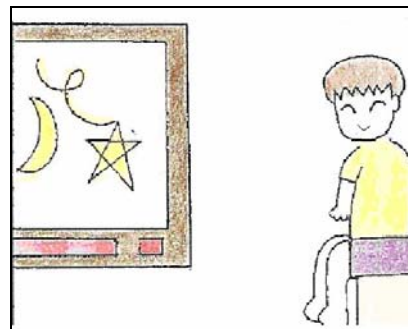
1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน

กิจกรรมที่ 3 (สำหรับครู)

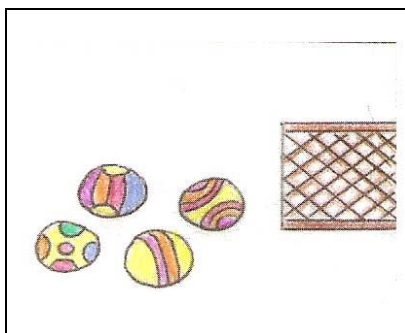
ชื่อ.....ชั้น.....วันที่.....

1. ปลาหมึก

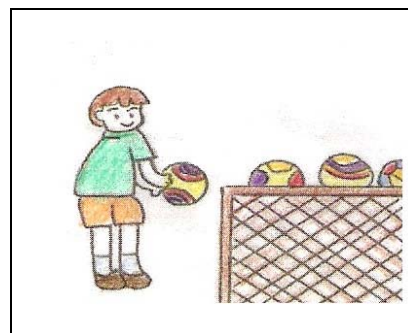
หลังจากที่นักเรียนเล่นลูกบอลแล้วเมื่อเลิกเล่น นักเรียนควรทำอะไร

ภาพที่ 1 วางลูกบอลทิ้งไว้

✓ ภาพที่ 2 เก็บลูกบอลเข้าที่ให้เรียบร้อย

1

2

2. ม้า

นักเรียนทำสมุดการบ้านของเพื่อนขาดเมื่อคุณครูถามว่าใครทำ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 ยอมรับว่านักเรียนทำสมุดเพื่อนขาด

ภาพที่ 2 บอกว่านักเรียนไม่ได้ทำ

1

2

3. หู

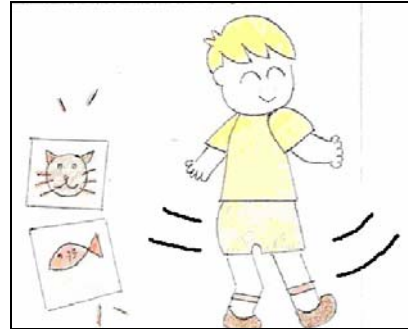
หลังจากที่นักเรียนนำรูปสัตว์มาดูกับเพื่อนแล้ว เมื่อนักเรียนดูเสร็จ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 เก็บรูปสัตว์ให้เรียบร้อย

ภาพที่ 2 วางทิ้งไว้

1

2

4. ไก่

นักเรียนตีหมแล้วทำหกละเลื่อ เมื่อคุณครูถามว่าใครทำ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 บอกว่าเพื่อนทำ

✓ ภาพที่ 2 ยอมรับว่าตัวเองทำหกละเลื่อเอง

1

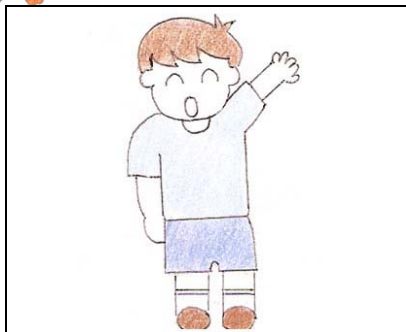
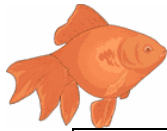

2

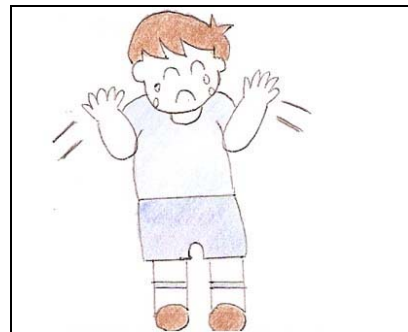
5. ปลา

วันนี้นักเรียนไม่ได้ทำการบ้านมาส่งคุณครู นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 ยอมรับกับว่าไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง
- ภาพที่ 2 บอกคุณแม่ว่าไม่สบาย ไม่ไปโรงเรียน

1

2

6. ปลาดาว

นักเรียนนำปากกาของคุณพ่อมาเล่นแล้วเกิดหล่นหัก นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 บอกคุณพ่อยอมรับว่านักเรียนทำหัก
- ภาพที่ 2 เก็บปากกาไปซ่อนไว้

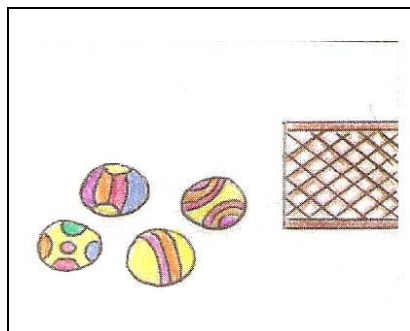
1

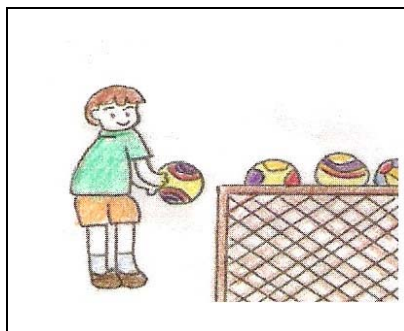
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
 กิจกรรมที่ 3 (สำหรับนักเรียน)

ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

2

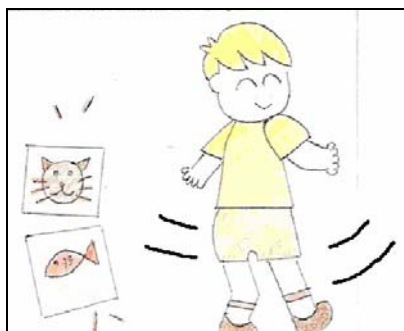
1

2

1

2

1

2

1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการยอมรับผลจากการกระทำของตน
กิจกรรมที่ 4 (สำหรับครู)

ชื่อ.....ชั้น.....วันที่.....

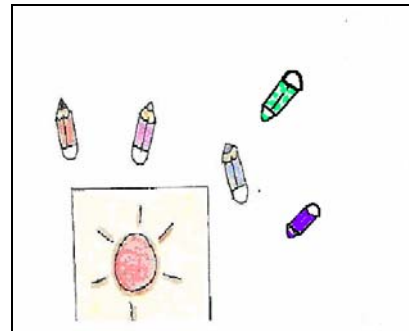
1. แมงกะพูน

นักเรียนวาดรูปเล่นอยู่ เมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จแล้ว นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 เก็บของเข้าที่
- ภาพที่ 2 วางของทิ้งไว้

1

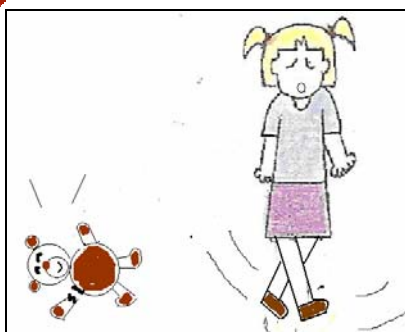

2

2. เต่าทอง

นักเรียนเล่นตุ๊กตาที่บ้านแล้วเกิดทำตุ๊กตาพัง นักเรียนจะอย่างไร

- ภาพที่ 1 ทำเฉย แล้วไปเล่นที่อื่น
- ✓ ภาพที่ 2 บอกคุณแม่ว่านักเรียนทำตุ๊กตาพัง

1

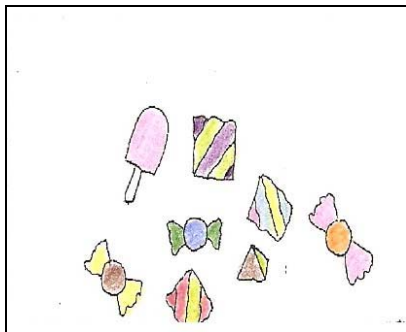
2

5. หู

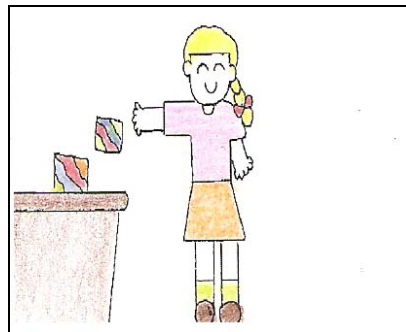
คุณแม่ซื้อขนมมาให้นักเรียนกินหลายอย่าง เมื่อนักเรียนกินเสร็จ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 วางทิ้งไว้

ภาพที่ 2 ทิ้งลงถังขยะ

1

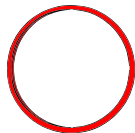
2

6. วงกลม

นักเรียนหยิบนิทานมาอ่านแล้วทำขาดเมื่อคุณครูถามว่าใครทำ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 ยอมรับว่านักเรียนทำสมุดเพื่อนขาด

ภาพที่ 2 บอกว่านักเรียนไม่ได้ทำ แล้ววิ่งหนี

1

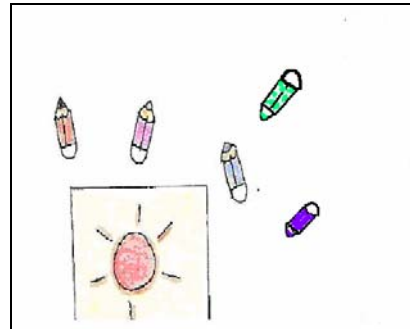
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตน
 กิจกรรมที่ 4 (สำหรับนักเรียน)

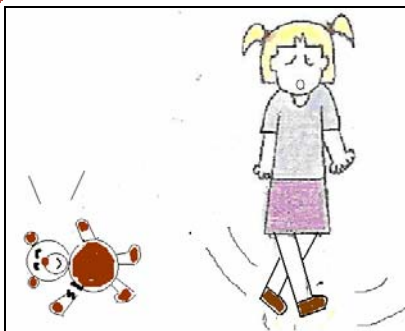
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

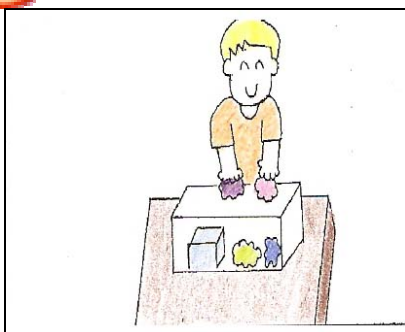
2

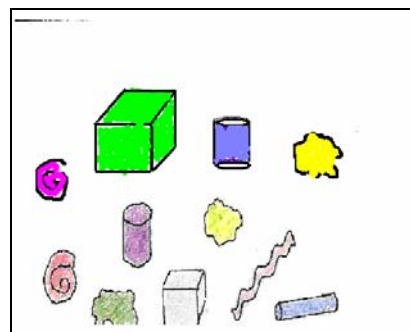
1

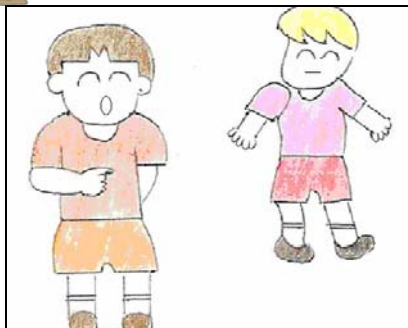
2

1

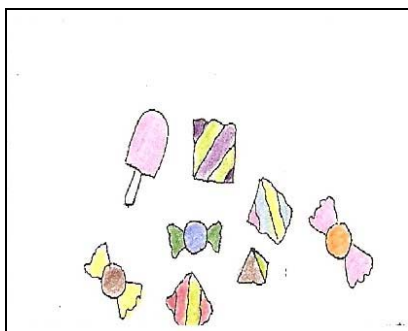
2

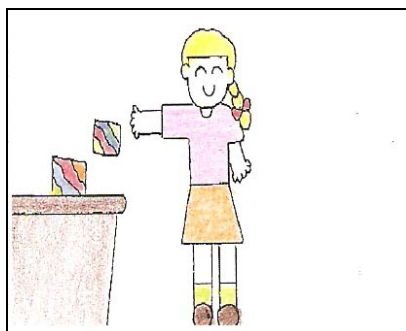
1

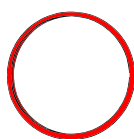
2

1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

กิจกรรม ที่ 5 (สำหรับครู)

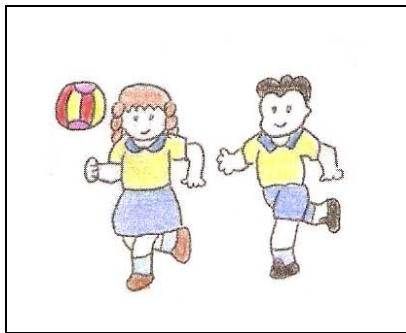
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1. แรด

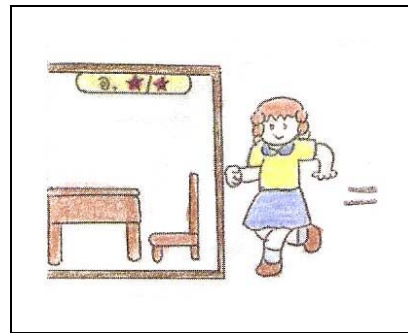
นักเรียนเล่นกับเพื่อนอยู่ เสียงออกเข้าเรียนดังขึ้น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 วิ่งเล่นกับเพื่อนต่อ

✓ ภาพที่ 2 รีบไปเข้าห้องเรียนตามเวลา

1

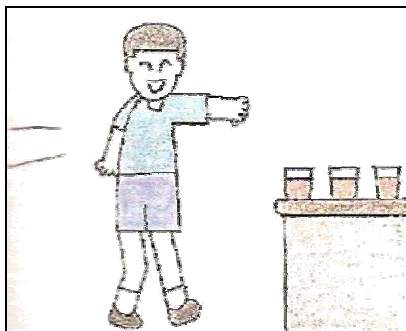
2

2. ตุ๊กตาหมี

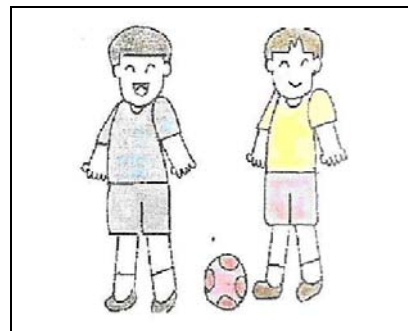
นักเรียนเล่นอยู่กับเพื่อนๆ คุณครูก็บอกนักเรียนว่าได้เวลาพักผ่อนแล้ว นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 รีบไปพักผ่อน

ภาพที่ 2 เล่นกับเพื่อน

1

2

3. ช้าง

นักเรียนจะคืนสีให้เพื่อนตอนเช้า เมื่อนักเรียนมาถึงโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ทำเฉย ชวนเพื่อนไปเข้าแถว

✓ ภาพที่ 2 นำสีมาคืนเพื่อนตามเวลา

1

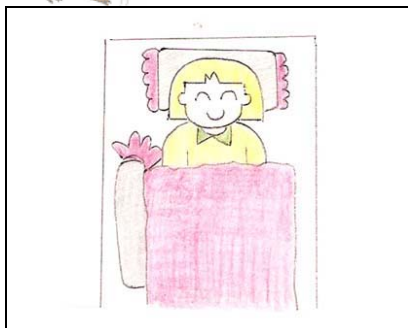
2

4. หู

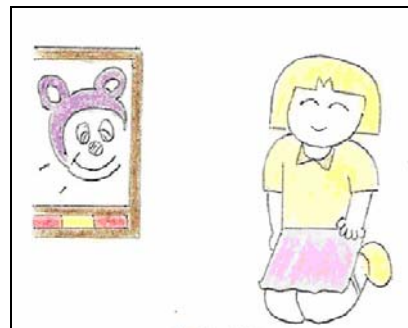
คุณแม่บอกนักเรียนว่าตึกแล้ว ได้เวลานอนแล้ว นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 เข้านอนตามเวลาที่คุณแม่บอก

ภาพที่ 2 นั่งดูโทรทัศน์

1

2

5. ไก่

นักเรียนนอนกลางวันอยู่ที่โรงเรียนเสียงออกหมดเวลานอนดังขึ้น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 นอนกลางวันต่อ

✓ ภาพที่ 2 รีบตื่นนอนตามเวลา

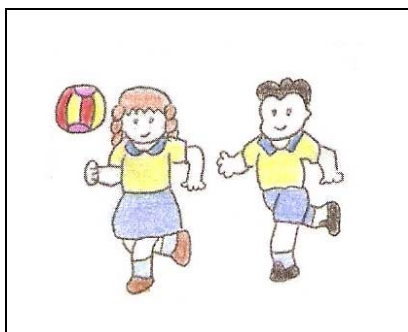
1

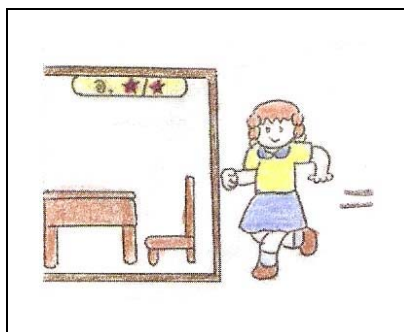
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านการตรงต่อเวลา
 กิจกรรมที่ 5 (สำหรับนักเรียน)

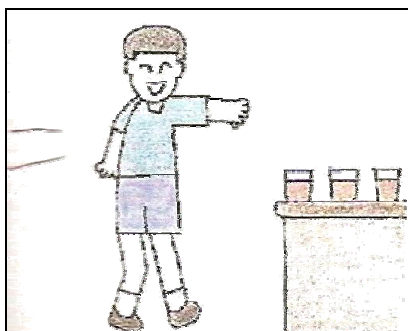
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

2

1

2

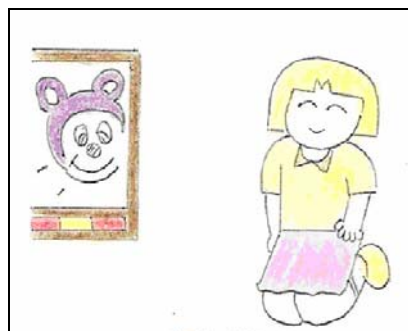
1

2

1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านการตรงต่อเวลา

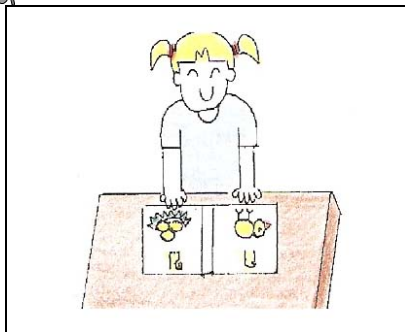
กิจกรรมที่ 6 (สำหรับครู)

ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

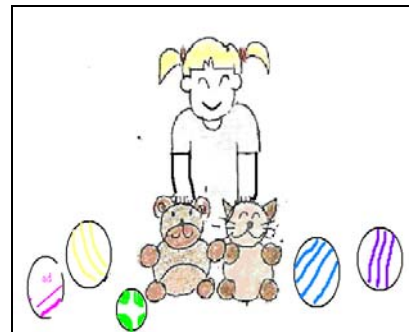
1. ทหาร

ถึงเวลาอ่านหนังสือแล้วคุณครูยังไม่มา นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 นั่งอ่านหนังสือตามเวลา
- ภาพที่ 2 นั่งเล่นของเล่น

1

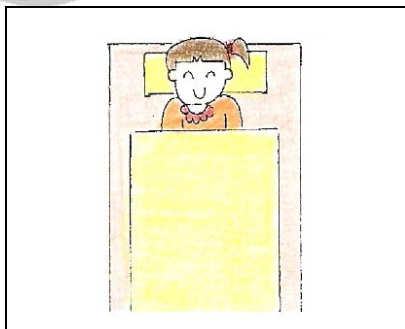

2

2. พืชชำ

ได้เวลาเข้านอนแล้ว นักเรียนอยากอ่านนิทานให้จบเล่ม นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 รีบเข้านอนตรงเวลา
- ภาพที่ 2 อ่านนิทานให้จบ

1

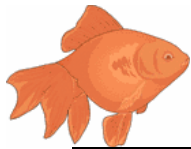
2

3. ปลา

ได้เวลาเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว นักเรียนอยากเล่นของเล่น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 เล่นของเล่นต่อ ไม่ไปเข้าแถว

✓ ภาพที่ 2 ไปเข้าแถวเคารพธงชาติ

1

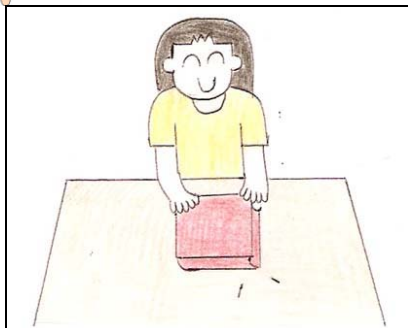
2

4. ปลาตา

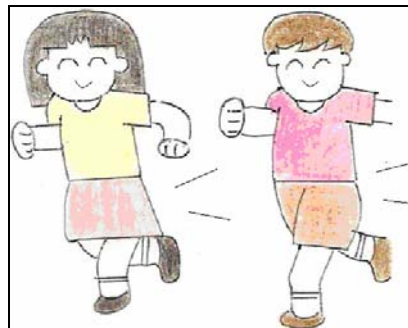
นักเรียนต้องส่งการบ้านตอนเช้าก่อนเข้าแถวมาถึงโรงเรียนเห็นเพื่อนวิ่งเล่นอยู่ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 รีบส่งการบ้านตามเวลา

ภาพที่ 2 ไม่ส่งการบ้าน ไปวิ่งเล่นกับเพื่อน

1

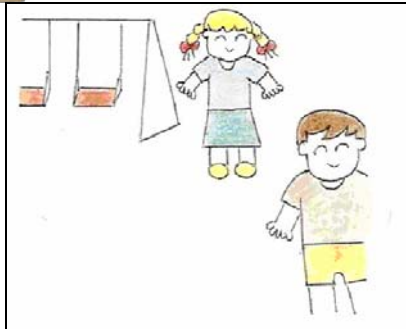
2

5. กระต่าย

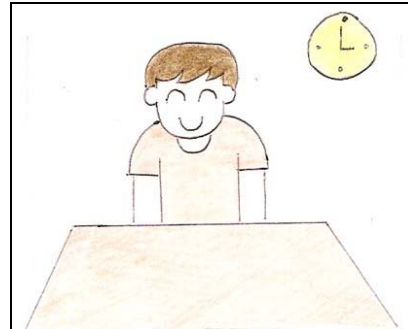
คุณพ่อคิดว่าจะมารับที่ห้องเรียนตรงเวลาที่โรงเรียนเลิก เพื่อนมาชวนนักเรียนวิ่งเล่น นักเรียนจะทำอย่างไร

ภาพที่ 1 ไปวิ่งเล่นกับเพื่อน

✓ ภาพที่ 2 นั่งรอคุณพ่อในห้องเรียนตรงเวลา

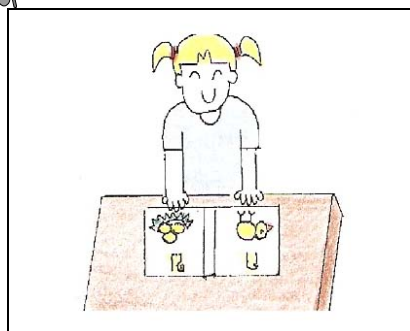
1

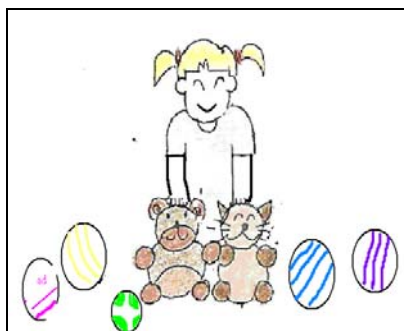
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
ด้านการตรงต่อเวลา
กิจกรรมที่ 6 (สำหรับนักเรียน)

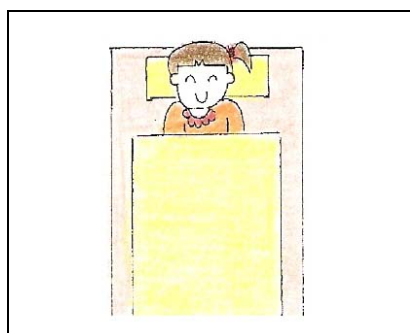
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

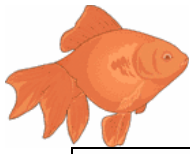
2

1

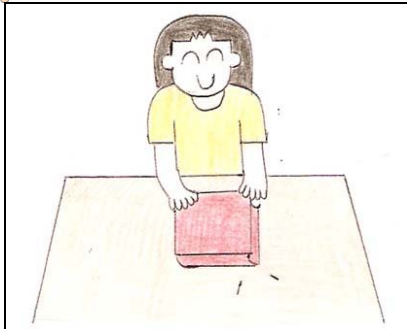
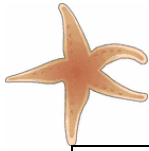
2

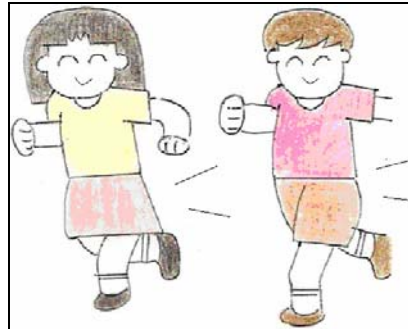
1

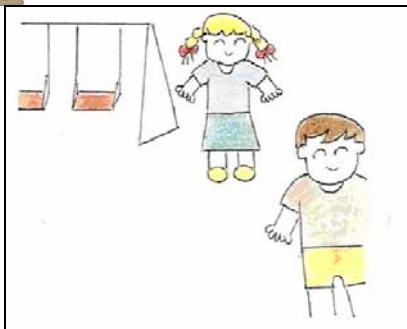
2

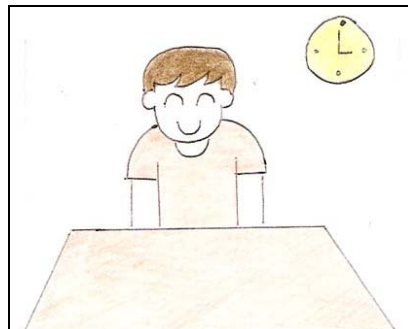
1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม
กิจกรรมที่ 7 (สำหรับครู)

ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1. มีด

คุณแม่จะให้นักเรียนร้องเพลงในงานเลี้ยง นักเรียนยังร้องไม่ได้ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ไม่ไปงาน

✓ ภาพที่ 2 พยายามฝึกร้องเพลงทุกวัน จนร้องได้

1

2

2. เรือ

นักเรียนอยากได้ของเล่นชิ้นหนึ่งมาก ถ้าเงินยังเก็บไม่พอ นักเรียนควรจะทำอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามเก็บเงินเองจนครบ

ภาพที่ 2 ขอให้คุณยายซื้อให้

1

2

3. ไก่

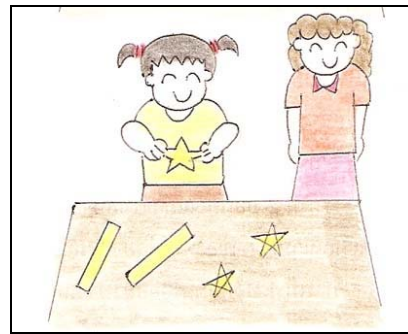
คุณแม่สอนให้นักเรียนพับกระดาษเป็นรูปดาว นักเรียนยังพับไม่ได้ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ให้คุณแม่พับให้

✓ ภาพที่ 2 พยายามพับเองจนพับได้

1

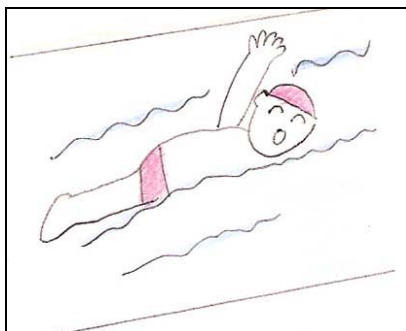
2

4. ปลา

ใกล้ถึงวันแข่งขันว่ายน้ำแล้ว นักเรียนยังว่ายไม่เร็ว นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามซ้อมว่ายน้ำทุกวัน

ภาพที่ 2 บอกคุณครูว่าไม่ลงแข่ง

1

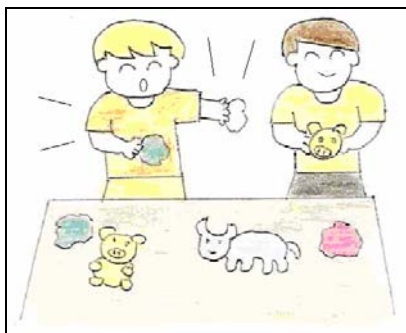
2

5. ปลาตาว

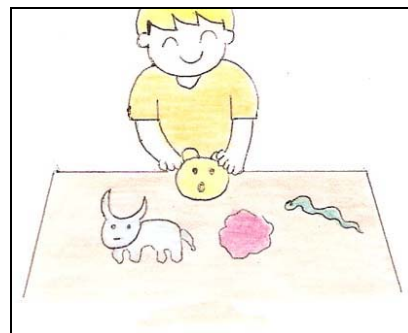
เพื่อนๆ เล่นปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสัตว์ต่างๆ นักเรียนยังปั้นไม่เป็น นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ให้เพื่อนปั้นให้

✓ ภาพที่ 2 พยายามปั้นเองจนเป็น

1

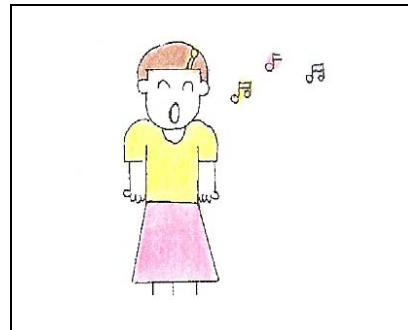
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านความเพียรพยายาม
 กิจกรรมที่ 7 (สำหรับนักเรียน)

ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1

2

1

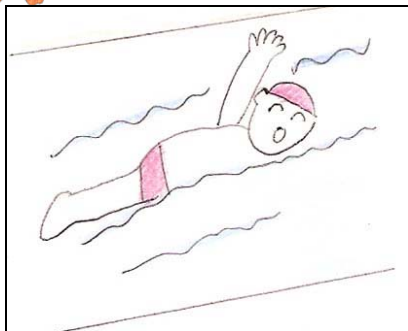
2

1

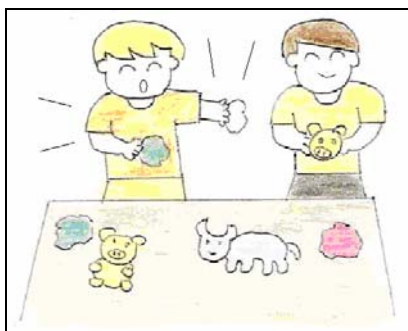
2

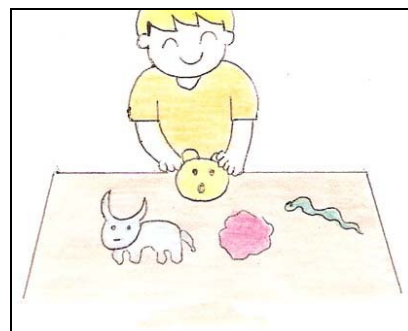
1

2

1

2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบด้านความเพียรพยายาม

กิจกรรมที่ 8 (สำหรับครู)

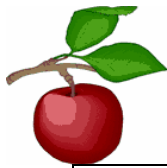
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

1. เซอร์รี่

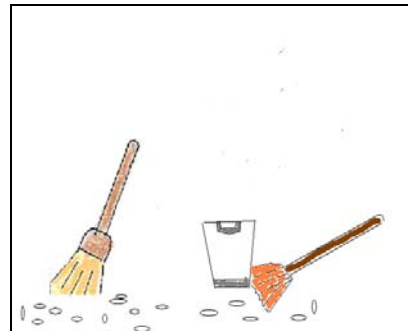
นักเรียนอยากช่วยคุณแม่กวาดบ้านแต่นักเรียนยังกวาดบ้านไม่เป็น นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 ให้คุณแม่สอน แล้วพยายามกวาดเอง

ภาพที่ 2 วางทิ้งไว้

1

2

2. เครื่องบิน

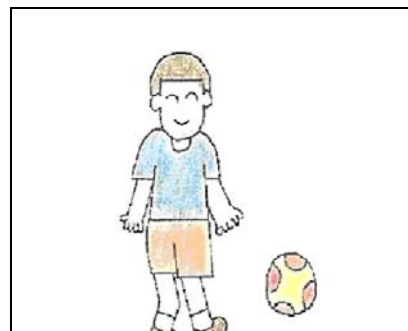
ที่โรงเรียนมีการสวดมนต์ นักเรียนยังสวดไม่ได้ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามสวดทุกวันจนสวดได้

ภาพที่ 2 ออกไปเล่น

1

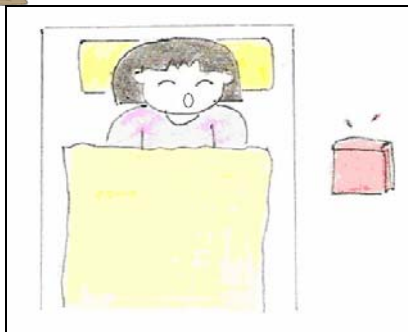
2

3. กระต่าย

นักเรียนต้องอ่านหนังสือเพื่อสอบ นักเรียนรู้สึกง่วงนอน นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ไปนอน

✓ ภาพที่ 2 พยายามอ่านหนังสือจนจบ

1

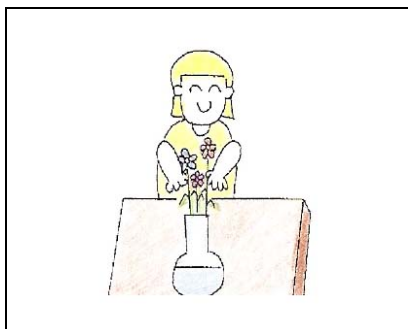
2

4. เรือใบ

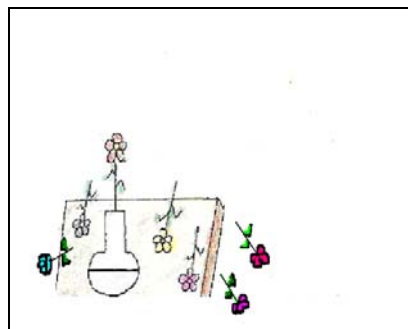
นักเรียนช่วยคุณแม่จัดดอกไม้แต่ยังจัดไม่สวยคุณแม่จึงให้จัดใหม่ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามจัดแจกันใหม่อีกครั้ง

ภาพที่ 2 วางทิ้งไว้

1

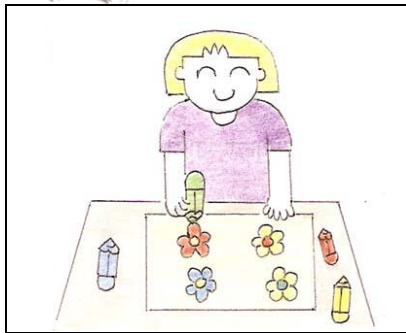

2

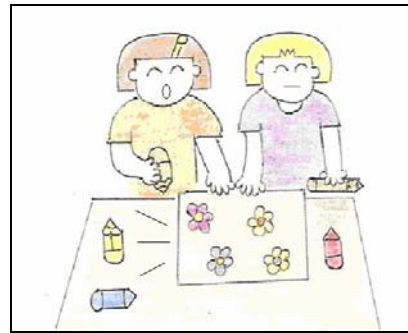
5. หุ่น

คุณครูให้นักเรียนระบายสีดอกไม้ 4 ดอก นักเรียนรู้สึกเมื่อ นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 พยายามระบายสีให้เสร็จ
- ภาพที่ 2 ให้เพื่อนระบายสีให้

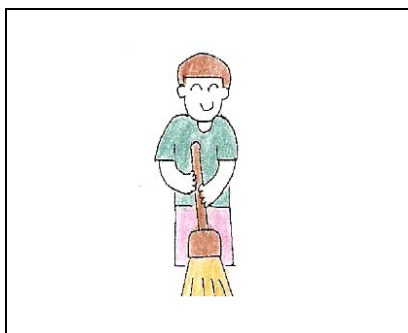
1

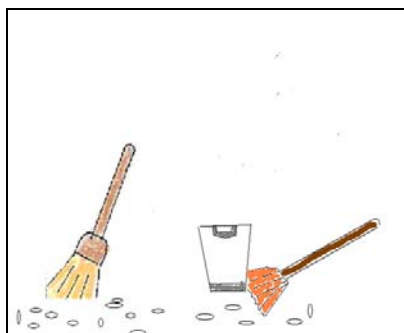
2

แบบฝึกหัดก่อนและหลังพัฒนาความรับผิดชอบ
 ด้านความเพียรพยายาม
 กิจกรรมที่ 8 (สำหรับนักเรียน)

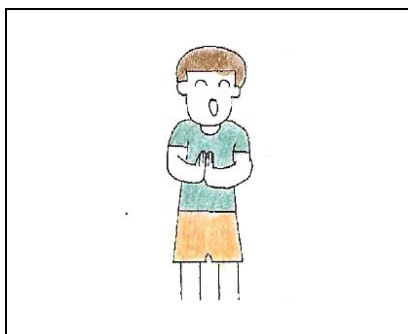
ชื่อ.....ชั้น อ.....วันที่.....

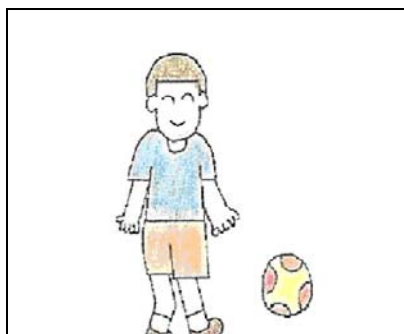
1

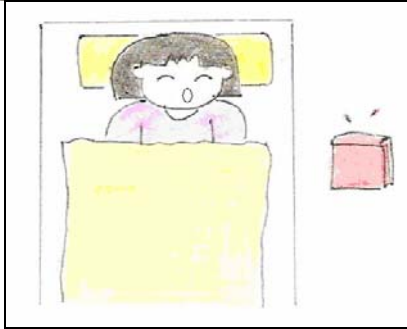
2

1

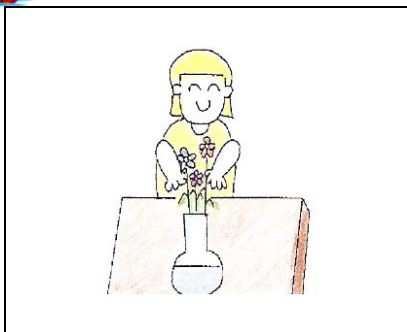
2

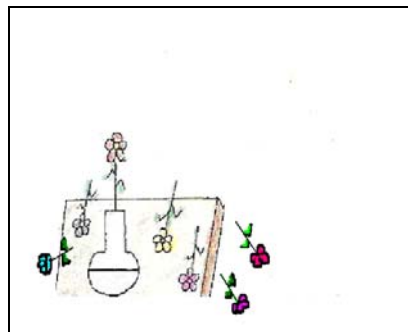
1

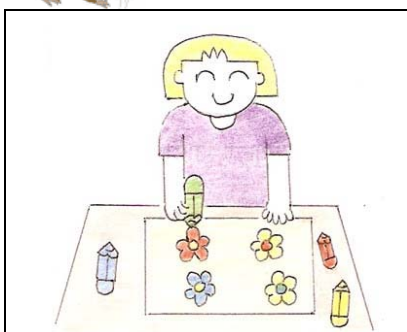
2

1

2

1

2

แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ใช้วัดความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2
2. ลักษณะของแบบวัด เป็นแบบทดสอบไม่ใช้ภาษา (Non-Verbal Test) เป็นแบบรูปภาพ โดยสร้างเรื่องจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้เด็กตัดสินใจเลือกคำตอบจากรูปภาพ 2 รูปซึ่งเป็นตัวเลือกแสดงถึงการกระทำที่แสดงความรับผิดชอบ มีจำนวน 22 ข้อ
3. เกณฑ์การให้คะแนน เป็นดังนี้

1 คะแนน	หมายถึง	เด็กตอบได้ถูก
0 คะแนน	หมายถึง	เด็กตอบผิด ไม่ได้ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบ
4. ใช้เวลาในการทำแบบวัด ข้อละ 1 นาที

วัตถุประสงค์

เพื่อวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการใช้แบบวัด

1. ศึกษาคู่มือการใช้แบบวัดและแบบวัดจนเข้าใจกระบวนการทั้งหมด
2. จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
 - 2.1 จัดที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะและเก้าอี้เว้นระยะห่างกันพอสมควร
 - 2.2 เตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก กรอกข้อมูลบนหัวกระดาษแบบวัดของเด็กทุกคนให้เรียบร้อย
 - 2.3 เตรียมดินสอหรือสีไม้ให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก
 - 2.4 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน
3. สร้างความเป็นกันเองโดยการสนทนากับเด็ก เพื่อให้เด็กลดความวิตกกังวลและให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดเป็นอย่างดี
4. ก่อนการดำเนินการทำแบบวัดให้เด็กดื่มดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย
5. อธิบายขั้นตอนและวิธีทำแบบวัดให้เด็กเข้าใจโดยทำตัวอย่างให้เด็กดู เมื่อเด็กทุกคนเข้าใจดีแล้วจึงดำเนินการทำแบบวัดตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการดำเนินการทำแบบวัด

ครู

- พูด : สวัสดีคะนักเรียน วันนี้ครูมีอะไรที่สนุกๆมาให้นักเรียนทำด้วย (ชูแบบวัดให้เด็กดู)
- : แต่ต้องตกลงกันก่อนว่านักเรียนจะต้องทำพร้อมกันและทำเองโดยไม่ดูเพื่อน และก็ไม่เพื่อนดู ต้องทำตามที่คุณบอกเท่านั้น
- : ก่อนที่จะทำครูจะอธิบายวิธีทำให้นักเรียนฟังก่อน นักเรียนดูภาพที่คุณจะ (ชูตัวอย่างให้เด็กดู) ในนี้จะมีภาพอยู่ 2 ภาพ เดี่ยวครูจะมีคำถามมาถามนักเรียน ครูจะอ่านคำถามให้ฟัง 2 รอบและอ่านให้ฟังว่าภาพทั้ง 2 ภาพคืออะไรบ้าง พอครูอ่านจบนักเรียนคิดว่านักเรียนจะทำตามภาพไหน ให้นักเรียนกากบาท (x) ทับภาพนั้นเพียงภาพเดียวเท่านั้น
- ปฏิบัติ : ทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับภาพให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง
- พูด : นักเรียนเข้าใจหรือเปล่าคะ (รอให้เด็กตอบ)
- ปฏิบัติ : เมื่อเด็กทุกคนเข้าใจดีแล้ว ให้แจกแบบวัดให้เด็กคนละ 1 เล่มพร้อมดินสอคนละ 1 แท่งและย้ำกับเด็กว่าห้ามเปิดดูก่อน
- พูด : นักเรียนเปิดดูที่ ข้อหมี นะคะ (ชูแบบวัดและชี้ที่ข้อ 1 ให้เด็กดู)
- ปฏิบัติ : ดูว่าเด็กเปิดข้อถูกหรือไม่
- พูด : นักเรียนตั้งใจฟังให้ดีนะคะ คำถามมีว่า คุณครูบอกให้นักเรียนวาดรูปดอกไม้ให้เสร็จแล้วครูเดินไปข้างนอก นักเรียนจะทำอย่างไร (พูดซ้ำ 1 รอบ)
- ปฏิบัติ : ผู้วิจัยอ่านคำถามให้เด็กฟังซ้ำๆ 2 รอบ
- พูด : นักเรียนดูที่ภาพที่ละภาพนะคะ
ภาพที่ 1 นั่งวาดรูปดอกไม้ให้เสร็จ
ภาพที่ 2 ออกไปเล่น
นักเรียนจะเลือกทำตามภาพไหนให้นักเรียนกากบาท (x) ทับภาพนั้นได้เลยคะ
- ปฏิบัติ : ตรวจสอบว่าเด็กทุกคนได้เลือกกากบาท (x) ภาพเรียบร้อยแล้วจึงให้ทำข้อต่อไป

หมายเหตุ ครูปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นในข้อต่อไปจนครบทุกข้อ

แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (สำหรับครู)

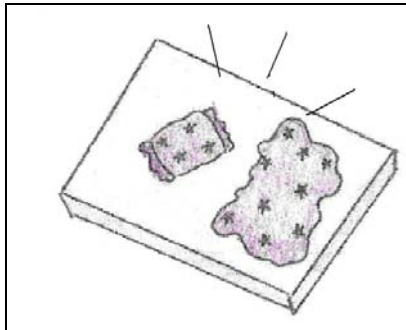
การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

1. แมว

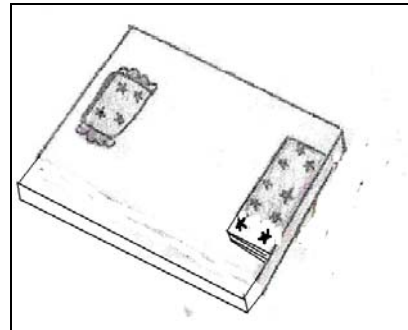
คุณครูมอบหมายให้นักเรียนเก็บที่นอนให้เรียบร้อย นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ออกจากห้องนอนไป

✓ ภาพที่ 2 เก็บที่นอนให้เรียบร้อย

1

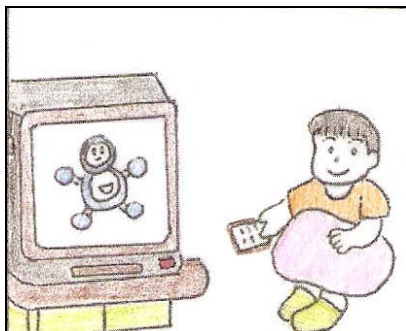
2

2. วัว

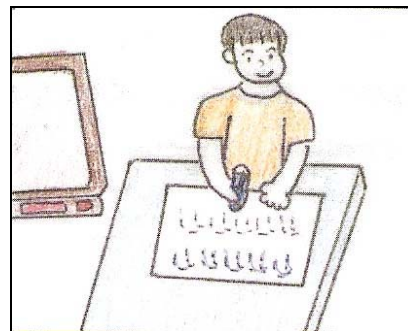
คุณแม่บอกให้นักเรียนทำการบ้านให้เสร็จก่อนดูโทรทัศน์ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ดูโทรทัศน์

✓ ภาพที่ 2 นั่งทำการบ้านให้เสร็จก่อน

1

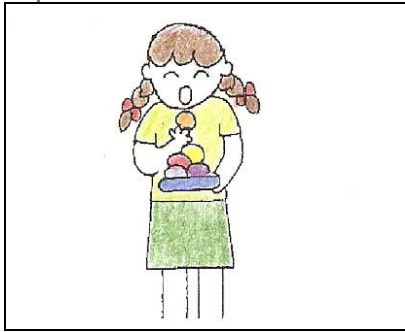
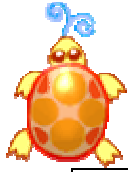
2

3. เต่า

คุณยายบอกให้แบ่งขนมให้นักเรียนและน้องด้วย เมื่อคุณยายกลับไป นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 นั่งกินขนมคนเดียว

✓ ภาพที่ 2 แบ่งขนมให้น้อง.

1

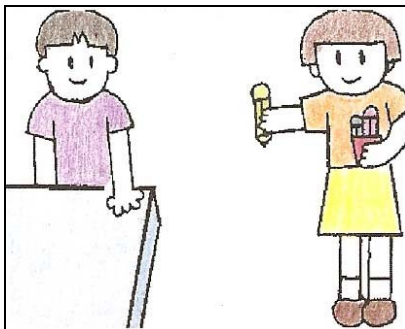
2

4. บ้าน

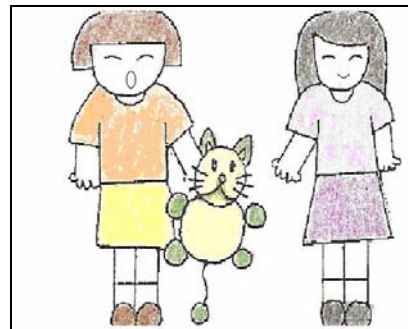
คุณครูมอบหมายให้นักเรียนนำดินสอไปแจกเพื่อนคนละ 1 แท่ง นักเรียนควรทำอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 แจกดินสอให้กับเพื่อน คนละ 1 แท่ง

ภาพที่ 2 เล่นกับเพื่อน

1

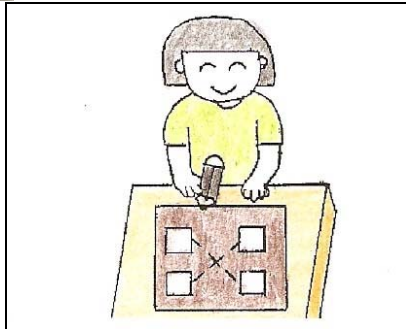

2

5. ไข่

. คุณครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดให้เสร็จ 1 หน้าแล้วออกไปตีมนมได้ นักเรียนควรทำอะไร

- ✓ ภาพที่ 1 รีบทำแบบฝึกหัดให้เสร็จ
- ภาพที่ 2 วิ่งไปตีมนม

1

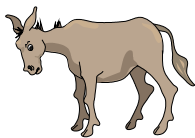
2

การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน

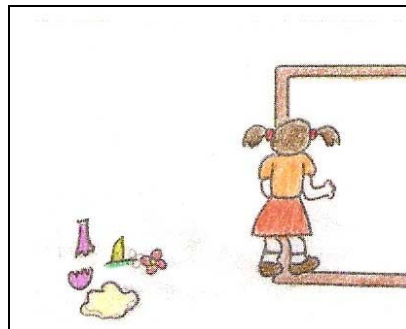
6. ลา

นักเรียนวิ่งเล่นกับเพื่อนแล้วชนแจกันบนโต๊ะของครูแตก นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 บอกคุณครูว่านักเรียนวิ่งชนแจกันแตก
- ภาพที่ 2 วิ่งหนีไป

1

2

7. มังกร

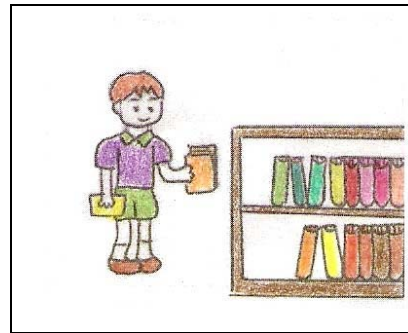
นักเรียนหยิบหนังสือนิทานมาอ่านเมื่อนักเรียนอ่านเสร็จแล้ว นักเรียนควรทำอะไร

ภาพที่ 1 วางหนังสือทิ้งไว้

✓ ภาพที่ 2 เก็บหนังสือเข้าที่ให้เรียบร้อย

1

2

8. พระราชา

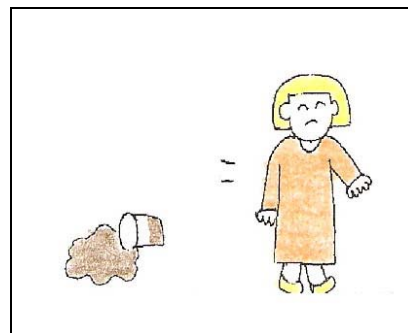
นักเรียนดื่มนมอยู่แล้วทำนมหก นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 บอกคุณแม่ว่านักเรียนทำนมหก

ภาพที่ 2 เดินหนีไป

1

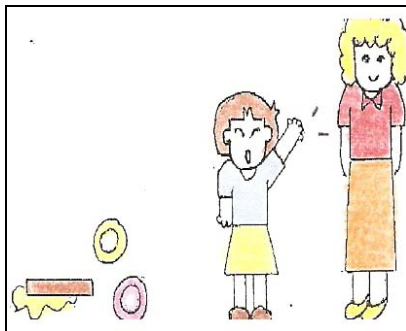

2

9. ผีเสื้อ

นักเรียนทำขนมที่วางไว้บนโต๊ะหล่น ถ้าคุณแม่ถามว่าใครทำขนมหล่น นักเรียนจะตอบอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 บอกคุณแม่ว่าทำขนมหล่นเอง
- ภาพที่ 2 บอกคุณแม่ว่าไม่รู้

1

2

10. ปลาทอง

คุณครูให้นักเรียนนำดินสอสีมาโรงเรียนด้วย แต่นักเรียนลืมนำมา นักเรียนจะอย่างไร

- ✓ ภาพที่ 1 บอกคุณครูยอมรับว่าไม่ได้นำสีมา
- ภาพที่ 2 ทำเฉย ไม่ว่าดรูป

1

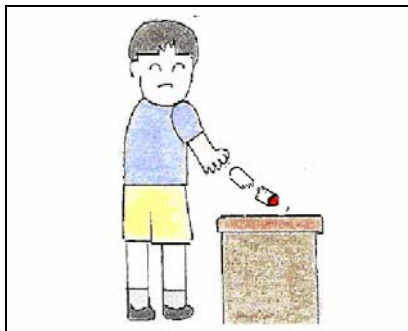
2

11. หมี่โכל่า

คุณครูแจกสีเทียนให้นักเรียนวาดรูประบายสี แล้วนักเรียนทำสีเทียนหัก นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 นำอุปกรณ์ไปทิ้งถังขยะ

✓ ภาพที่ 2 บอกคุณครูว่านักเรียนทำอุปกรณ์หัก

1

2

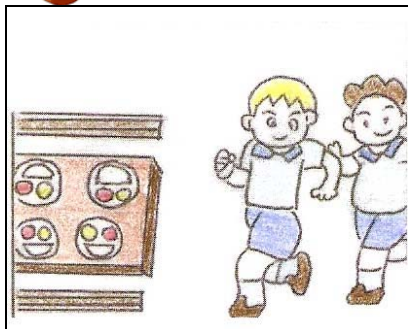
การตรงต่อเวลา

12. ขนมปัง

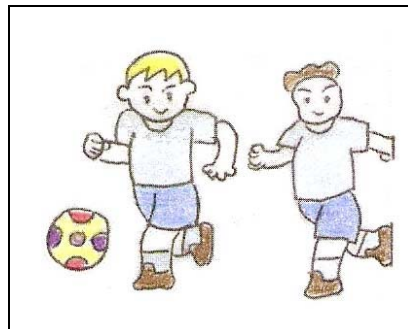
ตอนนี้ได้เวลารับประทานอาหารกลางวันแล้วนักเรียนยังเล่นอยู่ นักเรียนจะอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 ไปรับประทานอาหาร

ภาพที่ 2 เล่นกับเพื่อนต่อ

1

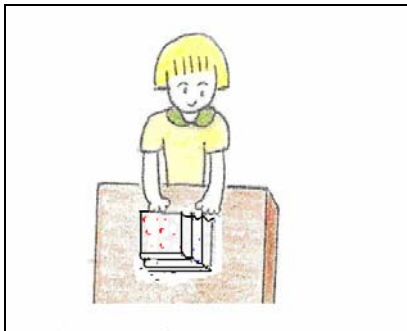

2

13. นกฮูก

คุณครูให้นักเรียนส่งการบ้านก่อนเข้าแถว ถ้าคุณครูไม่มา นักเรียนทำอะไร

- ✓ ภาพที่ 1 ส่งการบ้านตามเวลา
- ภาพที่ 2 ไปซื้อขนม

1

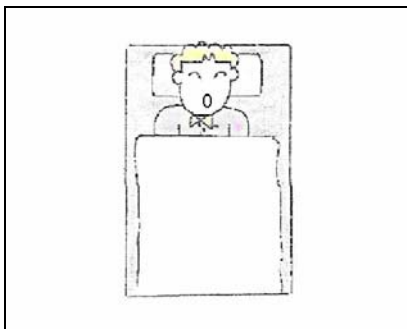

2

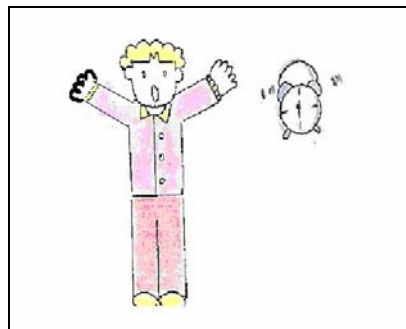
14. สุนัขจิ้งจอก

คุณแม่ปลุกนักเรียนให้ตื่นแต่เช้าคุณแม่จะรีบไปทำงาน นักเรียนยังง่วงอยู่ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ภาพที่ 1 นอนหลับต่อ
- ✓ ภาพที่ 2 รีบตื่นตามเวลาที่คุณแม่ปลุก

1

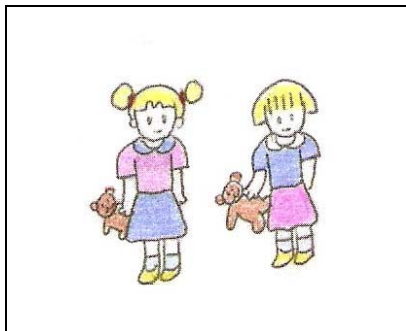
2

15. รถแข่ง

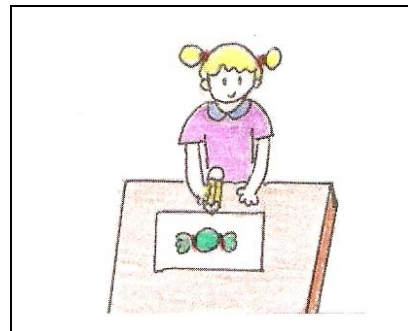
นักเรียนต้องวาดรูปให้เสร็จและส่งในชั่วโมงนี้ นักเรียนควรจะทำอย่างไร

ภาพที่ 1 ไปเล่นกับเพื่อน

✓ ภาพที่ 2 วาดรูปให้เสร็จและส่งตามเวลา

1

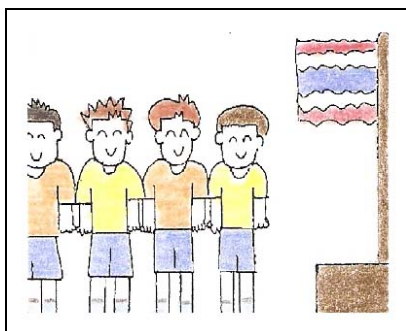
2

16. หีบสมบัติ

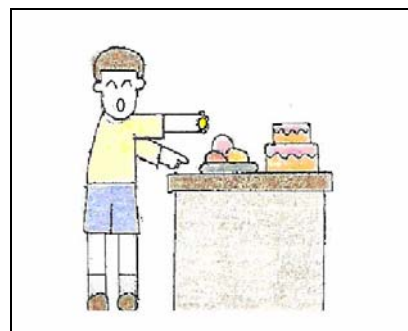
ได้เวลาเคารพธงชาติ นักเรียนอยากซื้อขนม นักเรียนจะทำอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 วิ่งไปเข้าแถวเคารพธงชาติ

ภาพที่ 2 ยืนอยู่ที่ร้านขนม ไม่ไปเข้าแถว

1

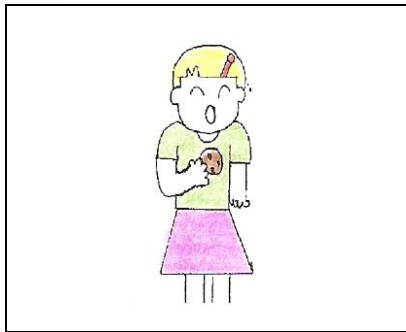
2

17. เด็กขี่จักรยาน

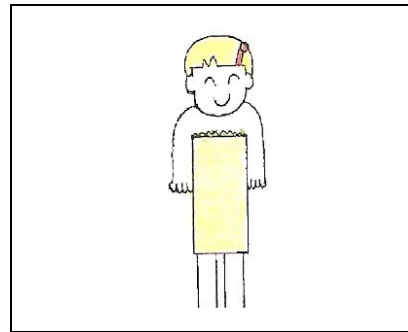
ได้เวลาอาบน้ำแล้ว นักเรียนยังกินขนมไม่เสร็จ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 นั่งกินขนมต่อ

✓ ภาพที่ 2 รีบกินให้เสร็จและไปอาบน้ำ

1

2

ความเพียร

18. หมูป่า

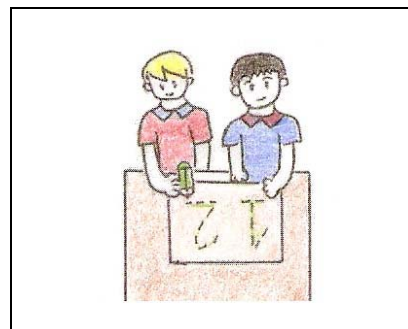
คุณครูให้นักเรียนคัดเลข นักเรียนรู้สึกว่ายากมาก นักเรียนควรจะทำอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามทำเอง

ภาพที่ 2 ให้เพื่อนทำให้

1

2

19. นกกา

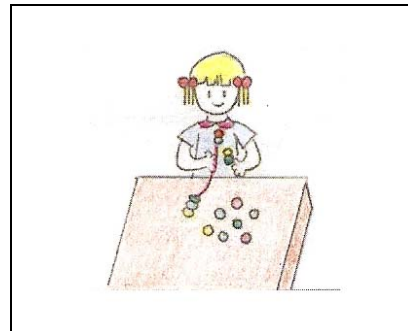
คุณครูสอนให้ร้อยลูกปัด นักเรียนยังร้อยไม่ได้ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ให้เพื่อนร้อยให้

✓ ภาพที่ 2 พยายามร้อยเอง

1

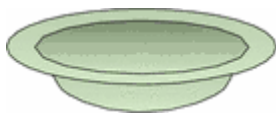
2

20. จาน

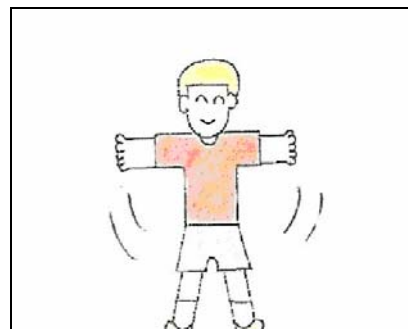
คุณครูให้คิดท่าออกกำลังกายมาคนละ 1 ท่า นักเรียนยังจำไม่ได้ นักเรียนจะอย่างไร

ภาพที่ 1 ไม่มาโรงเรียน

✓ ภาพที่ 2 พยายามซ้อมจนจำทำได้

1

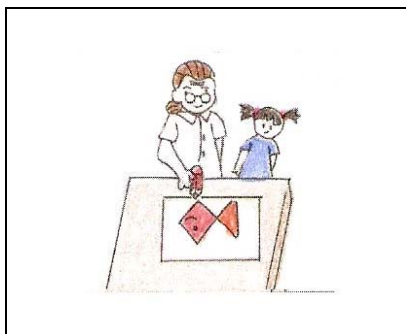
2

21. ขนนก

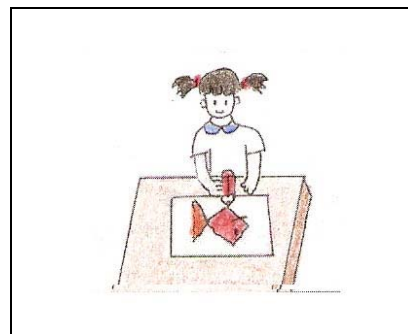
วันนี้คุณครูให้การบ้านวาดรูปปลา นักเรียนยังทำไม่เสร็จ นักเรียนควรทำอย่างไร

ภาพที่ 1 ให้คุณยายทำให้

✓ ภาพที่ 2 พยายามทำเองจนเสร็จ

1

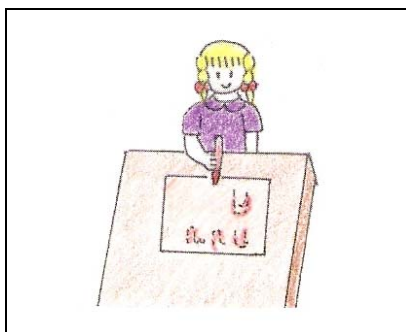
2

22 แฮมเบอร์เกอร์

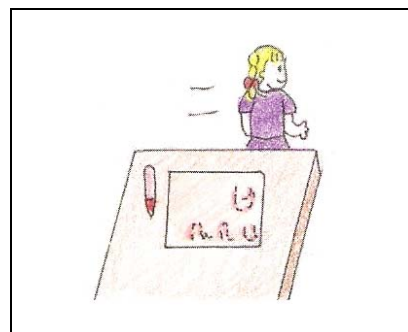
นักเรียนต้องคัดตามรอยปะให้เสร็จ นักเรียนอยากออกไปเล่น นักเรียนควรทำอย่างไร

✓ ภาพที่ 1 พยายามทำให้เสร็จ

ภาพที่ 2 ออกไปวิ่งเล่น

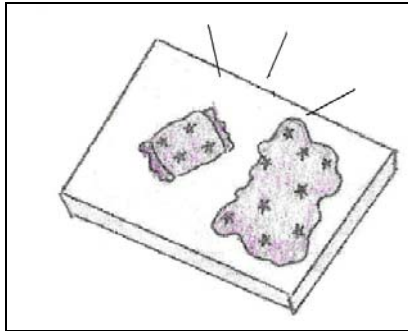

1

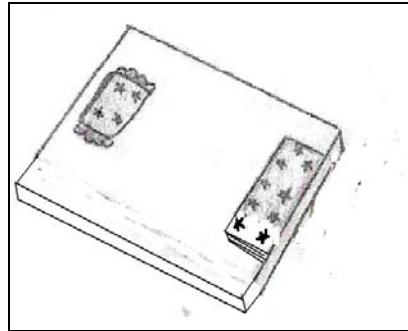

2

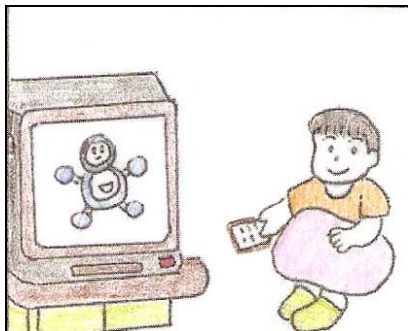
แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย (สำหรับนักเรียน)

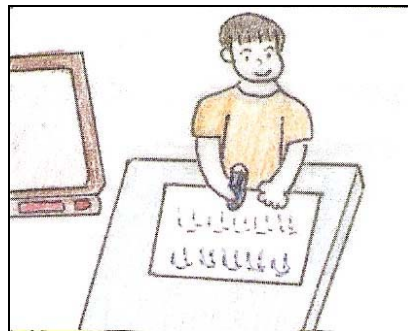
1

2

1

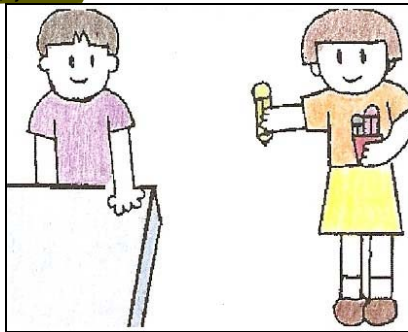
2

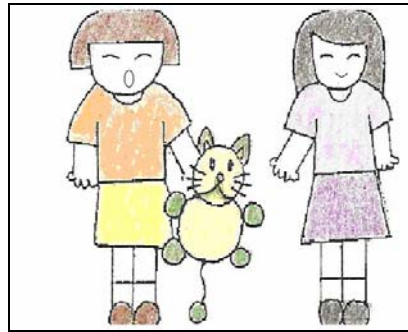
1

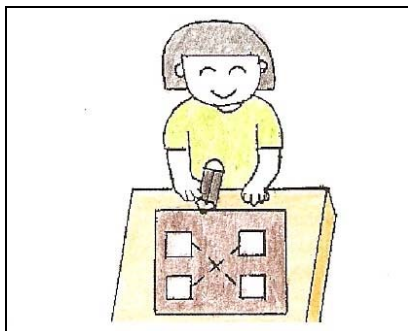
2

1

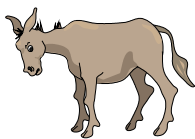
2

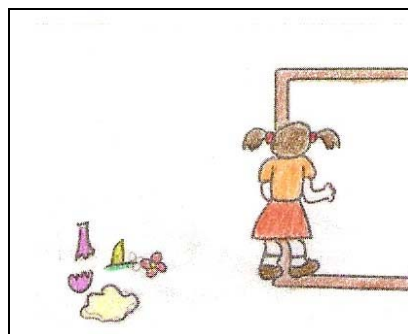
1

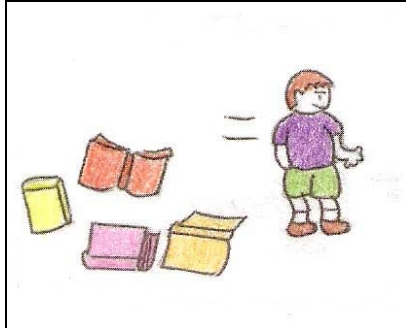
2

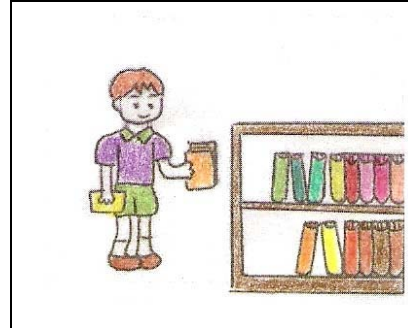
1

2

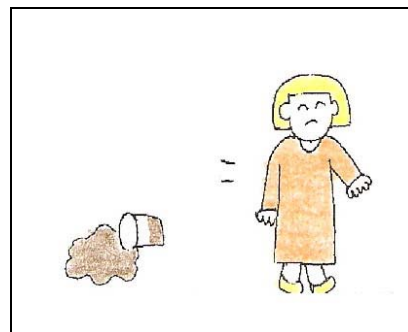
1

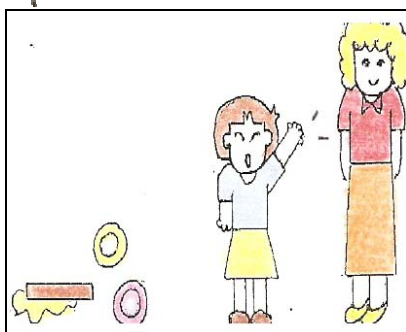
2

1

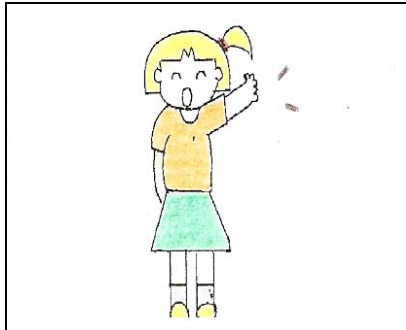
2

1

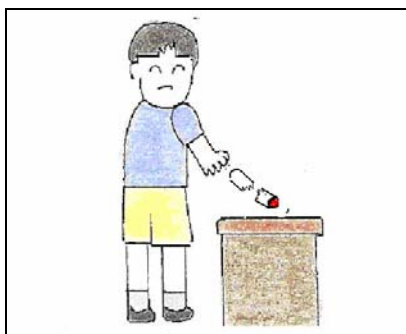
2

1

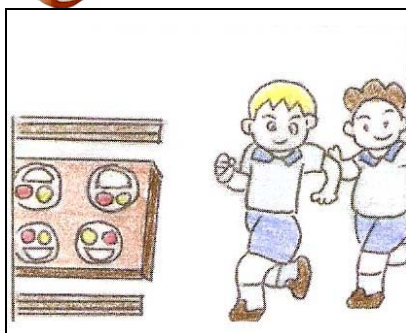
2

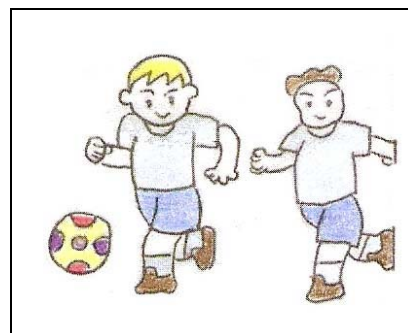
1

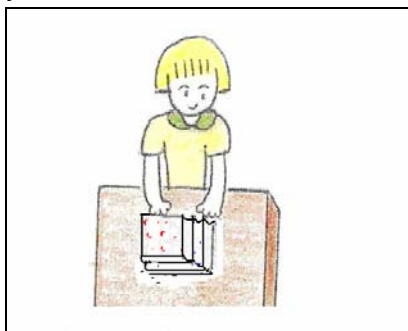
2

1

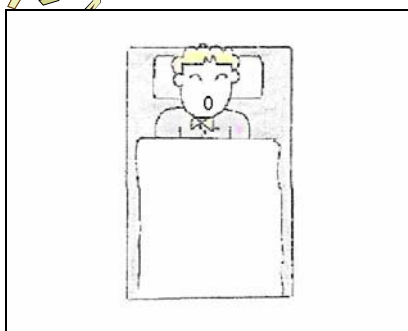
2

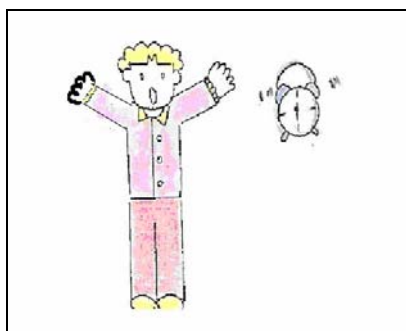
1

2

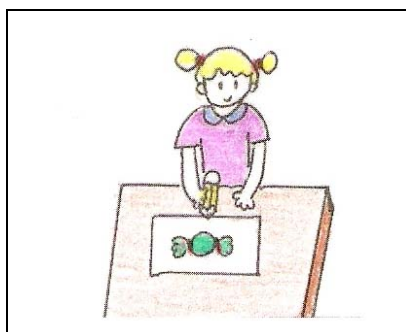
1

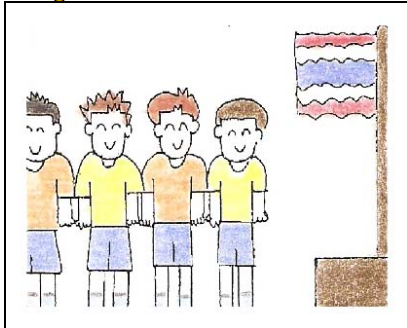
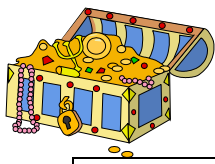
2

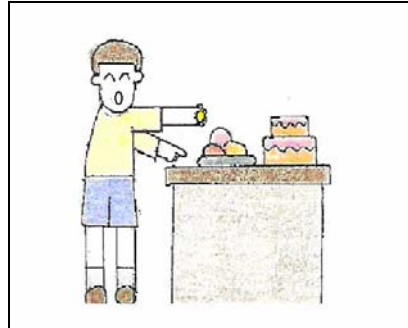
1

2

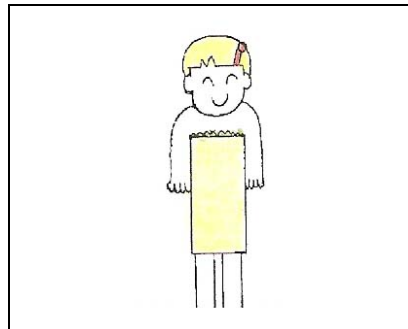
1

2

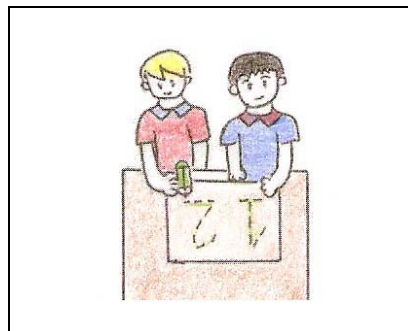
1

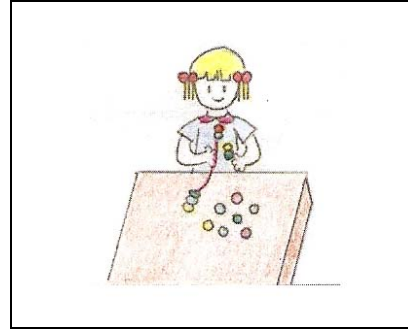
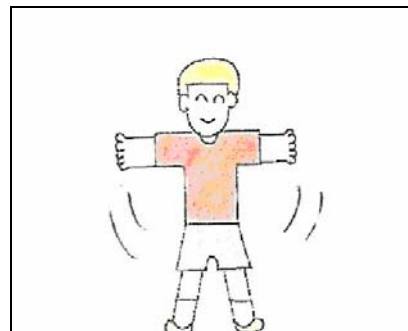
2

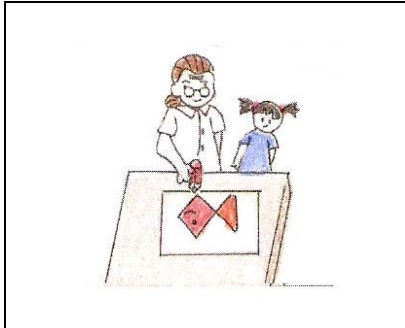

1

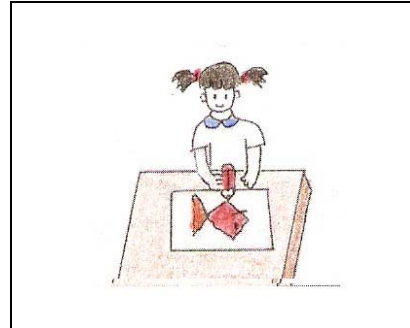

2

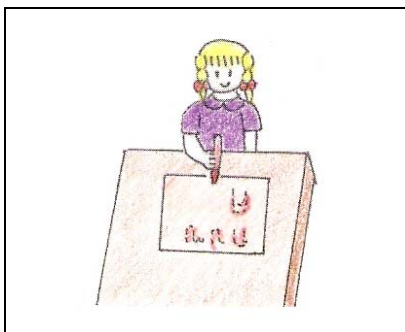
1**2****1****2**

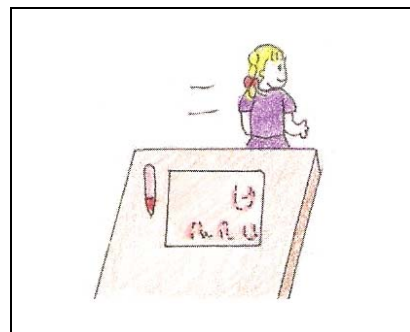
1

2

1

2

ภาคผนวก ค

- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ ๗ /ร 3

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

2) พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนลุมพินี

โรงเรียนสวนลุมพินี
รับที่ 1068
วันที่ 7/12/49 เวลา 08.00
ผู้รับ.....

เนื่องด้วย นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร ประเสริฐสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ปณณพร ไชยชนะ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และ คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัด เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ: สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 02- 4638792 มือถือ 085 - 1371216

นาง. เกศ งามพร นิสิตโรงเรียน
โรงเรียนสวนลุมพินี
พ.ศ. 2549

ที่ ศร 0519.12/ 5667

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ / สิงหาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบวัด และคู่มือพัฒนา

เนื่องด้วย นางสาวดวงพร ทองชะอ๋อม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร ประเสริฐสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จีวแหลม และ อาจารย์พรใจ สารยศ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัด ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวดวงพร ทองชะอ๋อม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-256-4363 - 5 ต่อ 1303 - 4

ที่ ศธ 0519.12/ 7 199

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๑๑ พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบ

เลขที่	1069
วันที่รับ	12/12/49
เวลา	08.00
ชื่อ	...

เนื่องด้วย นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร ประเสริฐสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1-2 จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบ เรื่อง แบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และ คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ในระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2549 – มกราคม 2550

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063 , 02-6641000 ต่อ 5731 , 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02- 4638792 มือถือ 085 - 1371216

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
รับที่ ๑๑๙ ๑๘๓
วันที่ ๒/๒/๕๐ ๑๖๐๐
ผู้รับ.....

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๒/๐๖๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

/๕ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

เนื่องด้วย นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร ประเสริฐสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นักเรียนระดับอนุบาล ๑ และ ๒ ทำแบบวัดความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย และคู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ในระหว่างเดือน มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๐

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตขอความเห็นชอบ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

อนุมัติให้นางสาวดวงพร ทองชะอ่ม
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย นักเรียนระดับ
อนุบาล ๑ และ ๒ ระหว่างเดือนมกราคมถึง
มีนาคม ๒๕๕๐

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๒-๖๔๙๕๐๖๓, ๐๒-๖๖๔๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๓๑, ๕๖๔๖

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ ๐๒-๔๖๓๘๗๙๒ มือถือ ๐๘๕-๑๓๗๑๒๑๖

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวดวงพร ทองชะอุ่ม
วันเดือนปีเกิด	8 มกราคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	263/11 หมู่ที่ 5 แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	พยาบาล 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ สภากาชาดไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จากโรงเรียนวิสุทธิกษัตริย์ สมุทรปราการ
พ.ศ. 2543	ระดับปริญญาตรี พยาบาลศาสตรบัณฑิต (พย.บ.) จากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2550	ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร